

MARKET ➡

Predstavljamo vam

20 *modela patika
i planinarske obuće*

10 outdoor lampi

VISOKOGORSTVO

**7 najviših
vrhova Balkana
Prokletije
Julijski Alpi**

WWW

**Nova područja
pod zaštitom
UNESCO-a**

EKSPEDICIJA

Ararat

VELIKI IZBOR KUPAĆIH KOSTIMA

Muški šorc za
kupanje3.318⁰⁰

speedo

Ženski kupaći
kostim4.525⁰⁰

ROXY

Ženski kupaći
kostim4.042⁰⁰

speedo

VELIKI IZBOR SANDALA

KEEN

Muške sandale

8.386⁰⁰Jack
Wolfskin

Ženske sandale

5.973⁰⁰HIGH
COLORADO

Dečije sandale

2.111⁰⁰

VELIKI IZBOR RANČEVA

Ranac GRODEN 35

10590⁰⁰

deuter

Ranac RAMBLER 26

9593⁰⁰Jack
Wolfskin

Ranac VIHREN

9641⁰⁰Tashev
OUTDOORS

BESPLATNI OUTDOOR MAGAZIN / Juli - Avgust 2014.

WWF

116 Zaštita prirode

Četiri nova prirodna područja upisana
na UNESCO Listu svetske baštine
u Bocvani, Indiji, na Filipinima i
Danskoj...

130 Hong Kong

Tradicionalan i blistav, konzervativan
i moderan - istovremeno iznenađuje,
oduševljava i zbunjuje. Dinamičniji
od Singapura, a jeftiniji od Tokija...

→ PUTOVANJA

78 MARKET Predstavljamo vam - Obuća i outdoor lampe

EKSPEDICIJA

10 Ararat

Grupa planinara
zaputala se na
ekspediciju put
Turske, na planinu
Ararat. Ekspedicija
je trajala od 20. do
29. juna...

VISOKOGORSTVO

20 7 najviših

vrhova Balkana
Beogradski planinari
pohodili vrhove
Musala, Mitikas,
Vihren, Skolio,
Stefani, Kutelo,
Mala Musala...28 Maja Zez i
davno zaboravljeni
vrhovi BalkanaVisokogorci iz
Srbije i Crne
Gore istraživali
su albanski deo
Prokletija!34 Tragom Soške
frontePriča o drugačijoj
Sloveniji iz pera
Mateja Perkova...

VIA FERRATA

40 Turčinovac
Rekord na via ferrati„Turčinovac 2014.”
u Ovčar Banji u
organizaciji Kluba
ekstremnih sportova
„Armadio” iz Čačka

PLANINARENJE

46 Velika Fatra

Zapadni Karpati
nisu tako ekstremni
i duplo su niži od
Tatri, ali po lepoti
ne zaostaju ni
najmanje...

PLANINOM

54 Volujak

Kuk i Orlovac na
Lebršniku bili su
meta beogradskih
planinara...

PROPELER

58 Staroplaninska
avanturaAvanturistička
trka održana je
u organizaciji
Sportskog kluba
„Alti” iz Beograda...

MOUNTAINBOARD

66 Spremite se za

najbolji MBS

Drugo Svetsko
prvenstvo u
planinskom
skejtbordu održaće
se 5. i 6. septembra
u Novom Sadu

KLUB PUTNIKA

98 Ovako se živi u

Putničkoj kući!

Urednik Kluba
putnika Marko
Đedović govori za
„Moju planetu”

PK „POBEDA”

104 Stara planina

Beogradski planinari
istraživali su lepote
najviše planine u
Srbiji...

PD „JELENAK”

106 Alpinizam za

decu i odrasle
Pančevci organizova-
li alpinističku obuku
i nastavili s eduka-
tivnim izletima...

PROZOR U SVET

124 Tasos

Istražite ovo rajsko
ostrvo s Acom i
Nadom Damjanović

72 GSS

114 ISHRANA IZ PRIRODE

92 PROMOCIJA

POLJSKA

UKRATKO O...

U Poljskoj postoje 23 nacionalna parka, a uskoro će dobiti još tri nova. Oni štite šarm i jedinstvenost prirodnih područja na moru i jezerima, neprocjenjive stare šume, reke, planine i pećine. Osam parkova su se našli na UNESCO-voj listi svjetskih rezervata biosfere. Tu su Słowiński, Białowieża, Kampinos, Babia Góra, Karkonosze, Tatra, Bieszczady i Polesie nacionalni park.

Poljske staze i putevi

Postoji preko 36.000 km markiranih staza i puteva koji se održavaju. Od toga planinarske staze čine 8.990 km, skijaške staze 594 km, dok 26.725 km, čine obeležene pešačke staze u niskim i ravničarskim oblastima.

Treking, kamping

Ulaznica u parkove je po simboličnoj ceni, a pravila za boravak u parku su jednostavna. Hodanje je dozvoljeno obeleženim stazama, kamping na mestima predviđenim za to, zabranjeno je ostavljanje smeća i

lov. Posebne atrakcije su rezervati za divlje životinje Bialowieza i Miedzdroje, gde možete videti bizone, divlje svinje i jelene u njihovom prirodnom okruženju, dok u parkovima Popielno i Kadzidlowo u oblasti Mazurija, možete videti poljske ponije, dabrove i vukove.

Hajking, bajking

Za planinare i bicikliste, pored nacionalnih parkova, svakako su najinteresantnije Visoke Tatry i Beskidy planine. Visoke Tatry su planinarski venac koji formira prirodnu granicu između Poljske i Slovačke. Površine je 750 km², od kojih 150 km² pripada Poljskoj. Najviši vrh koji pripada Poljskoj je Rysy (2.499 mnv). Visoke Tatry su najviši venac Kar-

patskih planina. Beskidy planine je ime za nekoliko planinskih venaca koji se nalaze na severoistoku Češke, severozapadu Slovačke, jugu Poljske i zapadu Ukrajine. Beskidy su dugački oko 600 km, široki u proseku od 50 do 70 km. Najviši vrh je Babia Góra (1.725 mnv).

Info

Na Poljskim planinama ima pedesetak planinarskih domova i skloništa. Ovde možete pogledati najpoznatija mesta za spavanje: www.schroniska-pttk.com.pl/

Korisni sajtovi

<http://travelpoland.info/national-parks-in-poland.html>
http://activetours.pl/?s/_warto_wiedziec
<http://www.poland.travel/en/>

Pomoć u planini

Najlakši način da se uputi poziv za pomoć u planinama je da se nazove GOPR ili TOPR. To su Gorske službe spasavanja - Beskidy planine (GOPR), Tatry (TOPR). Broj je isti: 0048 601 100 300. Drugi broj je 112 - univerzalni evropski broj za hitne slučajeve. Beskidy planine su lakše za izlazak iz nevolje. Kaže se, ako ste izgubili u Beskidy planinama, verovatno ćete biti u mogućnosti da pronađete naseljeno mesto, ako budete hodali oko 40 minuta na dole.

30% POPUSTA NA FITNES SPRAVE I AKSESORARE

Sobni bicikl

12.500⁰⁰
8.521⁰⁰

Traka za trčanje

49.899⁰⁰
40.566⁰⁰

Krostrenažer

29.899⁰⁰
25.684⁰⁰

WWW.SPORTDEPOT.RS

NAJVEĆA PONUDA KAJAKA I GUMENIH ČAMACA

www.popustinaputovanja.rs

**NAJPOVOLJNIJI ARANŽMANI
NA JEDNOM MESTU**

MOJA PLANETA 46-47 • Juli - avgust 2014.
Besplatni outdoor magazin za aktivan život • PDF izdanje
Osnivač i izdavač:

Studio za dizajn „Smart Art“

Adresa redakcije:

Narodnog fronta 65, 21000 Novi Sad

smartart

Glavni i odgovorni urednik:

Jovan Jarić (jovanjaric@mojaplaneta.net)

Art direktor:

Ivana Ubiparip

Prelom:

Studio za dizajn „Smart Art“

Fotografije:

Dreamstime, SXC, Studio za dizajn „Smart Art“

Advertajzing:

062/22-37-47

Izdanje je besplatno i distribuira se u PDF formatu, putem elektronske pošte. Stari brojevi se mogu downloadovati iz arhive sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

796.5

MOJA planeta [Elektronski izvor] : besplatni outdoor magazin za aktivan život / glavni urednik Jovan Jarić . -

Online izd.- Elektronski časopis . - 2010, br. 1 - . -

Mesečno . - Dostupno na <http://www.mojaplaneta.net>

ISSN 2217-3307

COBISS.SR-ID 255946503

Magazin upisan u Registar javnih glasila Srbije pod registarskim brojem:

DE: 000002

Izdavač zadržava sva prava. Svi autorski tekstovi, fotografije i ostali sadržaji objavljeni su uz odobrenje autora. Svi pisani i foto materijali u vlasništvu su Studija „Smart Art“ i autora. Kopiranje, dalja distribucija teksta (delimično ili u potpunosti) i fotografija u komercijalne svrhe zabranjena je u svim medijima bez pismene dozvole Studija „Smart Art“ i autora. Tekstovi i fotografije se objavljuju isključivo bez novčane naknade. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za sadržaj i istinitost reklamnih poruka i tekstova. Redakcija i izdavač ne odgovaraju za štamparske i nenamerne greške. Redakcija nije obavezna da vraća i odgovara na primljene rukopise, fotografije i elektronsku poštu.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

POTRAŽITENA:
WWW.MOJAPLANETA.NET

Adresar planinarskih domova iz celog regiona na jednom mestu

forum

Putovanja, planinarenja, najave akcija, kupi-prodaj, izveštaji sa akcija...

Stare brojeve magazina „Moja planeta“ možete skinuti sa Internet adrese:

www.mojaplaneta.net
na linku ARHIVA

Fotografija naslovne strane: Zach Dischner

EXTREME SUMMIT TEAM

KLUB PUTNIKA

CIKLO SVET SRBIJA
Udruženje biciklista

SPORT 2000
SPORT DEPOT

Ararat

Grupa planinara zaputila se na ekspediciju put **Turske**, na planinu Ararat. Ekspedicija je trajala od 20. do 29. juna...

Grupa planinara zaputula se na ekspediciju put Turske, na planinu Ararat. Ekspedicija je trajala od 20. do 29. juna, putovanju je prethodilo višemesečno planiranje i organizacija...

Od početne ideje da se krene jednim kolima, zbog velikog interesovanja, grupa je proširivana i na kraju limitirana na jedan kombi od dvadeset ljudi. U pripremnom periodu, da bi se proverila kondicija i ljudi upoznali, održana je pripremna akcija na Rtnju, pravcem sever-jug, jug-sever. U planu su bile i akcije na Hajli i na Kolatama, ali se zbog poplava odustalo od njih.

Polazak je bio planiran za petak, 20. juna. Okupljanje kod Hrama sv.

Save, pristižu planinari, radosni osmesi, graja, sjaj u očima... Većina nas se zna od ranije, veliki deo grupe bio je prošle godine zajedno na Elbrusu. Ima tu asova koji su penjali mnoge visoke planine, nekih koji su bili na Akonkagvi dva puta, a ima i onih kojima će Ararat biti najviši vrh.

Mnoštvo rančeva slažemo u prikolu kombija kao domine, mislim da ni igla više nije mogla da stane. Zajedničko fotografisanje, stisak ruke i zagrljaj sa prijateljima koji su došli

da nas isprate i na put krećemo oko 17 sati.

POT POD NOGE

Kombi je nov, komforan, klimatizovan, što je i neophodno da bi se što lakše podneo put od preko 5.000 km. Vozači pravi profesionalci, ljubazni i veseli, čini mi se da i oni uživaju u žešćoj rok muzici koju puštamo tokom čitavog puta. Gledamo filmove o planinarenju.

Našu granicu prolazimo bez dužeg zadržavanja. Na bugarskoj granici šok. Granični prelaz u mraku, nemaju struje. Kolona vozila stoji. Podsmešljivo komentarišemo da li je to Evropska unija u koju se trudimo da uđemo. Nakon tridesetak minuta, Bugari su dobili

struju, te nastavljamo dalje. Noćno truckanje kroz Bugarsku, sanjivo prelaženje granice sa Turskom. Jutro nas zatiče pred Istanbulom.

Fascinantan grad, petnaest miliona duša, gradi se i razvija svakim danom. Prelazimo most „Ataturk“ i zvanično ulazimo u Aziju. Čitav dan provodimo u putu koji nas vodi kroz Anadoliju, ka Ankari, pa Samsunu, gde se odvaja i nastavlja ka Erzurumu i Dogubajazitu koji je naš konačni cilj. Na 1.700 km od Beograda spavamo u motelu kraj drumu. Tuširanje je bilo dovoljno da živnemo, te uz turski čaj gledamo fudbal.

Ujutro rano nastavljamo ka Dogubajazitu, čeka nas još 800 km vožnje. Smenjuju se beskrajni predeli suve i plodne zemlje, venci planina kojima ne znam ime. Autoput savršen, može se meriti sa bilo kojim zapadnoevropskim putem. Na sve strane se nešto gradi, bukvalno stotine i stotine građevinskih mašina koje asfaltiraju puteve, zaravnjuju brda, buše tunele, grade brane i mostove. Turska sa svojih osamdeset miliona ljudi nalazi se u punom ekonomskom zamahu. Fascinantno.

Odbrojavamo kilometre do Dogubajazita. Konačno, u nedelju, 22. juna, u popodnevnom satima, pojavljuje se Ararat, izdiže se iz ravnice, sa svojom belom

snežnom kapom na vrhu. Škljocaju fotoaparati, nekakva jeza prolazi kroz kičmu.

Stižemo u Dogubajazit, koji leži na nadmorskoj visini od oko 1.600 mnnv i udaljen je od iranske granice 32 km. Gradić nije posebno interesantan, ustvari, to je obična kasaba, nalik recimo na naše Gusinje. Raskopane i razvaljene ulice, metež od ljudi, kamiona i automobila. Sve prekriva fini pesak koji se uvlači u nos, kosu, odeću, prekriva drveće, automobile i kuće. U gradu ima dosta policije, vojska, kasarna sa velikim brojem tenkova i oklopnih transportera. Zgrade u kojima stanuju vojnici i njihove porodice opasane su visokim zidovima i bodljikavim žicama. Kule sa vojskom pod oružjem. Na svakom okolnom brežuljku osmatračnice. Sve to svedoči o visokim tenzijama u ovom delu Turske. Inače, većinsko stanovništvo ovde su Kurdi. Kurdi su iranski narod koji vodi poreklo od drevnih Medejaca. Rascepkani između Turske, Iraka i Sirije, bez države, u stalnoj borbi za preživljavanje i opstanak. U svetu ih ima oko 40 miliona, što ih čini najbrojnijim iranskim narodom posle Persijanaca. Samo u Turskoj ih ima oko 15 miliona. To objašnjava toliku koncentraciju vojske. Vozači kombija su nam po silasku sa planine rekli da su svaki dan čuli artiljerijske

plotune. Vežbe ili borbe, ko će ga znati...

OKUPLJANJE INTERNACIONALNE DRUŽINE

U Dogubajazitu nas dočekuje Safet, predstavnik agencije koji nas odvodi do kampa gde ćemo biti smešteni te noći. U kampu nas dočekuje ostatak ekipe koji je avionom došao preko Istanbula i Agrija. Priključuju nam se par iz Beograda, dve dame iz Splita, jedan naš zemljak iz Norveške i Rus Jefgenij. Sa nama koji smo došli kombijem iz Beograda, dve cure iz Crne Gore i vođom ekspedicije koji je Poljak, činimo malu internacionalnu družinu. Ukupno, dvadesetčetvoro ljudi na broju.

Kamp ni nalik onom što bi pod tim imenom očekuje u Evropi. Više nekakvo ograđeno dvorište sa paviljončićima u kojima kurdske porodice roštiljaju i vesele se. Može se postaviti šator, ali mi odlučujemo da spavamo u nekakvoj nedovršenoj zgradi u čijem prizemlju je kafana. Razmeštamo podloške po podu i uvlačimo se u vreće. Komforan smeštaj za cenu od dva evrića. Gotovo momentalno tonem u san.

Jutro je osvanulo blistavo i sunčano. Ne žurimo. Prepakujemo rančeve, duručkujemo, tovarimo stvari u kombi i krećemo oko deset sati. Vozimo se četrdesetak minuta truckavim makadamskim putem. Prolazimo kroz kurdska sela. Niske, prizemne kuće, stada ovaca i koza. Brda osušene balege koja se ovde koristi kao ogrev. Deca uz put nas gledaju i mašu. Konačno, dolazimo do mesta gde kombi ne može da ide dalje. Uzimamo rančeve i nosimo ih dvestotinak metara do visine od 2.200 mnnv gde nas čekaju Kurdi sa mulama koje će narednih dana nositi velike rančeve. Na jednu mulu staju tri velika ranca po ceni od 30 evra po rancu. Mala cena za veliko rasterećenje. Naravno, bilo je onih koji su želeli da sve svoje sa sobom nose. Ja se odlučih za lakšu varijantu. Mali ranac na leđa i put pod noge. Posle tri dana u kombiju, noge već svrbe i svi smo željni hodanja.

KA USNULOM DŽINU

Ararat je najviši vrh u Turskoj, visine 5.165 metara, predstavlja ugašeni vulkan, formiran od bujica lave i užarenih stena. Manji vrh, Mali Ararat (3.896 m), uzdiže se jugoistočno od glavnog vrha. Poslednja aktivnost planine bio je potres 1840. godine. U biblijskoj knjizi Postanja ova planina se označava kao mesto gdje se nasukala Nojeva arka posle potopa. Inače, Ararat pripada kavkaskom masivu.

Iako se planina nalazi u Turskoj, Ararat je nacionalni simbol Jermenije, i nekada je bio na jermenskoj teritoriji. Nakon progona i genocida nad više od milion Jermena, Ararat i okolna regija pali su 1915. godine

u turske ruke. Planina Ararat predstavljena je na jermenskom grbu. Planina se vidi sa skoro svih lokacija u Jermeniji, uključujući i glavni grad Jerevan. Bez obzira na to, turske vlasti strogo kontrolišu strance koji se penju na Ararat i Jermenima ne dozvoljavaju uspon. Tužno...

Upoznajemo našeg vodiča na planini, Rašida. Crnomanjasti, žilavi Kurd. Na engleskom zna da kaže: „OK” i „kamp”. No, pantomima i dobra volja bile su dovoljne da se sporazumemo sa njim narednih dana. Na vrh se penjao stotinak puta, prestao je i da broji. Začudio sam se kad sam čuo da ima trideset godina... Ja bih mu dao preko četrdeset. Očigledno, život ga nije mazio...

Krajolik čine zelene površine prošarane kamenjem, bez ijednog drveta. Srećemo kurdsku decu koja strpljivo čekaju kraj staze u nadi da će prodati nešto od suvenira. Laganim tempom za oko tri sata dolazimo do prvog visinskog kampa, na 3.366 mnv. Kamp je zaravnjena površina dimenzija možda sto puta sto metara, očišćena od kamenja na kojoj ima mesta za dvadesetak šatora. Zauzimamo mesta i postavljamo šatore. Postoji tehnička voda koju prokuvavamo i ubacujemo aktivni kiseonik. Spremamo hranu i odmaramo. Kako već oko sedam sati uveče postaje hladno, uvlačimo se u vreće i brzo tonemo u san.

TIHO ODBROJAVANJE

U utorak, 24. juna ustajemo oko osam sati. Danas je dan predviđen za aklimatizaciju. Javljaju se prvi simptomi visinske bolesti kod nekolicine planinara, glavobolja, mučnina, dijareja... Prva noć na planini je uvek najteža. Oni kojima je loše ostaju u kampu da odmaraju a ostatak ekipe kreće ka drugom kampu na 4.200 mnv. Za oko tri sata izlazimo na visinu od 3.900 mnv gde saznajemo da se kamp zbog obilja gnjecavog snega ne može postaviti na 4.200 mnv, već na 3.900 mnv. To znači 300 metara više za završni uspon, ali danas ne razmišljamo o tome. Šta je - tu je...

Na dostignutoj visini provodimo oko sat vremena a zatim se vraćamo

ka prvom kampu. Navlače se oblaci i počinje sitna kiša, koja nije dugo trajala. U kasno popodne se pojavljuje Sunce, ali nas hladnoća tera u šatore.

Sreda, 25. jun. Rasklapamo šatore i tovarimo velike rančeve na mule. Drugari koji su juče imali tegobe su se oporavili, te svi zajedno krećemo ka drugom kampu. Put nam je poznat od prethodnog dana pa i ne čekamo vodiča. Hitamo da zauzmemo što bolja mesta za postavljanje šatora jer kreću i druge grupe. Generalno, nisam očekivao ovoliko planinara na Araratu. Dosta je Turaka, Rusa, Danaca, Francuza... Na 3.900 mnv gužva, nema dovoljno mesta za sve šatore jer se planinari koji su tog dana otišli na vrh još

nisu spustili i rasklopili svoje šatore. Konačno, nakon neka dva sata, svi su u svojim šatorima. Ostatak dana treba provesti u odmaranju i pijenju što više vode jer je hidratacija ključ svakog uspeha. Odvajam stvari za sutrašnji uspon i sve guram u vreću. Da me greju jer će noć biti hladna, a i ne želim da budu smrznute kad ih budem oblačio.

Napolju, čudesne boje nebeske... Oblaci kroz koje prodiru Sunčevi zraci, pojavljuju se dve duge koje se čine nadomak ruke i na kojima se ocrtavaju nače siluete. Nezemaljski prizori...

Ubrzo se navlače oblaci, pa se u šator povlačimo oko sedam sati. Treba odspavati koliko je moguće

jer je polazak na vrh planiran za dva sata izjutra. Međutim, vetar se pojačava i počinje kiša koja prelazi u pljusak. U toku noći besni oluja, seva i grmi. Šator se trese i podrhtava, čujem kako grad dobuje po šatoru. Oka nisam sklopio. Pitam se da li je moguće da je ovakvo vreme. Ako nastavi tako, od uspona sutra nema ništa. Iz Beograda su nam svakodnevno javljali prognozu, i za uspon se očekuje lepo vreme. Ali jedno je prognoza i naše želje, a drugo planina sa svojim ćudima... Mučen takvim mislima konačno sam zaspao negde pred ponoć. Budi nas zvuk mobilnog telefona u jedan i petnaest. Osluškujem, napolju ne pada. Čujem glasove kurdskih vodiča koji se dovikuju. Znači - ide se... Oblačimo se i izlazimo ispred šatora gde imamo i šta da vidimo. Ceo kamp je zavejan novim snegom. Iako se leti dešava da je granica snega iznad 4.700 mnv, sneg nas je počastio već od 3.900 mnv.

Formiramo kolonu, na čelu Rašid, iza njega oni sporiji. Neki odlučuju da ostanu u kampu, ne osećaju se dobro. Ka vrhu krećemo u dva sata i 15 minuta. Kolona ćutke korača, sneg škripi pod nogama. Iako je sneg tvrd, dosta je kamenja pa nije podesno za postavljanje dereza a i teren nije posebno eksponiran. U dolini blista Dogubajazit poput dijamanta,

u daljini iznad nas vide se nizovi svetala čeonih lampi, ekipe koje su krenule pre nas ka vrhu. Na nebu nema oblaka, zvezde nadomah ruke. Nestvarno... Dobro je da se ispadalo u toku noći, miriše da ćemo imati dobro vreme za uspon.

KORAK PO KORAK

Kako dobijamo na visini, počinje da duva vetar, koji ne prestaje ni na tren, već se pojačava. Još dvoje planinara odlučuje da se vrati, dostigli su svoje limite. Svitanje nas zatiče na visini od oko 4.300 mnv. Do vrha ima još mnogo hoda, 700 metara, trudim se da ne razmišljam o tome. Iako je svanulo, nije toplo jer vetar sve jače duva. Gledam u pete planinara ispred mene, nemam vremena da uživam u pogledu na okolinu. Vidim ogromnu senku Ararata na horizontu. Kako Sunce i refleksija postaju sve jači skidam perjanu rukavicu da stavim glečerske naočare. Koliko mi je trebalo vremena da skinem ranac, nađem i stavim naočare, desna ruka u podruke - mi je promrzla, te mi je nakon toga trebalo dvadeset minuta da je zagrejem. Iako temperatura nije posebno niska, desetak ispod nule, vetar koji brije i nema nameru da stane, značajno pojačava subjektivni osećaj hladnoće. Shvatam da sam podcenio Ararat. Gledajući snimke sa

You tubea i čitajući izveštaje, mislio sam da će to biti malo jači trekking i prilika da se ispenje lepa visina po ne posebno hladnom vremenu. Sad mogu da kažem da mi je Ararat možda za samo dvadeset posto bio lakši od Elbrusa. Gledam lica drugara oko mene i shvatam da misle isto.

Na oko 4.800 mnv montiramo dereze. Iza grebena koji je iznad nas znam da se nalaz sedlo a iza njega vrh. Zapravo, vrh ne deluje daleko, ali znam da je to samo varka - sati su u pitanju.

Na sedlu konačno manje duva, pravimo pauzu, pijemo čaj i uzimamo slatkiše. Krećemo ka vrhu. Hodamo pedesetak karaka, pa pauza da se nadišemo. Ubrzo, kako se povećava uspon, pedeset koraka se pretvara u dvadeset pet, dvadeset, petnaest... Pauze postaju sve duže.

Konačno, 26. juna, u devet sati izlazimo na vrh. Zagrljaji, čestitanja... Pogled sa vrha je neopisiv, pogled puca bukvalno stotinama kilometara unaokolo po Turskoj, Iranu, Jermeniji... Vide se pustinje, planinski venci... Iznad nas plavo nebo i ništa više... To je trenutak kad sve dobija smisao, kad je vreme stalo i sve želje, snovi, trud se spaja u jedno... Ovo volim najviše u životu i za ovo živim - osećaj potpunog ispunjenja...

Slikamo se zajedno, pojedinačno, sa zastavama klubova, država, spon-

zora... Vreme leti, moramo natrag... Sa vrha krećemo oko pola deset. Sve je gotovo tek kada se spustimo u kamp.

DOWNHILL

Brzo se spuštamo. Javlja se umor i pospanost. Sneg postaje mekši pa noge propadaju, ponegde padamo.

Kamp postaje sve bliži. Konačno, oko 14 sati stižemo u kamp. Sneg koji je u toku noći napadao, Sunce je pretvorilo u reku blatnjave vode. Imali smo nameru da spavamo u drugom visinskom kampu da bi se odmorili i da se sutradan spustimo do podnožja. Ali, kao smo mi juče terali druge grupe, tako i nas teraju planinari koji pristižu i planiraju uspon za sutra. Gužva je u planini a mesta za šatore malo. Raspremamo kamp i silazimo ka prvom visinskom kampu. To nam je možda i najteže palo, to sklapanje i rasklapanje šatora, te dodatnih 600 metara koje smo trebali da spustimo, jer nismo sa tim računali. Ali, šta je, tu je, planina nije samo naša. A i imaćemo sutra više vremena.

Konačno, oko 17 sati smo u prvom visinskom kampu, šatori su postavljeni, sunčamo se ispred njih kao gušteri ležeći na podloškama, razmenjujemo utiske. Svi potvrđuju da je Ararat ispao teži nego što su mislili. Nekako mi je i drago što

je tako ispalo... Čovek ne treba da bude gord, već da shvati da je samo gost na ovoj planini, a od nje zavisi hoće li ga pustiti u svoja nedra i na svoj vrh...

Petak, 27. jun. Ustajemo oko sedam sati, raspremamo kamp, tovarimo opremu na mule i krećemo ka dolini. Osim što smo izgoreli, svi se osećaju odlično. Planina nas je napunila svojom energijom. Za dva sata dolazimo do kombija koji nas čeka. Plaćamo vodičima mula za usluge. Mi se vraćamo u svoj svet, oni ostaju ovde da teškim trudom zarađuju svoj hleb. Setiću se njih svaki put kad pomislim kako mi je posao težak i život crn dok sedim u klimatizovanoj kancelariji...

U ZABAČENOM KUTKU „IMPERIJE“

Povratak u Dogubajazit, prašina, vrev. Umesto kampa, sada smo se častili hotelom. Za tričavih deset evrića dobijamo komforne sobe. Udoban krevet, topao tuš, to sada deluje kao rajsko uživanje. Osnaženi, odlučujemo da popodne provedemo u Isak Pašinom saraju, najvećem posle Topkapija u Istanbulu. Isak Paša bio je sultanov čovek zadužen za finansije. Proteran je ovde na rub Carstva gde je sazio i preneo duh Istanbula. To je fascinantna građevina koja se nalazi u brdu šest

kilometara iznad grada. Izgrađena od žutog peščara, na dominantnom mestu odakle puca pogled na čitavu dolinu, predstavlja remek delo i svedok je prohujalih vremena i sjaja imperije koja se protezala od Persije do Tunisa i Panonije na severu. Iznad saraja, u brdu se nalaze ostaci impozantnih zidina. Izgradila ih je antička civilizacija Urartu, sedamnaest vekova pre Hrista. Ovaj deo Turske prepun je lokaliteta, nažalost, ovo je prvenstveno planinarsko putovanje, te neće biti prilike da se posete. No, i ovo što smo videli je više nego upečatljivo.

Ostatak večeri smo proveli svako po svojoj volji. Častili smo se različitim turskim đakonijama, mesa u izobilju, a zatim poslasticama i voćem. Neki su organizovali žurku a ja noć završih na krovu nekog bara uz nargilu i orijentalnu muziku...

Nekoliko sati sna, pakovanje, napuštanje hotela i put do Beograda od 2.500 km, ovaj put bez pauze...

Šta reći na kraju... Čestitke svima koji su se popeli na vrh, i onima koji nisu, jer su i oni dostigli svoje visinske rekorde.

Hvala Tomašu, Dragani i Bojanu za sjajnu organizaciju i vođenje...

I završiću tekst pesmom Darka Rundeka: „Doći će dan, kad ću se vratiti u Kurdistan...“

TEKST: VUK I VOJIN TUBIĆ

7 NAJVIŠIH vrhova Balkana

Beogradski planinari pohodili su sledeće vrhove: **Musala** (2.925 m), **Mitikas** (2.918 m), **Vihren** (2.914 m), **Skolio** (2.911 m), **Stefani** (2.909 m), **Kutelo** (2.908 m), **Mala Musala** (2.902 m)...

U susret balkanskim gorama krenuli smo u zoru subotnjeg beogradskog jutra sa platoa velelepnog hrama Sv. Save na Vračaru. Jezdimo autoputem uz pratnju srodne muzike. Istu povremeno nadglasa veselo čavrljanje planinara. Dobar znak! Uz dva kratka predaha stižemo na granični prelaz sa susedom Bugarskom i na naše oduševljenje prolazimo ga rekordno brzo.

Planirano vreme u Sofiji trošimo na okrepljenje i kratku posetu radnjama planinarske opreme. Prvi evrići su potrošeni. Uz panoramsko razgledanje mirnog jezera Iskar ostavljamo pozdravljenu Sofiju. Ubrzo stižemo u planinsko mesto Borovec. Urgentno se prepakujemo i stižemo na poslednje „izkačvane“ gondolom na vrh Jasterebec (2.369

m). Nastavljamo pešačiti, uvek dragom izohipsom, do našeg prvog konaka, to jest planinarskog doma Musala na 2.389 m. Vedra noć se obećala zori, ako je ne prevari.

Uz sinoćnu konsultaciju sa meteorolozima iz stanice koja se nalazi na vrhu planine odlučujemo da poranimo i koju sreću ugrabimo. Uz malo ubrzanog daha, bez imalo glasa, buđenje prirode zatičemo na repu Musalenskog grebena - vrhu Deno 2.790 m. Sledi zasluženi doručak. Nastavljamo grbenom do vrh Iriček, gde se kratko zadržavamo. Pod nama se ukazuje Ledeno jezero, dok se penjemo po kamenim blokovim Male Musale (2.902 m). Na vrhu nas dočekuje izuzetan pogled na desetak jezera Musalenskog i Maričinog cirkusa. Provlačeći se kroz par

useka vršimo završni uspon na najviši vrh našeg Balkana - Musala (2.925 m).

Posle okrepljenja čajem iz meteorološke stanice silazimo ka planinarskom domu kraj Lednog jezera (2.720 m), poznati kao „Hiža Everest“. Stepujući kamenom stazom dolazimo do skrivenog izvora podno Iričeka, gde obnavljamo zalihe pitke vode. Ubrzo stižemo u dom Musala (2.389 m). Uz kratko zadržavanje napuštamo ga i onom našom još dražom izohipsom pohodimo ka gondoli na vrhu Jasterebec. Posle polučasovne vožnje, to jest spuštanja do mesta Borovec, nastavljamo vožnju preko Samokova, Dupnice i Blagojevgada do planinskog mesta Bansko. Nakon smeštaja i osobnog sređivanja, veče provodimo u prelepoj

mehani uz bugarsku muziku i domaću kuhinju. U pristojno vreme odlazimo na zasluženi počinak.

Novi dan započinjemo u svitanje vozeći se do početne tačke za danas planirane ture. Ispred doma Vihren (1.970 m) tankiramo vodu i krčemo na uspon. Penjemo se po relativno toplom vremenu s obzirom na doba dana i nadmorsku visinu. To registrujemo kao napomenu. Uz usputne pauze za predah i doručak posle dva sata izlazimo na plato podno vrha sa koga se otvara široki vidik ka jezerima georgiskog i vlahinjskog cirkusa. U planirano vreme izlazimo na najviši vrh Pirina i trećeg po visini na Balkanu - Vihren (2.914 m). Nastavljamo silazeći niz severne padine gde zasigurno očekujemo pojedina

snežišta. Jednu „fleku“ oprezno obilazimo. Uspešno dolazimo do prevoja Premkata (2.674 m) i pogledom na zapad pravimo malu izmenu plana. Odlučujemo da sa Premkate prvo idemo preko Končeta na vrh Banski Suhodol (2.886 m). Taman kada smo se opustili, šetajući urezanom stazom strmim padinama Kutela usledilo je iznenađenje. Neočekivano snežište. Nismo u mogućnosti da ga zaobiđemo, jer je poprilično dugačko. Za istinu nije preterano široko, ali je strmo. Avanturu podržava dolazeći oblak koji se spusta na nas i smanjuje nam vidljivost.

Učesnici akcije

Vodič: Bobiša Marinović M.B. 317 SV PSS-a (PK „Pobeda“)
Učesnici akcije: Svetlana Terzić (PK „Pobeda“), Lidija Bijuk Despić (PK „Pobeda“), Slobodan Maksimović (PK „Pobeda“), Dragoslav Filipović (PK „Pobeda“), Nada Maravić (PK „Kopaonik“), Rajko Jakovljević (PK „Kopaonik“), Božidar Žikić (PK „Železničar Beograd“).

Sreća, mršav je, pa nije opasan. Brzo odlučujemo da instaliramo gelendere. Uz pomoć osiguranja, dereza na cipelama i samoosiguranja bezbedno prelazimo snežnu policu. Kratkim, ali strmim usponom dolazimo do sajle u vidu gelendera na sedlu Končeto. Neki bugarski planinari pripovedaju da podseća na konja, a drugi kažu da je dobilo ime po strmom grebenu koje podseća na konac. Nama je sve jedno. Uz zvuke karabinera koji se voze po sajli, strpljivo dolazimo do vrha Banski Suhodol (2.886 m). Oblak nas napominje na brz silazak. Nakon povratka pakujemo tehničku opremu i nastavljamo usponom na sledeći vrh. Sa dolazećim vetrom napušta nas mršavi oblak. Ubrzo stižemo na peti po visini balkanski vrh Kutelo (2.908 m). Posle čestitanja i fotografisanja silazimo istočnim grebenom do skloništa u podnožju vertikalnih litica Vihrena takozvanih Kazana. Odmaramo u tihoj zave-trini grickajući preostale zalihe hrane.

Siti i nasmejani spuštamo se do doma Vihren. Vožnja do Banskog nam nije teško pala, jer je ogroman motiv u ulogu - krevet.

Novi dan je svanuo nasmejan, kao što je i družina. Posle tročasovne vožnje napustamo Bugarsku i sa velikim oduševljenjem uranjamo u teritoriju Grčke. Uz kratka zadržavanja za okrepljenje na usputnim odmorima, stižemo u mesto Leptokarija. Posle brze potvrde smeštaja za naredni dan imamo vremena za snabdevanje raznim potrepštinama, a bogami i za kupanje. Kratko, ali slatko opuštanje prekidamo nastavkom planiranih aktivnosti. Jednočasovnom vožnjom preko Litohora dolazimo do predela Prionia (1.075 m). Sa malim rančevim i neophodnom opremom, uz optimalni tempo, za tri sata stižemo do planinarskog doma Spilios Agapitos na 2.100 m. Posle rasporeda za smeštaj, veče krunimo pored tihe vatre iz trpezarijskog kamina. Uz kratke pripreme za sutrašnji dan, spuštamo se u duboki san.

U svitanje novog dana lagano pohodimo Zevsu u goste. Nadamo se gostoprilstvu. Sunce izranja iz mora i budi planinu. Božansveno. Jedan od vidikovaca koristimo kao prilog doručku. Nastavljamo uspon do raskršća gde skećemo severoistočno. Kretajući se traverzno predelom

Zonarija nailazimo na malo stado divokoza koje su mirno pasle. Drago nam je što ih nismo uznemirili u njihovoj kući. Stižemo do kuluara koji vodi na vrh Stefani. Posle kratkog podsetnika stavljam o šlemove i krećemo. U samom startu se srdačno pozdravljamo sa stenama Stefanija, jer ih čvrsto grlimo. Nakon polučasovnog uspona dolazimo do pre-vog vrha. Kačimo na sebe ostatak potrebne opreme. Na završnom usponu gde se nalaze i najzahtevni detalji postavljamo uže u vidu gelendera kroz već postavljene boltove. Bezbedno izlazimo svi na vrh. Prizor je veličanstven. Silazak, ništa manje zahtevan. Kupimo opremu i silazimo istom stazom. Nije kraj penjanju. A sada Mitikas. Četvoronoške napredujemo kuluarom ka najvišem vrhu planine bogova. Počasćeni lepim vremenom i pogledom zahvaljujemo se Zevsu. Ovekovečivši trenutak na vrhu napustamo vrh silazeći pažljivo niz široki kuluar. Pojedini osećaju veću dozu umora pa dodatno pojačavamo bezbednost pomagajući jedni drugima. Pažljivo dolazimo do prevoja Skala (2.886 m). Zaslužena pauza i gozba. Podhranjeni prirodom na licima planinara se briše umor. Rutinski pešačimo do poslednjeg planiranog vrha Skolio (2.911 m). Sledi oduševljenje jer su nam pod nogama sedam najviših vrhova Balkana. Po malo dosadan silazak prekidamo osveženjem u planinarskom domu Spilios Agapitos (2.100 m). Istog napuštamo noseći lepo sećanje što nam olakšava silazak do predela Prionia (1.075 m). Svi se užurbano presvlačimo i gundamo praveći planove za primorsko veče. Vožnjom preko Litohora dolazimo u Leptokariju gde se smeštamo. Potpuno liberalno, ali na izgled kao pod komandom, ubrzo smo svi bili na plaži sa pogledom na Olimp. Posle prespavane noći i prijatnog jutra krećemo ka Makedoniji, odnosno ka našoj dragoj Srbiji.

Zahvaljujući dobroćudnosti prirode i učesnicima akcije ispod nas ostalo je sedam najviših vrhova Balkana sa tri dodatna vrha, prepešačenih - 64 km, sa usponom od 4.600 mnv.

BOBIŠA MARINOVIĆ

MAJA ZEZ

i davno zaboravljeni vrhovi BALKANA

Prava ekipa, veliki izazov, sjajna avantura! Visokogorci iz Srbije i Crne Gore istraživali su albanski deo Prokletija!

Albanske Prokletije, dovoljno je da to pročitate ili čujete i već miriše na pravu akciju. Za ovu avanturu treba naći pravu ekipu, to je svakako prvi preduslov. Znajući da su Visokogorci Crne Gore jako aktivni kao i mi, da je Boris odličan poznavalac Prokletija i da je istraživačkog duha nije nam

trebalo puno da se dogovorimo. Par mailova i ja sam već kupio kartu za Berane, solo, autobusom. Ceo put sam razmišljao koliko je, u stvari, bitno uvek imati taj entuzijazam i želju kao da si juče spoznao planine. Potpuno mi je jasan osećaj Branka Kotlajića i stare ekipe „Radničkog” koji su po dva dana putovali ne bi li

stigli do podnožja Prokletija. Vredi svaki milimetar, pa makar i trotinom.

E sad, jedan od glavnih razloga zašto je neko neraskidivo vezan za planine u bilo kom obliku i smislu je upravo istaživanje i divljenje nepoznatom, netaknutom... Traženje u istom trenu izazova i nirvane, snage i lepote, prolaznosti i večnosti. Spoznaje da moraš poštovati prirodu tako što češ je osluškivati, učiti od nje, proučavati joj ćud i kad god ti kaže – NE da to prihvatiš kao odličnu školicu i iskustvo za dalje. To je nešto najlepše, davno zaboravljeni vrhovi, iznad jezera, snegova, šuma i pitkih izvora. To je taj kraj oko Dobro dolja, tromeđe Albanije, Kosmeta i Crne

gore na šta smo se namerali juna 2014. Divlji, neucrtani vrhovi po Albaniji smešteni između centralnih i Metohijskih Prokletija. Gomila jezera, više nego u dolini Jezerskog vrha, poneki katun i bukvalno bezbroj izvora i rečica sa pitkom vodom.

Mala ekipa - pored Borisa, tu su Zoran i Filip, takođe iz kluba Visok-

ogoraca CG. Oko 23 sata izlazimo do Babinog polja, tačnije na katun Bogićevce. Umesto šatora pronalazimo otvoren katunčić od tri zvezdice i tu razvlačimo podloške. Dogovor je da se krene u pet ujutru. U planu je svakako Maja Zez od 2.400 mnnv a ako stignemo i Škeljzen od 2.407 mnnv, koji je u region Tropoje, vrh koji se nalazi

poprilično daleko od Bogićevce (više od 20 km u jednom pravcu sa ko zna koliko uspona).

Sve je bilo po planu, odmah kreće uspon do graničnog putića JNA koji povezuje vrhove Ujkin krš i Tromedu, već se nazire Đeravica u daljini ka istoku. Polako silazimo poprilično strmim kozijim stazicama ka Dobrodolju

i prvom albanskom katunu Stani. Predeli kao iz bajke, žubor reka na sve strane, zelenilo, gore sneg i slapovi. Odlučujemo se za grebensku varijantu iako postoji makadamski put u dolini, znamo da ćemo imati bolju orijentaciju a i sjajan pogled na jezero. Jedini ja imam komplet zimsku opremu ali se nadamo da će sam greben i kuloari oko njega biti dobri za prolaz bez dodatne tehničke opreme. Polako se penjemo uz Maja e Kerši i grabimo ka Zezu. Južna strana je skroz suva a sever i dalje ima dosta snega za taj mesec. Dok pravimo prvu pauzu,

već vidimo neke nepravilnosti na karti, jednostavno iza Maja Zeza se jasno vide viši vrhovi koji su relativno blizu i nema ih na karti. Mislimo da je to Škeljzen i da nisu lepo uradili kartu, videćemo kad dođemo... Ispostaviće se da su to najviši vrhovi celog kraja i da do Škeljzena ima još dosta da se guli, ima ih na albanskim kartama (koje su nam ostale u kolima) ali ne postoje nazivi vrhova što je vrlo čudno. Verovatno lokalci imaju neke nazive, na vrhovima se vidi da ih starosedeoci pohode, ima „čortena“ na svakom vrhu. Elem, put greben-

om je sjajan, na par deonica se bas mora paziti jer ima odseka, krušljiva je stena, negde se odpenjava, negde ide na kant ali je sve i dalje moguće proći bez tehničke opreme (mala napomena, morate imati jako dobar grip na donu da bi vam život bio lakši) i potrebna je dobra koncepcija na pojedinim delovima.

Naravno pogled sa vrha Maja Zez je nešto posebno, pravimo mali odmor i nastavljamo dalje grebenom preko vrha Maja e Koritas do bezimenih vrhova čija je visina 2.425 mnv što je više i od Škeljzena. Dotle nam je trebalo

šest sati. Odlučujemo da popnemo oba, teren je nezgodan, krušljiva stena, klizavo busenje, vrlo strmi delovi. Samo Boris i ja izlazimo s obzirom da su Zoran i Filip imali problem sa gripom, donovi im baš nisu dobro radili posao. Iako nemamo albanske karte, vidimo da je Škeljzen poprilično dalje i izgleda vrlo moćno. Ostavljamo ga za sledeći put - nigde neće pobeći. Da smo se odlučili za makadamski put u udolini odradili bi celu turu do njega ali smo isto tako znali da ne bi imali Maja Zez i fantastičnu grebensku turu a ispostavilo se i

najviše bezimene vrhove tog dela Prokletija.

Spuštamo se preko snežnih useka do jezera i makadamskim putevima nazad ka graničnom katunu Stani. Predeli su nestvarni, nijedna slika to ne može dočarati. Pred sam kraj nas čeka još jedan jak uspon do graničnog puta, na granici pravimo pauzu i ručamo. Čoveku se jednostavno ne ide odatle... Polako se vraćamo do katuna Bogićevica i spuštamo u dolinu Babinopoljske reke gde nalazimo sjajno mesto za kamp. Dižu se šatori, pali vatra, izvor je odmah pored, kao i rečica.

Sprema se klopa pa uz žubor rečice i sledi resetovanje u vreći.

Tura od 23 km sa 1.800 mnv uspona u 11 sati, dosta delova gde se mora voditi računa o svakom koraku. Puno izvora, još više vidikovaca i poneki zbunjeni Albanac sa konjima (ali u udolini). Eto me uskoro opet dole i to na više dana... Uh a tek zima, predeo je za turiranje fantastičan a i pašće prvenstveni usponi kroz neke kuloare, kao i skijanjac sa pomenutih vrhova! Hvala Borisu i ekipi na druženju.

Vidimo se u planini, život je lep!
MARKO NIKOLIĆ

Tragom SOŠKE FRONTE

Priča o drugačijoj Sloveniji iz pera Mateja Perkova...

Slovenija je mala zemlja, ali neizmjereno bogata prirodnim i kulturnim zanimljivostima. Najviši vrhovi Julijskih i Kamniških Alpi su ono što ljude najčešće motivira za planinarenje po Sloveniji, no Domagoj i ja odlučili smo istražiti i ono drugo, skriveno, ne toliko poznato ljudima iz naših krajeva. Produljeni vikend krajem lipnja iskoristili smo za posjet planinama u dolini ljepotice Soče, a ciljevi su nam bili Krn, Matajur i Kobariski stol. Sve tri planine spadaju u masiv Julijskih Alpi, ali su veoma različite izgledom, atmosferom i poviješću.

Bus nas je iskrcao u Bovcu nakon višesatne naporene vožnje. Čekao nas je dugi marš asfaltnom cestom preko doline Lepena, odakle počinje planinarska staza koja vodi na Krn. Preljep krajolik s autohtonom arhitekturom po seocima, sunčan dan i prekrasna

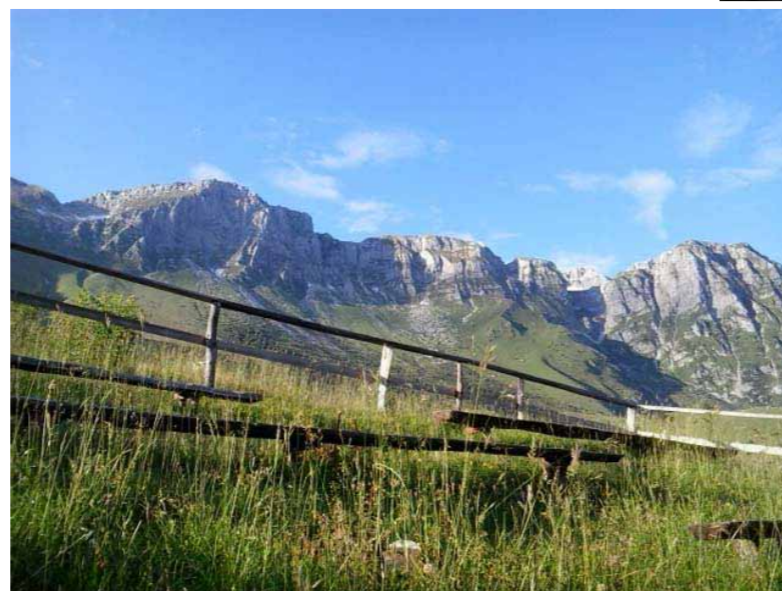
Soča činili su ovu šetnju idiličnom, a iako se spuštao mrak, odlučili smo skinuti teške cipele i osvježiti se u hladnoj rijeci iz koje smo se kasnije i napili. Ova rijeka je na svom putu napravila mnoštvo zanimljivih kanjona koji su izuzetno atraktivni za kajakaše i ljubitelje adrenalina. Može li biti ljepše za prvi dan ljeta? Nastavili smo planinarskom stazom serpentinama uzbrdo. Bili smo već umorni i činilo se da staza nikada neće prestati. Zalazeće sunce obasjavalo nas je zadnjim zrakama, a mi smo uživali u pogledu na dolinu. Zar smo zaista sve ovo prehodali danas? Noć je obavila šumu i s neba se smijao žuti mjesec, kadli smo stigli u dom na krnskih jezerih. Ondje smo sreli jednu ljubaznu žabicu i neljubaznu domarku, te se nakon večere uputili u svijet snova.

Ujutro je padala kiša pa smo odgodili polazak za neka sretnija vremena, a to je bilo točno jedan sat kasnije. Po lijepom vremenu staza nas je vodila uz Veliko krnsko jezero, a zatim po zasneženim sjevernim padinama sve

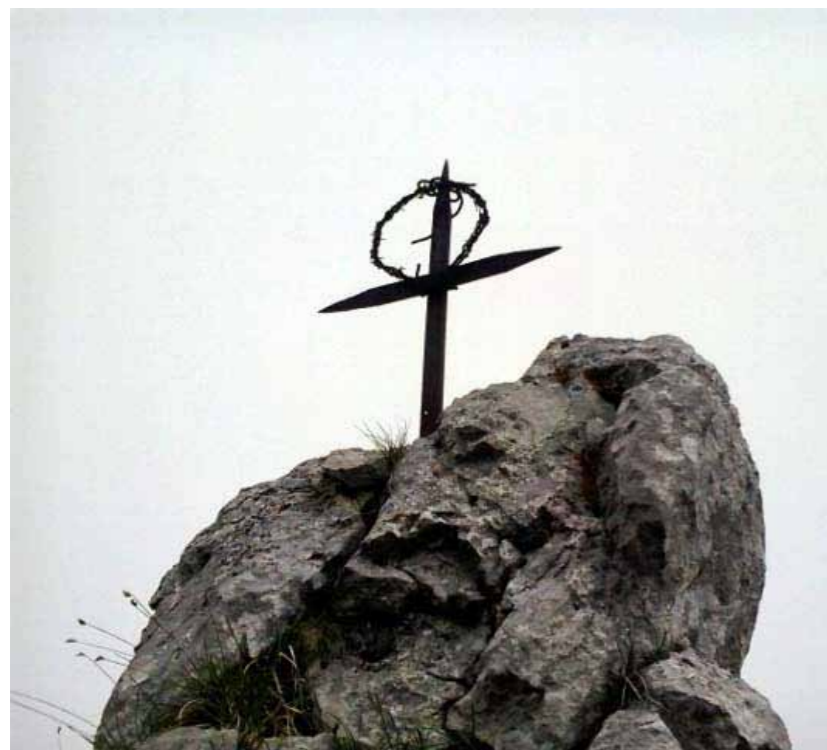
do grebena. Usput smo sreli nekoliko žabica, dvije svinje, jednog pijetla i grupu Austrijanaca. Prekrasan je osjećaj dočekati ljetu ugazujući stopinke u snijegu, doživljaj je baš pravi visokogorski!

Grebenska staza po Krnu osim lijepih pogleda pruža i fantastičan doživljaj muzeja na otvorenom. Naime, ovdje su se tijekom 1. Svjetskog rata vodile žestoke bore između austrijske i talijanske vojske. Cijeli greben prepun je kaverni, bunkera, tunela, puškarnica... Nailazili smo na zahrđale ostatke žičanih ograda, vojnih lonaca i čaturica, na talijanske granate i jedan top. Ovdje su poginule tisuće ljudi, a velika većina od hladnoće, gladi i bolesti. Tijela im se nalaze u kosturnicama u Kobaridu, Novoj Gorici i raznim selima podno planine...

Iako smo se bojali magle, s vrha Krna (2.244 m) imali smo lijep pogled na carstvo Julijskih Alpi: Mangart, Kanin, Jalovec, Triglav, Matajur... Svi alpski velikani pozdravljali su nas i poželjeli nam sretan nastavak

puta, a mi smo se nakon odmora na Zavetišču pod Krnom uputili u zeleni predio planine Kuhinja. Čim smo stigli počela je oluja - crni oblaci zakrili su greben planine, kiša je lijevala praćena tutnjavom grmljavine. Zamislio sam jadne vojnike koji su prije stotinu godina morali biti gore u tim uvjetima. Nakon odmora i degustiranja odličnih kobariških štrukli, spavali smo kao bebe.

Ujutro rano ustajanje. Obasjani suncem krenuli smo na „igmanski“ marš po cesti do deset kilometara udaljenog Kobarida. Ovaj slikoviti gradić nalazi se u dolini Soče, a poznat je po tome što se u centru nalazi muzej posvećen 1. Svjetskom ratu i potrebno je barem tri sata da

ga se razgleda. Na ulasku u grad skrenuli smo na jednu makadamsku cestu da vidimo prirodni biser ovog kraja - slap Kozjak. Prolazeći pored bunkera i tunela iz Velikog rata staza nas je dovela u zanimljiv kanjon, a u jednoj ogromnoj komori pred nama se ukazao tridesetak metara visok slap koji je padao u kristalno jezerce, a ono je dalje otjecalo u ljepoticu Soču. Ostali bismo ovdje cijeli dan da možemo, ali vrijeme je letjelo, čekala nas je druga planina... U Kobaridu samo razgledali u muzeju izložbu s tematikom austro-ugarskog ratnog zrakoplovstva, a zatim iz samog centra strmom stazom krenuli ka vrhu Kobariškog Stola. Staza je bila strma, vrućina i sparina iscijedile

su iz nas litre znoja dok su ramena bolno vrištala od teških ruksaka. Tri sata hoda trebalo nam je do bivka Hlek na 1.200 m, a ondje smo ostavili ruksake i nastavili neopterećeni ka vrhu udaljenom dva sata. Put ide dijelom makadamom uz ograđene bunkere, a dijelom stazom po livadi. Greben planine bio je prekrasan, s strme padine koje su se obrušavale prema dolini rijeke Nadiže bile su pune cvijeća. Ova planina izgledom se bitno razlikuje od Krna, a na vrhu visokom 1.673 m nalazi se napušteni odašiljač. Pogled je predivan - Visoki Kanin pod snijegom, Rombon, Krn, Matajur, doline, Soča, Nadiža, Italija... Sunce je zalazilo i reklo nam neka požurimo, tako da smo krenuli

prema našem bivku. Bili smo jako umorni, ovaj vruć i naporan dan iscijedio je svu snagu iz nas. Čim je sunce zašlo u našem bivku zavladała je studen, no ubrzo je u pećici zapucketala vatra, a zahvaljujući kuhalu napravili smo lonac juhe. Gozba je potrajala dok pretrpani hranom nismo jednostavno legli i zaspali. Planinska romantika, baš ono što smo tražili!

Četvrti dan naše avanture - ustajanje u pet. Kratki doručak, spreman je sklonište i opako strmom stazom silazimo u dolinu Nadiže prema selu iz kojeg tutnja glasna reggae muzika. Nadali smo se pijanim Slovenkama koje spavaju u travi nakon sinoćnje žurke pododrom proslave položenih ispita na faksu, ali nismo bili te sreće. Našli smo samo spomenik palim borcima, a pored njega makadam kojim smo se uputili podno planine Matajur. Nakon sat vremena hoda trebalo nam je četiri sata opakog uspona kroz šumske vlake i staze do vrha Matajura visokog 1.642 metra. Usput smo izgubili stazu i malko bauljali naokolo, a cijelo vrijeme nad našim glavama bio je strah da ćemo zakasnuti na večernji bus i nikako se nismo mogli opustiti. Gotovo smo odustali neposredno prije vrha, no srećom bili smo preuporni (ili preglupi) jer smo jurišali udarnički po sistemu „popet ćemo se ili poginuti pokušavajući“. Matajur je prilično šumovit, dosta podsjeća na Velebit i planina zrači neku čudnu vibraciju. Ovdje nema bunkera i kaverni jer je granica prolazila preko Kobariškog Stola i Krna. S obzirom da se ovdje nije ratovalo, nismo

se bojali duhova poginulih boraca, uplašile su nas jedino krave koje su pasle nasred staze. Prezirno su nas gledale i prijeteći uspuhivale, pa smo ih zaobišli. Sam vrh je gol, na njemu se nalazi betonski stupić i kapelica. Nedaleko vrha, na deset minuta hoda nalazi se talijanski planinarski dom (sadašnja granice između Slovenije i Italije prolazi preko samog vrha). Na vrhu smo se zadržali svega nekoliko minuta, a zatim se spustili istom stazom. Na pola puta iz pastirskih stanova zvao nas je neki lokalni tip „Sad možda dobijemo piće, a možda metak u glavu“, rekoh Domagoju, koji me čudno pogledao jer mu nije bilo jasno zašto bismo dobili piće, a još manje metak. Tip nam je dao hladno pivo i pričao kako ima

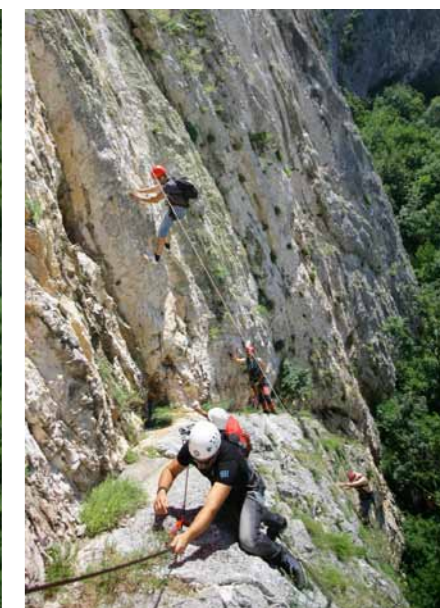
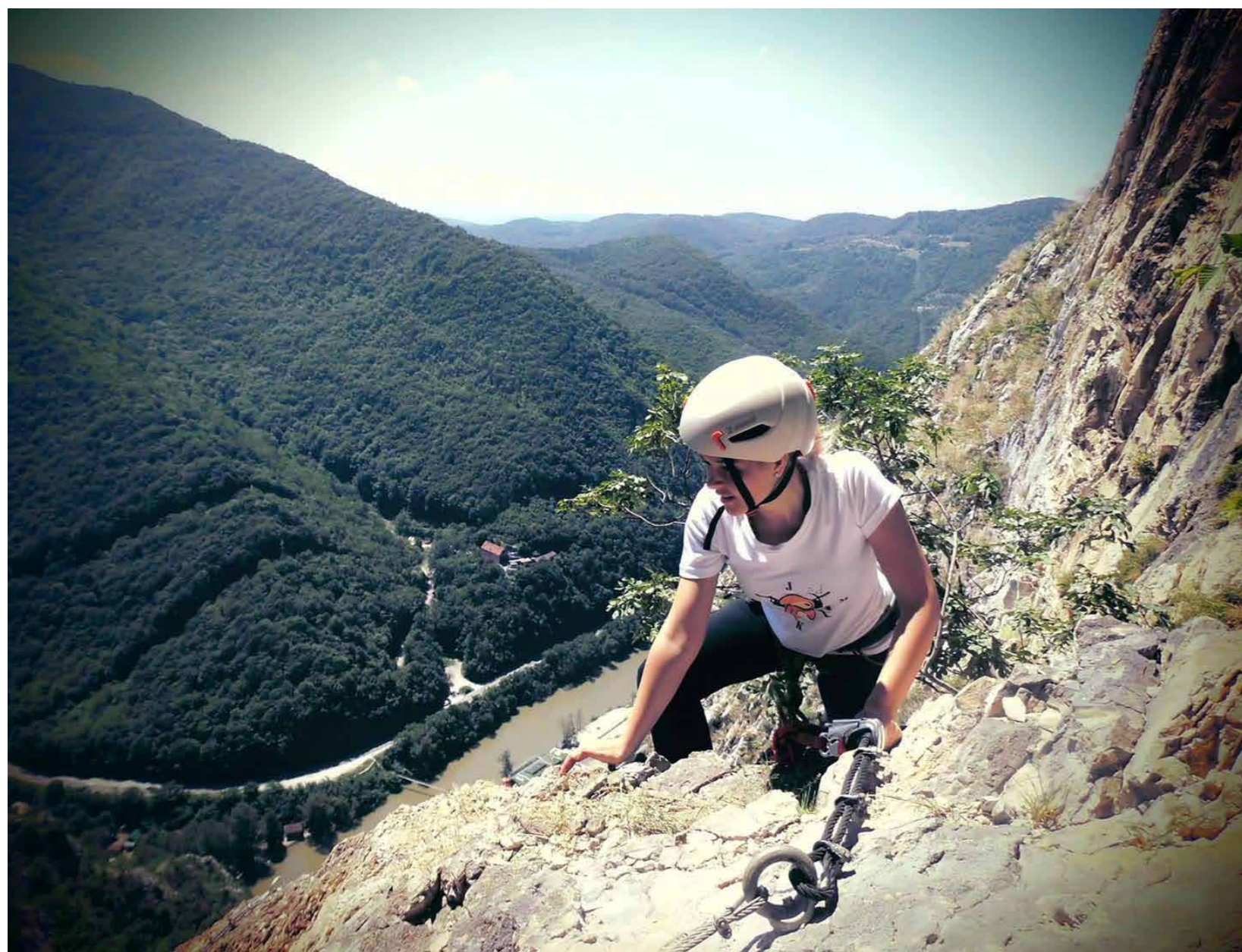
pušku da se brani od medvjeda. Eto, mogli smo dobiti i metak, imali smo sreće. Zahvalili smo se ljubaznom čovjeku i šumskom stazom nastavili do šumskih vlaka, a te su nas opet dovele do sela Sožid. Bili smo toliko umorni da nismo ni pričali, komunicirali smo mumljanjem. Kod crkve sam zagnjurio glavu u korito s hladnom vodom, osjećaj je bio božanstven! Do Kobarida nam je ostalo još kilometar hoda po cesti, imali smo prije busa taman toliko vremena da se presvučemo i pojedemo sladoled. Utrpali smo se u bus za Ljubljanu, a na ljepoticu Soči uživali su kajakaši i mahali nam. Do idućeg susreta sa jedinom zemljom koje ima riječ „ljubav“ u svom nazivu – čao SLOVENIJA!

MATEJ PERKOV

Turčinovac

Vidovdanski rekord na **via ferrati** „Turčinovac 2014.“ u Ovčar Banji, 28. 06. u organizaciji Kluba ekstremnih sportova „**Armadillo**“ iz Čačka (**Srbija**)...

Još od septembra 2010. godine, kada su izgradili prvu srpsku via ferratu do pećine Turčinovac u Centralnoj steni Kablara, članovi Kluba ekstremnih sportova „Armadillo“ imali su viziju kako da približe prirodno bogatstvo i istorijsku baštinu ovog kraja što većem broju ljudi. Od tada pa do danas pećinu je posetilo skoro 1.000 ljudi, što je do izgradnje ferrate bilo nezamislivo. Od prve zvanične posete pećini od strane slovenačkog alpiniste Jurajs Juga, pa sve do 2010. godine, Turčinovac je posetilo svega pedesetak ljudi i to većinom alpinista. Do mesta gde se po predanju naš narod skrivao od Turaka, danas se dolazi na bez-

bedan način zahvaljujući pažljivo realizovanim stručnim projektom via ferrate crne težine koja je izgrađena po uzoru na ostale ferrate u svetu, a kojih trenutno ima

preko 1.000 na svim kontinentima u najatraktivnijim nacionalnim parkovima i parkovima prirode.

Ovaj pionirski poduhvat promovisan je 2010. godine i tom prilikom postavljen je srpski rekord kad se ferratom do pećine popelo 45 ljudi.

Da bi na pravi način predstavili svoj grad, Ovčar Banju, kao i prave životne vrednosti koje Klub ekstremnih sportova „Armadillo“ promovise, a to su: očuvanje prirode, biljnih i životinjskih vrsta, održiv razvoj turizma i sprečavanje odlaska mladih sa ovih prostora, članovi Kluba uvode 2013. godine u kalendar dešavanja Tradicionalni vidovdanski uspon do pećine Turčinovac.

Prošle godine na toj manifestaciji postignut je novi srpski alpinistički rekord usponom 96 učesnika. Uspešno realizovana akcija motivisala je sve članove i prijatelje kluba na još istrajniji rad, unapređenje kvaliteta edukacije vodiča, nabavku najsavremenije tehničke opreme kao i obezbeđivanje tehničke ispravnosti ferrate.

Ove godine, na Vidovdan, ponovo smo se okupili u centru Ovčar Banje, a cilj je bio promovisanje planinarstva, kulturno - istorijske baštine, kao i bezbednog i odgovornog ponašanja u prirodnoj sredini. Naravno i obaranje dosadašnjeg rekorda! Pored uspona, bilo je organizovano

druženje uz ručak i muzički program, čime je proslavljeno obaranje ovogodišnjeg rekorda sa čak 132 učesnika!

Ova akcija je realizovana uz pomoć prijatelja Kluba i pod pokroviteljstvom Opštine grada Čačka, Turističke organizacije Čačka, Komisije za alpinizam

PS-Srbije, Gorske službe spasavanja „Jahorina“, Veterana 63. Padobranske brigade, Alpinističkog odseka Čačak, PK „Kablar“, SPK „Pentraks“ iz Kikinde, Udruženja za ambulantnu hirurgiju Srbije, PD „Žeželj“ iz Kragujevca, AO „Požarevac“, SK „Alti“, Udruženja „Voda, vazduh, podzemlje“, PD „Železničar“ iz Kraljeva, PK „Braničevo“, PK „Rudnik“, „Vertech“ DOO iz Beograda, „Metalac Ing.“ iz Čačka, Kafe „Radost“ iz Čačka, Srpski pub iz Čačka, Prodavnica „Ruski“ iz Čačka.

PREDSEDNIK KLUBA EKSTREMNIH SPORTOVA „ARMADILLO“
 PETAR ŠUNDERIĆ
 FOTO: ATELJE FILM

KES „ARMADILLO”

VELIKA FATRA

*Zapadni Karpati nisu tako ekstremni i duplo su niži od Tatri, ali po lepoti ne zaostaju ni najmanje (**Slovačka**)...*

Tog petka popodne krećemo u planinu iz mestašca Blatnica u nameri da krug po Velikoj Fatri zatvorimo na istom mestu dva dana kasnije. Najpre nas čeka strmi uspon na vrh Tlsta, zatim prelazak jednog od bočnih grebena ka vrhu Ostra. Odatle bi smo se nekoliko stotina metara spustili kako bi smo pronašli nemarkiranu stazu koja bi trebalo da traverzuje u smeru glavnog grebena.

Blatnica, na visini oko 520 m, nalazi se na kraju beskonačne Gaderske doline. Zapravo ta dolina koja je u kombinaciji sa Dedešovom dugačkom oko 18 km, itekako je konačna. Osim

kada, već umorni od trekinga, ne morate da je peške prelazite s kraja na kraj. Tada se čini beskonačnom u šta ćemo se uveriti prilikom povratka u nedelju popodne.

Sada smo srećni što ubrzo po izlasku iz Blatnice iz doline skrećemo na plavu markiranu stazu kojom brzo dobijamo na visini. Padine vrha Tlsta su pod gustom šumom i izbušene su brojnim pećinama. Ulaz jedne od njih je direktno na stazi, a na tabli na ulazu su ispisane osnovne informacije o njoj. Zove se Mažarna pećina, na nadmorskoj visini je 830 m i hodnici su dugački nešto preko 130 m. Ulazni prostor

je desetak metara širok, ali nizak, te se čovek mora sagnuti i pećina ne ostavlja neki prvi utisak. Međutim, ulazna dvorana se otvara, mi se ispravljamo i biramo levo ili desno. Oba hodnika su interesantna - sa plafona kaplje te se podzemna jezera pune, a tu su i stalagnati. Nije to ništa spektakularno, ali kada običan planinar, nespeleolog, može samostalno da istražuje pravu pravcatu pećinu - to je ipak mali doživljaj. Zadržavamo se samo kratko u pećini, nastavljamo sa usponom kako bi smo ulovili smiraj dana na vrhu Tlsta. U prevodu, Tlsta znači debela. Interesantno da je prvi

sused Tlste upravo Ostra. I zaista, ta dva vrha su sušti kontrast jedan drugom. Izlazimo na 1.373 m visoku Tlstu - ravna je kao palačinka. Delom je obrasla šumom, a delimično je pod pašnjakom. Kad ne bi bila sparina svuda oko - verujem da bi bio prelep pogled. Iako je početak jula, nije nam vruće - čak naprotiv. Duva izuzetno jak vetar i umesto da uživamo u poslednjih pola sata dana, sklanjamo se u šumu tražeći neko zaklonjeno mesto za šator. Posle uspešne potrage, vraćamo se na čistinu i posmatramo zalazak sunca. Nadamo se lepšim vidicima i slabijem vetru sutra.

Ujutru nastavljamo dalje grebenom preko vrha Lubena (1.414 m). Vetar je i dalje jak tokom prepodneva, pa smo srećni dokle god staza vodi šumom. Ipak nešto kasnije izlazimo na goli greben Ostre i vetar se u pravi čas smiruje. Ni sparina nije toliko izražena, te posmatramo prelepu i ostru Ostru. Završni uspon je atraktivan obzirom da je osigurana sajlama, drvenim stepenicama, a prolazi se i kroz jedan planinski prozor. Iako skromna visinom, Ostra sa 1.247 m predstavlja svakako jedan od najlepših i najfotogeničnijih vrhova Velike Fatre.

Silazimo preko sedla Misa na vi-

sinu oko 930 m odakle kreće stazica koja traverzuje oko vrhova Chladkove uplazi i Halamova kopa pre nego što se spoji na zelenu markiranu stazu ispod vrha Smrekov. Staza nije uneta u planinarske mape, ali mi je preporučio drug koji ju je u detinjstvu prošao. Imali smo sreće da je pronađemo! Nije ni potpuno zarasla, očigledno i danas poneko njom prođe. Traverzovati van staze bi bilo dosta teže, obzirom da je ova deonica bila dugačka oko šest kilometara i da je mnogo puta vijugala zaobilazeći potpuno nepristupačne stene. Pola dana smo proveli na ovoj stazi, što hodajući, a što sedeći

u šumi i čekajući da pljusak prođe. Treći pljusak je bio naobilniji i već je i drveće bilo prezasićeno te nam je prokišnjavalo. Ipak u pravi čas je i taj treći pljusak prestao, a kako je bilo toplo vreme - nije smetalo iako smo bili malo mokri.

Kasno popodne izlazimo na markiranu stazu koja nas vodi na vrh Smrekov (1.441 m) odakle se pruža lep pogled na glavni greben Visoke Tatire i najviše vrhove Križnu i Ostredok. Tamo ćemo se naći sledeći dan, a za ovo veče nam preostaje da nađemo izvor i ulogorimo se. Naime, ceo dan nismo imali priliku da dopunimo rezerve i postajemo žedni. U bočicama nam ostaje samo voda za ne-daj-bože. Ipak lokalitet Kralova studna (sl. Kraljev

izvor) opravdava svoj naziv te se oko osam uveče umivamo i napijamo sveže vode. Šator postavljamo ispod obližnje stene Kralova skala. Na vidljivom smo mestu, ali nismo mogli da biramo. Kako smo se celo popodne kratili kroz mokru travu, cipele su mokre i jedva smo dočekali da se izujemo.

Kada ujutru oko pet ustajemo sa izlaskom sunca, shvatamo na kako prelepom mestu smo se našli. Konačno nema ni sparine, ne duva vetar - šta još čovek može da poželi? Suve cipele! Mogli smo da biramo hoćemo li ponovo u mokre jučerašnje čarape i mokre cipele, ili ćemo najpre da obučemo nove suve čarape, a onda s njima u mokre cipele.

Ova druga mogućnost i nije bila tako strašna... Penjemo se na Kralovu skalju (1.377 m) pre šest ujutru, a zatim se pakujemo i nastavljamo put glavnim grebenom. Srećemo biciklistu koji nas pita da li smo videli dvojicu njegovih kolega. Kažemo mu da nismo, a on konstatuje: „Dobro je, onda su iza mene“ i nastavlja dalje...

Glavni greben je jedna velika livada. Onoliko koliko su Tlsta i Ostra strme i divlje, toliko je ovaj glavni greben pitom. Na Križni smo oko pola osam ujutru i bez zadržavanja nastavljamo ka najvišem vrhu Ostredok (1.592 m) gde uđinamo i uživamo. Polako se oprašamo od prelepih pogleda, čeka nas silazak. U početku po

livadi, zatim kroz koprive i na kraju šumskom stazom. Koliko god nam ovaj brutalno strmi silazak nije prijao, ono što sledi je još neprijatnije. Široka staza beskonačno

dugačkom Dedešovom dolinom. Biciklisti zuje oko nas i još više nam stavljaju na znanje kako smo spori i koliko će nam još trebati do Blatnice. Ova tri sata u ravnoj

dolini su nam teže pala i od strmog tročasovnog uspona na Tlstu... Ručak u restoranu na izlazu iz doline smo zaista zaslužili!

NENAD JOVANOVIĆ

VOLUJAK

Kuk i Orlovac na Lebršniku

Volujak (Bosna i Hercegovina)

i njegovo okruženje su planinski čarobni predeo u kome smo zaista uživali...

Bosna i
Hercegovina

Pinom je obeležena
približna pozicija
lokacije opisane u tekstu.

Volujak je predeo neobične lepote, gde se osećate komotno i u prirodnom okruženju koje odmara čula. Mešavina je to divljine i pitomine, tako skladna. Prostranstvo visokih vrhova, sa stenama izraženim naročito sa jedne strana masiva, ujedno livadnim padinama do samih vrhova, odiše moćno i ujedno su lako prohodan teren. Predeo Volujaka sa Lebršnikom, sa vrhom Orlovac, zajedno Kukom koji je između Volujaka i Lebršnika, to je iako stenovito - većinom zeleno prostranstvo. Tu su ne samo vrhovi, već u prostoru među vrhovima izvor Sutjeske, sa šumovitim stranama kanjanskog useka, livade sa katunima, Stabanjska jezera u procepu vrhova ka Stabni i Pivi, Jagodino jezero pod stenana Lebršnika. U

tom centru je novi Planinarski dom društva „Volujak“ iz Gacka, u Papinom dolu, na ivici šume što seže ka dolini Sutjeske. Tamo smo se udobno i prijatno osećeli i proveli nekoliko dana u divnom planinarenju i druženju.

Prvi dan je bio zanimljiv zbog upoznavanja domaćina, doma i prostora, pa krenusmo ka Stabanjskim jezerima. Izlazimo na prevoj među Kukom i makijom obaslum vrhom Krvavac i ulazimo u dolinu Ljubota, nad Stabanjskim jezerom. Tu smo imali bliski susret, avanturu sa bikovima, jer je jedan bio agresivan i odmah krenuo na nas, pa smo pronašli spas u stenama na koje se on nije mogao popeti. Srećom odmah sam shvatio da smo u opasnosti i dao znak da bežimo. Bik koji

je očito bio agresivan je rikom i kopajući zemlju rogovima pokazivao svoje raspoloženje, gledajući nas na stenama. Bikovi su na planini leti u samopasu, obično od više domaćina skupljeni i ostavljeni u krdu u dobodolinama iz kojih ne izlaze i gde imaju dovoljno trave i vode. Tu provode dan i noć, pod vedrim nebom, ništa im zaista ne fali. Tu ih domaćini ostave više meseci i na jesen ih razdvoje i vrata kućama. Domaćini ih ponekad posete da

im donesu soli. Nije isključeno da misle da i vi nosite soli, ali agresivnu nameru od tog treba razaznati, jer ako bik krene, teško se spasiti. Bezbedni su u skupini i što se tiče divljih životinja. Mogu se sresti na ovom prostoru u Ordenim dolovima. Oni u tom ambijentu mogu da promene ćud, malo podivljaju, pa ih treba u širokom luku obilaziti i sa njima biti oprezan.

Umesto jezera, kuda zbog bikova nismo smeli,

tu je bio Kuk sa kog bacam pogled na jezero, pa krećem talasastim travnatim grebenom, grbama i ivicama stena. Zaista neobičan vrh, koji se sa različitih pozicija pokazuje u različitim vizurama, uzdigao se nad poljanama, spajajući Volujak i Lebrnik i zatvarajući vrh doline u kojoj izvire Sutjeska, a na suprotnu stranu vode odlaze ka Pivi.

Jutro je i krećemo ka vrhu Volujaka i njegovih 2.336 m. Dok još ima svežine u zraku i sunce nije pripeklo valja savladati glavni uspon. Idemo uz prohodnu strminu. Ne krećemo se markacijom,

već prečeći lagano ukoso, što olakšava kretanje. Posle par sati penjanja pred nama su vrtače sa snegom, na njihovim južnim dubodolinama, gde sunce pod malim uglom prelazi preko površine snega, milujući samo površinu. Zraci sunca tada lagano deluju na otapanje, skoro da nemaju to dejstvo. Zato sneg opstane i na kamenom podlozi, stvrdnut, do duboko u leto.

Konačno pogledi sa vrha, otvoreni na sve strane, šta se sve ne vidi, nije sve moguće nabrojati. Tu su Bioč i njegovi vrhovi, Durmitor iza

njegovih vrhova izviruje sa prepoznatljivim oblicima, tu je Vojnik, Moračke planine su na vidiku. Na severu su Maglić i dubodolina gde je Trnovačko jezero, zapadnije je Zelengora, udaljenije Prenj, na jugu se vidi sve do Orjena na horizontu i tako dalje. Pred nama je greben ka Studencu, kuda krećemo. Sve vreme smo na vršnim površinama, i kad gubimo visinu, zbog prelamanja grebena. Vizure se u polukrugu menjaju, isti vrhovi pokazuju drugo lice. Na kraju se penje poljanom na vrh Studenca, odakle domunira pogled na Trnovačko jezero i šatore na obali. Tamo je tada bio tradicionalni planinarski Vidovdanski skup. Ivani su ovo do sada najviši popeti vrhovi, vidim njeno oduševljenje viđenim i doživljenim. Doživljaj je to za nju i Mladenku, koja se opustila i odremala na vrhu, ne mogavši sve da sagleda. I ja sam ovde uvek nanovo očaran. Priroda ovde opija.

Sat vremena se izležavamo na Studencu, svežina zraka traži oblačenje, iako su popodnevni sati, a znamo da je u dolini vruće, da ne govorimo u nižim predelima. Tada je na planini najlepše. Prilika je ovo za opuštanje, pa pešačenje ne forsiram, skraćujemo stazu i idemo lagano. Greben Volujaka je kao pesma, jer može se čitav dan hodati, smenjuju se vrhovi, u talasima, poljane i strmine, prohodni tereni, čak dolovi pod vrhovima, a na drugoj strani su odsečene litice. Vraćamo se preko Klekovog dola, pravcem kojim nismo došli, praveći krug na Volujaku, koji omogućava celodnevnu turu hodanja vrhovima, na visini skoro kao po tepisima.

Narednog dana od Jagodinog jezera krećemo cvetnom strminom ka Orlovcu, najvišem vrhu Lebršnika. Greben je pred vrhom presečen dubodolinom u koju prethodno valja ući. Planina je to neobične lepote, sva u livadi i cveću, pa i onda kada na momenat krećete nekom strminom i između stena. Valovi poljana i dolova prekrivaju vrhove, sve to izgleda kao zatalasana zelena morska površina, tako u nedogled, preko čitavog grebena livadne planine, koja na jednoj strani ima stene. ■

PLANINOM

*knjiga vodič,
drugo prošireno izdanje*
Autor: Tomica Delibašić

O planinama Crne Gore i Srbije, opisi planina i staza, poziv na literaturu, brojne potrebne podatke, uz deo o planinarenju uopšte, šta planinar treba da zna i na šta da obrati pažnju.

Po pristupačnoj ceni od
500 dinara, pouzećem, sa
troškovima slanja
700 dinara.

Više detalja o uslovima
poručivanja i kupovine:
www.tomica-planinom.com

E-mail:

tdelibasic@ptt.rs

Telefon autora:

+381(0)64-245-22-37

Staroplaninska AVANTURA

Avanturistička trka održana je 5. jula
na **Staroj planini (Srbija)** u organizaciji
Sportskog kluba „Alti” iz Beograda...

Miloš Milenković / photographer

Na Staroj planini u selu Dojinci, 5. jula, startovala je planinska trka pod nazivom „Ženska i muška avanturistička trka“ u organizaciji sportskog kluba „Alti“ iz Beograda. Takmičenje je bilo podeljeno u dve kategorije, sportsku i rekreativnu. Staza za sportsku žensku kategoriju bila je 22 km duga, a za sportsku mušku

kategoriju 30 kilometara.

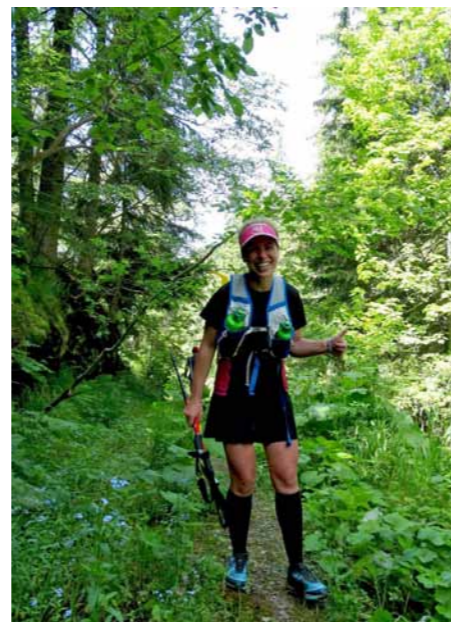
Opis staze za sportsku kategoriju: Start je bio ispred planinarskog doma/karaule na 900 mnnv. Dalje staza ide kolskim šumskim putem uzbrdicom 2,5 km do 1.300 mnnv. Po izlasku iz šume kolski put menjuje pešačka staza i strmom ali kratkom travnatom uzbrdicom, dužine od 50 do 70 metara izlazi

se na prostrane livade. Blagim usponom do 1.515 mnnv kreće ravan travnati teren i putem do Stražne čuke 1.772 mnnv počinju predivni pogledi na veliki deo masiva Stare planine sa naše i bugarske strane kao i modrozelenu dolinu Arbinja.

Na desetom kilometru, sa pogledom na vrh Kopren, staza krivuda između kleka do izvora

Miloš Milenković / photographer

pijaće vode Tri kladenca (1.839 m). Ovaj izvor je na 12 km od starta. Dalje put vodi starom vojnom stazom odakle se s desne strane pruža greben jednog od najlepših vrhova u Srbiji - Tri Čuke. Na sedlu između ovog vrha i vrha Vražja glava počinje spuštanje ka Međa planini, a dalje nizbrdo šumom kroz koju nema utabane staze, ali je obeležena žutim označavajućim trakama. Izlaskom iz šume kreće dolina Arbinja duž Dojkinačke reke koju je potrebno preći nekoliko puta preko kamenja i oborenih stabala. Na 22. kilometru, tačnije kod stene u Arbinju, bio je cilj ženske kategorije, dok je za mušku, staza nastavljala ravnim putem još osam kilometara do

planinarskog doma gde je bio i cilj.

Takmičari su pored planinskog uspona, imali pravu avanturu, prelazeći raznolik teren - između kleka, stena, preko potoka, kamenja, porušenih debila i mostova, pa čak i bare. Neki su čak prvi put učestvovali u trci na planini, ali i ostvarili zavidne rezultate, tačnije, drugo mesto i u ženskoj i u muškoj kategoriji. U muškoj kategoriji je Aleksandar Štajfer (iz Čelareva) drugo mesto osvojio za samo dve sekunde razlike od prvog trkača koji je već uveliko imao iskustva na planinskim trkama.

Na steni, kod cilja ženske kategorije, u nameri da promoviramo alpinizam i sportsko penjanje,

bilo je postavljeno uža za abzajl. Spuštanje niz užu nije bilo obavezno deo trke, već su učesnici po sopstvenoj želji mogli da probaju ovu tehniku koju koriste penjači.

Rekreativna kategorija je imala ravnu stazu, to jest bez ikakvog uspona, dugu deset kilometara u jednom pravcu. Oni koji nisu želeli da se takmiče prešli su malo više od polovine staze uživajući u lepotama Arbinja, slapovima i vodopadima. Drugi su stigli do cilja, uzeli svoj žeton i vratili se nazad, što znači da su prešli 20 kilometara, ipak mnogo lakšeg i nezahtevnog terena za razliku od sportske kategorije.

U trci je učestvovalo 75 žena i 50 muškaraca - ukupno 125

učesnika. U sportskoj ženskoj kategoriji 46 takmičarki, u rekreativnoj 29. U sportskoj muškoj kategoriji 37 takmičara, u rekreativnoj 13. Najmlađi učesnik u muškoj sportskoj kategoriji bio je Vukašin Teslić (8 godina).

Deo učesnika sportske kategorije se nije takmičio. Došli su u želji da šetaju, planinare i uživaju u predivnim pejzažima Stare planine. Staza je bila dobro obeležena na svakih 50 metara žutim označavajućim trakama, kako preko grebena Tri Čuke, tako i takmičarskom stazom ispod ovog vrha.

Planina nas je nagradila lepim sunčanim danom, bez ijednog oblaka, što je retkost za ovaj deo Stare planine podno vrhova Kopren i Tri Čuke. Svi učesnici, ili bar većina su bili lepo raspoloženi, oduševljeni lepotama i svako je našao uživanje na svoj način. Dok su jedni trčali da ostvare rezultat, drugi su pravili pauze, sunčali se, fotografisali, sedeli uz reku, vodopade i slapove.

U popodnevnom časovima, Turistička organizacija Pirota pripremila je kazan gulaša. Posle večere proglašeni su pobednici, dodeljene nagrade, medalje i diplome, a potom i večernje druženje i žurka koju nam je priredio uz lepu muziku DJ Aleksandar Silki Džonson.

Prihod od kotizacija, od kojeg smo skupili 64.000 dinara je otišao u humanitarne svrhe. Nagrade za prva mesta u muškoj i ženskoj sportskoj kategoriji, bile su po 12.000 dinara.

Zahvaljujemo se sponzorima, kompaniji „Altamed“ sa svojim prepoznatljivim proizvodom Revita i kurirskoj službi „D Express“ koje je dokazala da je najekspresnija služba u Srbiji. Za podršku i majice takmičarima, zahvaljujemo se Planinarskom savezu Srbije. Vlada Republike Srbije, Ministarstvo omladine i sporta, doprineli su u značajnoj meri realizaciji naših projekata obezbeđivanjem neophodnih sredstava za njihovo finansiranje.

TEKST: DRAGANA RAJBLOVIĆ
FOTO: MILOŠ MILENKOVIĆ

Rezultati

Rezultati sportske i rekreativne kategorije:

Sportska kategorija za žene (22 km)
1. Tanja Stojanovski - 3h 19 min. 30 sek.
2. Dunja Jeličić - 4h 03 min. 0 sek.
3. Ana Milosavljević - 4h 06 min. 0 sek.

Sportska kategorija za muškarce (30 km)

1. Miodrag Miljković - 3h 7 min. 30 sek.
2. Aleksandar Štajfer - 3h 7 min. 32

sek.

3. Đorđe Dukić - 3h 43 min. 40 sek.

Rekreativna ženska kategorija:

1. Dijana Sarafimovski
1. Ksenija Krstić - (prva i druga stigle u isto vreme)
2. Katarina Bučarević
3. Saša Tucaković

Rekreativna muška kategorija:

1. Vojislav Popov
2. Nikola Petrović
3. Nije doneo žeton

Spremite se za najbolji MBS

Drugo **Svetsko prvenstvo u planinskom skejtbordu** održaće se 5. i 6. septembra u **Bukovcu (Novi Sad, Srbija)**...

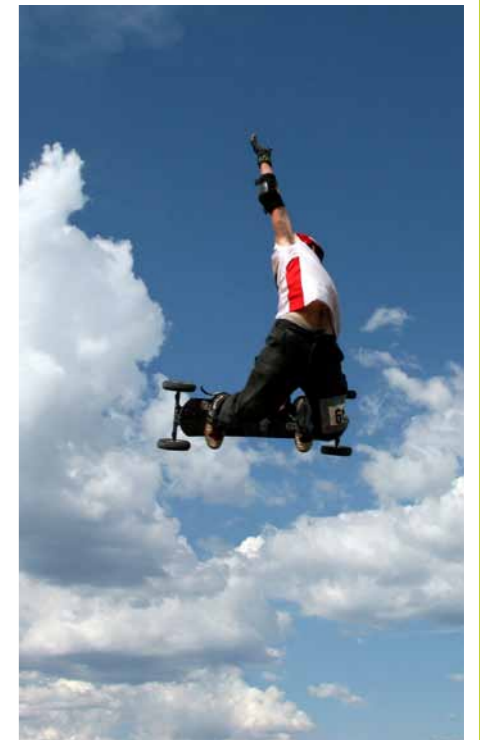
Robin Wendrock 2013

Robin Wendrock 2013

Robin Wendrock 2013

Robin Wendrock 2013

Prvi septembarski vikend u Novom Sadu biće, tradicionalno, u znaku brzine, adrenalina i prašine. Novosadski Klub planinskog skejtborda „ATB” i ove godine je domaćin Svetskog prvenstva u planinskom skejtbordu koje će biti održano 5. i 6. septembra u Bukovcu (nadomak Novog Sada). Ovo je drugo po redu takmičenje.

Nakon pet godina organizovanja evropskih prvenstava i prošlogodišnje organizacije 1. Svetskog prvenstva, novosadski klub planinskog skejtborda „ATB” potvrdio je svoje vodeće mesto domaćina i organizatora takmičenja svetskog kalibra. Iza imena jedinog Kluba planinskog skejtborda u Srbiji „ATB”, stoje mlade nade Senka

Bajić, Mia Višekruna, Todor Jović i veterani Slobodan Banović, Predrag Marcikić, Predrag Trifunov i Aleksandar Pavlović, koji svom gradu i državi već godinama dokazuju da u ravnici ključa vrela krv te sa svakog takmičenja u Evropi donose potvrde kroz osvajanja brojnih medalja.

Na prošlogodišnjem 1. Svetskom prvenstvu u planinskom skejtbordu

učestvovalo je, pored naših prvotimaca, 120 takmičara iz 17 svetskih država. Na obroncima Fruške gore prašinu su dizali vozači iz: Brazila, Amerike, Engleske, Belgije, Holandije, Poljske, Nemačke, Češke, Bosne i Hercegovine, Rumunije, Bugarske, Slovenije, Italije, Rusije, Švajcarske, Francuske i Mađarske. Značaj ovog ekstremnog sporta i samog prvenst-

va dokazuje i Ambasada USA koja je svojim sportistima platila avionske karte i pomogla prošlogodišnju organizaciju 2. MWB (Mountainboard World Bordercross).

O BUKOVAČKOJ STAZI

Bukovačka staza, dužine 700 m, najduža je i najopasnija staza u Evropi i predstavlja veliki izazov za pro-

fesionalne skejtbordere. Brzina koja se postiže prelazi 40 km/h, a mnoge opasne krivine i prepreke zahtevaju pre svega hrabrost i ljubav prema planinskom skejtbordu.

ZAGREVANJE ZA SVETSKO PRVENSTVO

Kako bi naši prvotimci dočekali svetske takmičare, ne samo kao domaćini već i kao profesionalni vozači, malo „zagrevanje” će imati u Italiji, gde odlaze na Evropski kup u planinskom skejtbordu. Sa radošću ćemo ih dočekati i obavestiti javnost o rezultatima naših takmičara. ■

Постани спасилац!

Придружи се!

Горска служба спасавања Србије

Пријаве и тестирање у септембру у градовима широм Србије

Додатне информације на: www.gss.rs/kurs

Postani spasilac! ➔

Pridruži se!

Pre nekoliko dana našao sam se u situaciji da pomognem dečku koji je doživeo napad epilepsije u centru Beograda. Da ovo piše pisac a ne spasilac, verovatno bi sledila rečenica kako vreme kao da se usporilo, kako sam u glavi prošao sve moguće scenarije i kako sam savladao urođeni strah koji svako od nas poseduje kada se suoči sa nečim nepoznatim pre nego što sam prišao. Ništa od toga ne bi bilo istina. Istina je da sam jednostavno - reagovao.

Pre godinu dana to ne bi bio slučaj. Pre godinu dana bih bio prolaznik, posmatrač... statista. Ali nešto se desi za tih nekoliko nedelja kursa Gorske službe spasavanja, od prvog vikenda na Avali do finalnog marša na Kopaoniku što te suštinski i za sva vremena promeni. I biti statista za tebe nikada više ne postoji kao opcija.

Kad postaneš spasilac, to ti se jednostavno uvuče pod kožu, i isijava iz tebe, i u svakoj prilici - svakoj prilici - to ispliva na površinu. I bez obzira da li je u pitanju klinac koji izvrne zglobov na fudbalu ili starija osoba kojoj pozli na ulici, nećeš ni razmišljati da li je to tvoj posao ili ne, dotrčaćeš i reći „Ja sam Ivan iz Gorske službe spasavanja, da li znate šta se dogodilo?“ samouvereno i sigurno kao što si već uradio hiljadu puta pre toga na kursu.

Teško mi je da opišem šta je to što se dešava tamo što ima tako snažan uticaj na karakter jedne osobe a da ne uđem u prosto nabranjanje. Da, vežbaćeš kao verovatno nikada u životu, i spavaćeš manje nego ikada pre, i pravićeš nosila, i snalaziti se u planini, i pretraživati težak teren, i evakuisati žičaru, i previjati svaki deo tela od prsta na nozi do čela na glavi, ali postoji nešto mnogo, mnogo dublje od toga. Upoznaćeš sebe na jedan potpuno nov način.

Shvatićeš koje su tvoje granice i u isto vreme otkriti koliko si u stanju da uradiš pre nego što do njih dođeš. Pronaći ćeš u sebi snagu, hrabrost, samouverenost, požrtvovanje, samilost. Naučićeš da ceniš znanje koje stićeš i koristiš ga na najbolji mogući način.

Naučićeš da veruješ drugu pored sebe i da se odrekneš ega zarad brže i efikasnije akcije i uspešnijeg ishoda. Otkrićeš pravi smisao zajedništva, i pripadnosti, i kolegijalnosti, i prijateljstva. Osetićeš se delom tima i prihvatiti da zajedno možete da postignete mnogo više nego svako za sebe. I uživaćeš u tome da daš svoj doprinos, ma koliki on bio, i svi će to znati da cene.

Za sve ovo ne postoji određena vežba i trening. Sve to kupiš negde između dok sa čeonom lampom pretražuješ šumu ili nosiš kolegu kilometrima na nosilima koja ste svi zajedno napravili.

Kurs Gorske službe spasavanja traje nekoliko nedelja. Vikenda zapravo. I čudićeš se koliko si uspeo da naučiš za tako kratko vreme. I nećeš mnogo spavati, to ti obećavam. Ali završićeš ga kao drugačija osoba, za to garantujem. Spasilac nije medicinski radnik, ali mora biti u stanju da pomogne. I nije alpinista, ali mora pronaći osobu u planini i spustiti je, ma kakvi uslovi bili i ma kako težak teren. I nije sportista, ali njegova snaga i kondicija mora biti njegov adut a ne prepreka. I kad završiš kurs - ako ga završiš - postaćeš sve navedeno. Postaćeš spasilac. Osetićeš to. I drugi će primetiti. I nikada više nećeš dozvoliti sebi da budeš statista kada je nekome potrebna pomoć.

AUTOR: IVAN SIMIĆ,
GORSKA SLUŽBA SPASAVANJA SRBIJE
FOTO: GSS SRBIJE

Telefoni gorske službe spasavanja u regionu

SVI NA JEDNOM MESTU

Osnovni kurs Gorske službe spasavanja Srbije

Osnovni kurs Gorske službe spasavanja Srbije je polazna obuka za zainteresovane skijaše, planinare, alpiniste, speleologe, ronioce i sve one koji se intenzivno bave nekom od ovih aktivnosti.

Svake jeseni organizuje se prijem i kurs za nove članove GSS Srbije. Kako bi se izvršila selekcija kandidata i ograničio njihov broj na organizaciono prihvatljiv organizuje se uvodni test. Uvodni test se održava u više termina kroz nekoliko vikenda tokom septembra.

Informacije o gradovima i terminima u kojima će biti obavljeno uvodno testiranje za Osnovni kurs Gorske službe spasavanja Srbije biće objavljene krajem avgusta na www.gss.rs.

Rang lista kandidata

Rang lista kandidata pravi se prema rezultatima uvodnog kondicionog testiranja, završenim obukama iz oblasti planinarskih aktivnosti (planinarstvo, visokogorstvo, alpinizam, speleologija i sl.), stečenih zvanja u bavljenju ovim aktivnostima, završenoj obuci i nivou znanja skijanja, mestu boravišta i drugim relevantnim kriterijumima.

Sve dodatne informacije mogu se pronaći na internet stranici www.gss.rs/kurs

Obuka i sticanje osnovnih znanja

Osnovni kurs GSS Srbije se, kroz predavanja i vežbe, izvodi od septembra do decembra na Avali, Zlatiboru, Staroj planini i Kopaoniku. Tokom ovog kursa, polaznici ovladaju osnovnim znanjima iz sledećih oblasti:

- Medicina i pružanje prve pomoći u urbanim i na nepristupačim terenima;
- Osnove spasavanja (u urbanim i nepristupačnim terenima); Čvorovi;
- Orijentacija, kretanje u prirodi i upotreba GPS uređaja;
- Boravak u planini zimi i leti;
- Opasnosti u planini;
- Lična oprema spasioca i oprema za izvođenje spasavanja;
- Nosila, izrada improvizovanih transportnih sredstava i transport povređenih lica;
- Ideja, struktura, organizacija GSS Srbije, itd.
- Organizovanje, vođenje i učestvovanje u pretrazi za nestalim licima
- Evakuacija skijaša sa žičara.

Kako je zamišljen kurs

Kurs započinje predavanjem u Beogradu, na kome se kroz dodatni razgovor, konačno utvrđuje spisak primljenih kandidata. Zatim slede vežbališta na Avali, Zlatiboru i Staroj planini, kao i šestodnevna završna vežba koja se održava na Kopaoniku. Vežbališta se održavaju vikendima sa slobodnim vikendom između dva vežbališta i slobodnim vikendom pre završne vežbe. Na završnoj vežbi polaznici kursa utvrđuju sve ono što su učili na prethodnim vežbalištima, ali se i upoznaju sa planinom na kojoj će najčešće provoditi vreme tokom skijaške sezone radeći kao spasioci. Na kraju obuke sve učesnike očekuje višednevni završni marš po teškom terenu Kopaonika. Nakon završne vežbe polaznici kursa polagažu završne ispite iz medicine, tehnike, a vrši se i dodatna provera njihove fizičke kondicije.

Predavači na kursu su instruktori Gorskog službe spasavanja Srbije koji polaznicima prenose neophodna znanja, kako bi oni, nakon završenog početnog kursa, bili spremni da se odazovu pozivu službe i pruže pomoć adekvatnu onima kojima je potrebna.

Biciklom po Himalajima

ANAPURNA

MTB ekspedicija poznate svetske trase "Annapurna Circuit" u organizaciji Biciklističkog kluba „We ride everywhere“ i Sportskog udruženja „Na sve strane“.

Teritorija države Nepal i prostrane Himalajske regije planina Annapurna (15. 08. - 01. 09. 2014.)
Pratite detalje sa vožnje na blogu:
www.anapurna2014.blogspot.com

OBUĆA

MARKET

PATIKE i planinarska obuća

*Predstavljamo vam 20 modela
među kojima ćete sigurno
pronaći nešto za sebe*

PATIKE

ZA TRČANJE I PRIRODU

1. Montrail FluidFlex 2

[ultra lajt sa dobrom ventilacijom]

Zbog vazdušaste strukture, preporučuju se ljudima koji imaju problema sa znojenjem, za toplo i sparno vreme i za vodene avanture. Suše se veoma brzo (pri kvašenju u potoku leti za dvadesetak minuta). Deo patika iznad prstiju je od poroznog materijala koji ne propušta vodu, a efektivno reguliše toplotu. Patike su udobne i dobro prijanjaju za stazu prilikom trčanja. Zamerka je što nemaju malo bolje ojačanje za prste.

Okvirna cena: 67 evra

Težina: 455 g
www.montrail.com

2. GoLite Mountain Gecko

[stabilne]

Veoma su udobne i imaju mekani sloj koji apsorbuje pritisak kada zakoračite na stenu ili se krećete neravnim terenom i drži vaš nivo stopala stabilnim i balansiranim. Imaju finu postavu od mekog kirofibera te ih je čak moguće nositi bez čarapa, a da se ne naprave žuljevi. Zamerka su pertle ovalnog oblika koje se lako odvezuju čak i kada je vezan dupli čvor.

Okvirna cena: 65 evra

Težina: 725 g
www.golitefootwear.com

3. Dynafit Feline EVO Ghost

[za planinsko trčanje]

Patike su dizajnirane za agresivno planinsko trčanje. Udobne su, otporne na habanje, prijanjaju dobro na neravnim i ostrim terenima. Pokazale su jednako dobro u na zemljanom i na stenovitom terenu. Prsti su solidno zaštićeni ojačanjem, a gornji deo patike napravljen ripstop najlona iznenađujuće dobro diše. Zamerka je što je đon podeljen na male površine na peti i prednjem delu da bi reagovali nezavisno na neravnoj stazi, pa ponekad imate preintezivan osećaj terena ispod sebe.

Okvirna cena: 95 evra

Težina: 545 g
www.dynafit.com

4. Patagonia Tsali 3.0

[dobre i za uređene i za neuređene staze]

Pokazale su se dobre i za trčanje po trotoaru i po neravnim stazama. Imaju odličnu apsorpciju udara pri trčanju zahvaljujući 27 mm EVA sloju na delu gde je peta do 17 mm ka prednjem delu stopala. Šare na đonu su kombinovane: V oblik šara na sredni đona je služi za dobro prijanjanje patike na šljunak, stene i neravne terene dok šare na periferiji đona rade disperziju pritiska pri trčanju po asfaltu.

Okvirna cena: 81 evra

Težina: 680 g
www.patagonia.com

5. Brooks Cascadia 9

[univerzalne, za sve namene]

U srednjem sloju u patici sadrži materiju koja podseća na želatin i nalazi se na tačkama gde je pritisak pri trčanju najveći, kod prstiju, kod ispušćenja na stopalu ispod prstiju, kod peta i na spoljnoj strani stopala. Ovaj materijal deluje momentalno na jak pritisak poput trčanja preko neke stene i kamena, korena od drveta i stvara osećaj mekoće i mnogo ravnijeg terena nego što jeste. Pokazale su se dobre i za outdoot trčanje i za zahtevna trčanja po uređenoj stazi poput maratona, jer su veoma izdržljive. Mogu se nazvati ekološkim jer sadrže u sebi organski i neotrovni aditiv koji se razgrađuje 50 puta brže nego standardni EVA materijal u prirodi. Ali ne brinite, patike vam se neće dezintegrisati dok trčite.

Okvirna cena: 88 evra

Težina: 771 g
www.brooksrunning.com

6. Adidas Terrex Swift R GTX

[najbolja zaštita]

Namenje su i za trčanje po uređenoj stazi i za planinu za vikend izlete, jer dovoljno podržavaju kretanje po neravnom, ostrim i mokrom terenu. Prosečne su vodootpornosti sa velikim jezikom presučenim goretex slojem koji čuva vaše stopalo suvim pri prolasku preko vlažnog terena ili potoka. Takođe, prsti i peta su zaštićeni od udaraca. Đon patike je dobro urađen sa dubokim šarama u obliku bumeranga te se možete sigurno kretati po klizavom terenu i nizbrdo. Najbolje su za usko ili srednje široko stopalo, dok ljudi sa širokim stopalima treba da izbegavaju ovaj model.

Okvirna cena: 99 evra

Težina: 816 g
www.adidas.com

7. Merrell Grasshopper Air

[za klizav teren]

Ovo su lagane patike koje dobro dišu za rekreativno trčanje stazom, ali i dovoljno čvrste za dužu vikend planinarsku turu po stenovitom terenu. Imaju ojačan vrh kod prstiju i strukturu koja podseća na mrežu koja daje dodatnu stabilnost i zaštitu pri kretanju. Agresivna šara na đonu se jako dobro pokazala na klizavim terenima gde su se ljudi kretali sa sigurnošću. Oblik ove patike je najbolji za ljude koji imaju visok ris na stopalu, dok oni sa niskim risom mogu imati osećaj da se im stopalo „živi“ unutar patike.

Okvirna cena: 74 evra

Težina: 815 g
www.merrell.com

PLANINARSKA OBUĆA

(1-4 TREKKING, 5-6 PLANINARENJE)

Cene patika su okvirne i zavise od zemlje u kojoj se prodaju.

1. Mammut T Aenergy GTX

[najbolja podrška vašem stopalu]

Jedan tester ovih cipela je rekao da je hodao ceo dan u njima i sa velikom težinom ranca na leđima, a kada je došao u kamp, imao je osećaj da su mu stopala i dalje odmorna. Dobro su se pokazale na vlažnom i stenovitom terenu, kao i na snegu, gde noge ostaju suve. Apсорбују dobro pritisak i dobro preventiraju uvrtnje članka, gde se nalazi jastuk od memoriska pene. Odgovaraju ljudima koji imaju široka stopala i problematične i velike nožne prste.

Okvirna cena: 174 evra

Težina: 957 g
www.mammut.ch

2. Five Ten Guide Tennie Mid

[za stene]

Ove cipele su se najbolje pokazale na stenovitom terenu gde „drobe“ put ispred vas, a pri silasku se prosto lepe za podlogu. Ima dobru podršku za zglobove i ojačanje od nubuck kože za prste i dobre su za duga višedneva hodanja pod punom opremom. Kod kupovine treba obratiti pažnju na broj, pošto je kalup odprilike pola broja manji od standardnog.

Okvirna cena: 105 evra

Težina: 907 g
www.fiveten.com

3. Obóz Bridger BDry

[za sve prilike]

Napravljene su od kože i dobre su za trekking, ali za kretanje van staza po neravnom terenu. Mogu se činiti malo krute kada se prvi put obuju, ali se vrlo brzo razgaze i prilagode vašem stopalu. 4 mm duboka šara na đonu se pokazala dobro na svim terenima i ostala skoro kao nova posle šest meseci korišćenja. Jedan od ljudi koji su testirali cipelu su se požalili da su možda malo više klišu pri spustu od nekih drugih modela.

Okvirna cena: 118 evra

Težina: 1.180 g
www.obozfootwear.com

5. LOWA Cevedale Pro GTX

[za svestrane planinare]

Najizdržljivije cipele koje su testirane ovom prilikom. PU đon i kruta peta daju dodatnu podršku na visokogorskim turama. Odgovaraju za manje-više sve vrste dereza i krplji. Širok i udoban deo za prste i uži deo gde je peta, plus sistem za pertlanje koji ide skoro do prstiju, omogućuju komfor i dobro stapanje stopala i cipele. Pokazale su se dobro u svim lošim uslovima koji vas mogu snaći u planini.

Okvirna cena: 276 evra

Težina: 1.588 g
www.lowaboos.com

4. Hi-Tec V-Lite SpHike Mid WP

[povoljne]

Ove cipele pružaju sigurnost i udobnost za većinu planinarskih tura, a ne koštaju više od patika za trčanje. Imaju dobru podršku za članke i dobro se ponašaju pri silasku po klizavom terenu zahvaljujući dobro dizajniranim šarama na đonu V-oblika. Iako izgledaju kabasto, male su težine, zahvaljujući tome što je veći deo đona izrađen od EVA matrijala, gde je dobijeno na udobnosti cipela, ali je žrtvovan duži vek trajanja. Vodootporne su i imaju dobro zaštićene prste. Najbolje su za ljude koji imaju visoki ris na stopalu, ali se i kod ostalih tipova stopala cipela dobro prijanja uz nogu uz pomoć dobro rešenog sistema pertlanja.

Okvirna cena: 88 evra

Težina: 950 g
www.us.hi-tec.com

6. Asolo Shiraz GV

[za sve visokogorske uslove]

Konačno, dobro napravljene italijanske cipele. Izuzetno su udobne, vodootporne, a sa dobrim „disanjem“. Planinar-tester ih je prvi put obuo i hodao je sa opterećenjem na leđima od skoro 25 kg. Koristio je takođe dereze jer su bili zimski uslovi na planini, a hodanje je bilo celodnevno. Cipele su se pokazale odlično, sa dobrom podrškom za članke i celo stopalo. Noga u cipeli je stabilna, ne proklizava, a kao najbolje istaknuta karakteristika ove cipele je veoma dobra ventilacije to jest disanje, mnogo bolja od većine isprobanih modela kod testiranja.

Okvirna cena: 217 evra

Težina: 1.400 g
www.asolo.com

POGLEDAJTE JOŠ

Asolo Reston/Athena

Lagane, vodootporne ženske cipele za srednje zahtevne ture.

Okvirna cena: 140 evra

Težina: 725 g
www.asolo.com

Salewa ALP Trainer Mid GTX

Univerzalne udobne cipele za običan trekking, stene, sneg...

Okvirna cena: 147 evra

Težina: 952 g
www.shop.salewa.com

Salomon Synapse Mid CS WP

Vodootporna obuća između cipele i patike za lagane ture.

Okvirna cena: 118 evra

Težina: 508 g

www.salomon.com

Zamberlan 230 SH Crosser Plus GTX RR

Čvrste i lagane, vodootporne i dobrodišuće cipele srednje i teže akcije.

Okvirna cena: 125 evra

Težina: 1.180 g

www.zamberlan.com

Scarpa Kailash GTX

Izdržljive, krute cipele za teže terene i jače akcije.

Okvirna cena: 154 evra

Težina: 1.542 g

www.scarpa.com

TrekSta Evolution Mid GTX

Univerzalne lagane cipele za lake i srednje teške akcije.

Okvirna cena: 118 evra

Težina: 521 g

www.trekstausa.com

Zamberlan 760 Steep GT

Jake, izdržljive i stabilne visokogorske cipele za teže višednevne akcije.

Okvirna cena: 210 evra

Težina: 1.633 g

www.zamberlan.com

SPORTSKO UDRUŽENJE "NA SVE STRANE" PREDSTAVLJA

KOPAONIK / SEMETEŠ / SUBOTA / 02. AVGUST 2014. / 10H

MTB TRKA

**TESTIRAJ
SVOJE
GRANICE**

3

**IZABERI
SVOJU
STRANU!**

**STRANE
KOP-A**

ELITA / MASTERS / HOBY

ORGANIZATOR

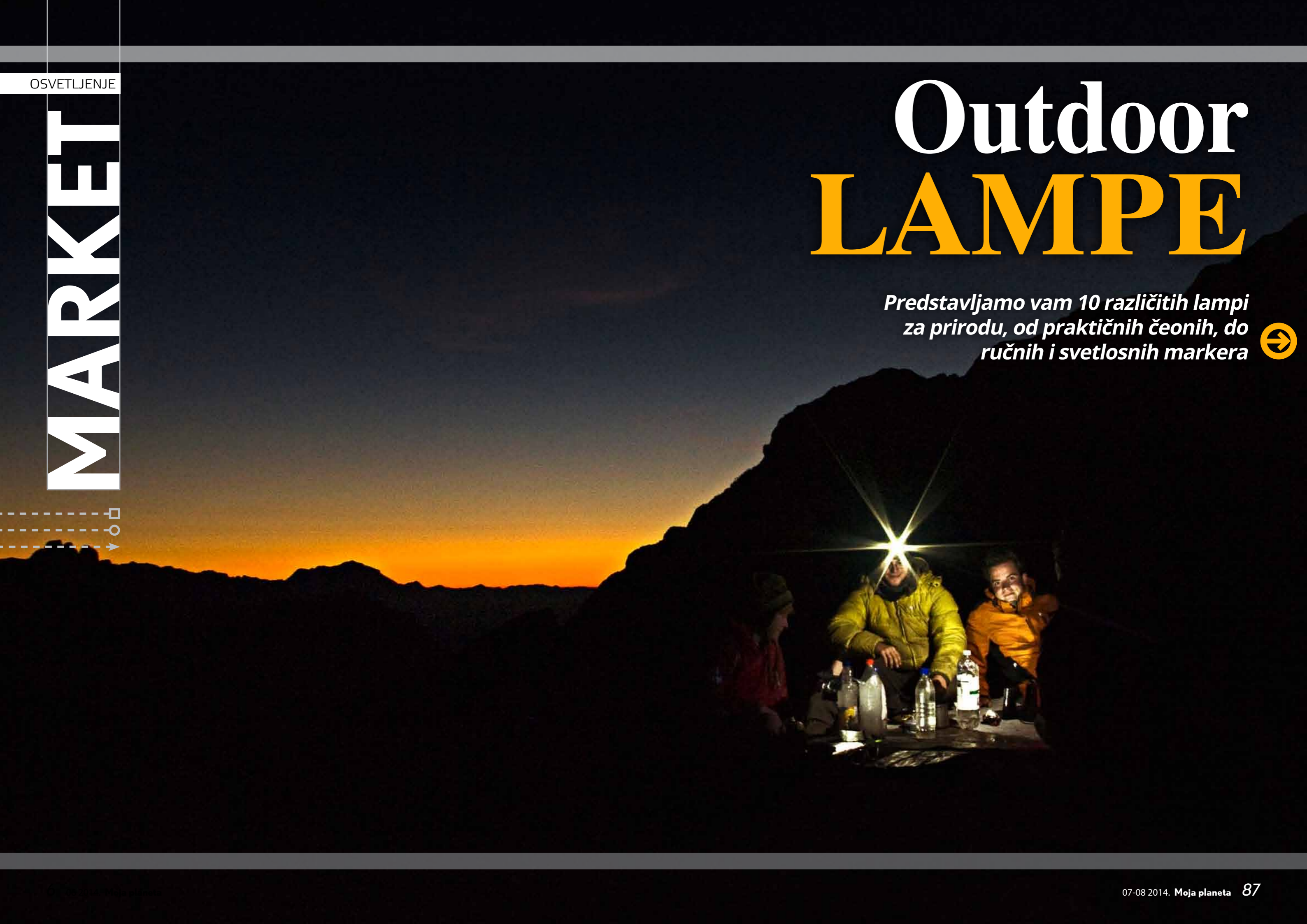
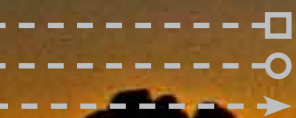

POKROVITELJ

Outdoor LAMPE

*Predstavljamo vam 10 različnih lampi
za prirodu, od praktičnih čeonih, do
ručnih i svetlosnih markera*

OUTDOOR LAMP E

1. Black Diamond Spot

[dobra za sve prilike]

Daje dosta svetla, udobna je za nošenje i cenom pristupačna. Postoje tri različita stepena jačine osvetljenja i četvrti mod - crveno svetlo. Velika prednost: veoma se lako otvara kada je potrebno na brzinu promeniti istrošene baterije. Relativna zamerka: neki ljudi su komentarisali da bi im bilo bolje da je crveni snop malo jačeg inteziteta. Jedna lampa baca dovoljno svetlosti za neke zajedničke poslove u kampu kao što su postavljanje šatora ili kuvanje.

Baterije: 3 x AA

Osvetljenje: 90 lumena

Okvirna cena: 30 evra

www.eu.blackdiamondequipment.com

2. Princeton Tec Vizz

[najbolja vodootpornost]

Ako idete na akciju gde znate da će biti prilično vlažno, ovo je lampa za vas. Ležište za baterije je pojačano robustnim O-prstenom koji dodatno zapiva baterije te ova lampa može da izdrži oko 30 minuta potapanja, a 150 lumena daje jako svetlo koje se probija kroz najveći pljusak. Savet: ne zavrćite prejako poklopac od baterije, možete oštetiti dobro dihtovanje. Kratkim brzim pritiskom na dugme se aktivira crevno svetlo koje je jače nego kod većine drugih modela. Dugim pritiskom na dugme se aktivira normalno osvetljenje u slabijem modu, a sa dva duža pritiska, najjače osvetljenje. Ovaj model je takođe na testu pokazao najdužu izdržljivost kada su baterije u pitanje. Lampa je svetlela čak 112 sati. Indikator za praznu bateriju - trepćuće crveno svetlo, počinje

da upozorava posle 97 sati rada (dobro stana), ali posle nestanka energije za osvetljenje ne prestaje da trepće (loša strana - ide na živce).

Baterije: 3 x AA

Osvetljenje: 150 lumena

Okvirna cena: 37 evra

www.princetonotec.com

3. Snow Peak, Lapel Torch

[dobra za kampovanje]

Ova lampa je za ljude koje „boli glava“ od traka pomoću kojih se većina lampi učvršćuje na glavu dok hodate. Iako se ne nosi na glavi, ruke su vam ipak slobodne, jer se najčešće kači na grudi, a možete je pričvrstiti gde god želite. Ima jednu LED i daje široko i vrlo prijatno svetlo koje ne zaslepljuje druge ljude, pa se preporučuje za kamping. Takođe se dobro pokazala i za korišćenje u šatoru. Savet: treba obratiti pažnju na kabl koji povezuje baterije sa svetlom da se ne zapetlja.

Baterije: 3 x AA

Osvetljenje: 70 lumena

Okvirna cena: 44 evra

www.snowpeak.com

4. Light & Motion, Solite 250

[multispot]

Ovo je lampa za one sa malo dubljim džepom. Dobra je za sve outdoor sportove. Uz nju možete kupiti i poseban šlem (planinarenje ili penjanje) i uložak za kačenje lampe (biciklizam). Sa svojih 250 lumena, ovo je najsvetlija lampa koju ovde predstavljamo. Idelana je za brze outdoor sportove kao što je brdski biciklizam i hodanje van dobro poznatih staza. Mod kada je osvetljenje najslabije (6 lumena) dovoljan je

za čitanje karte i praćenje puta koji se dobro vidi. Tada baterije mogu trajati 100 sati rada. Ali već kod sledećeg stepena (125 lumena), baterije će vam trajati samo pet sati rada, dok u najsvetlijem modu baterije traju 2,5 sata (koristi se kod neke potrage gde treba dobro osvetliti teren). Dobra strana: velika udobnost nošenja. Sitna zamerka: neki ljudi su se žalili na žicu koja je nezgodno postavljena između kućišta gde stoje baterije i dela gde je svetlo, pa smeta. Pakuje se u amblaži od recikliranog materijala, a baterija je USB punjiva, pa se ova lampa može svrstati u eco-friendly proizvod. Najveća zamerka: Nema crvenu lampu za noćni mod.

DA LI STE ZNALI?

Često pominjana reč - LUMEN

U fizici, a posebno u fotometriji, lumen (simbol: lm) je SI izvedena jedinica svetlosnog fluksa. To je količina svetlosti koja pada na jediničnu sfernu površinu sa jedinične udaljenosti od izvora od jedne kande. Svetlosna sijalica od 100 vati će emitovati oko 1.400 lumena.

Baterija: IP65; internal lithium-ion

Osvetljenje: 250 lumena

Okvirna cena: 110 evra

www.lightandmotion.com

5. UCO ARKA Lantern Flashlight

[svetlost i snaga]

Uprkos činjenici da ova lampa u obliku valjka ne može da se nosi na drugi način nego u ruci, našla je ovde mesto zbog svojih specifičnih karakteristika i dosta ljudi je koristi prilikom boravka u prirodi. Sa svojim osvetljenjem od 180 lumena ima veoma snažan snop koji osvetljava delove okoline na udaljenosti od 120 metara. Ima punjivu 4000 mAh USB bateriju. Na nju možete priključiti i potpuno napuniti vaš mobilni telefon ili neki drugi sličan uređaj koji ima USB priključak i da vam posle toga ostane otprilike još pet sati aktivnog korišćenja lampe. Idealna je za ljude koji se „lože“ na razne nove gedžete i za kratke vikend akcije.

Baterija: IPX5; internal lithium-ion

Osvetljenje: 180 lumena

Okvirna cena: 52 evra

www.industrialrev.com

LED (Light-emitting diode)

Ovo je vrsta poluprovodničke diode koja emituje svetlost kada kroz nju teče struja. Ukratko, kada kažete LED, već ste rekli i „dioda“, tako da nije potrebno govoriti „LED dioda“, što obično činimo.

L A M P E

6. LED Lenser SEO 5

[podešavanje fokusa]

Kod ove lampe je moguće podešavati fokus svetla pomoću rotirajućeg mehanizma. U zavisnosti šta radite, svetlost možete „bacati“ široko ili fokusirano na jednu tačku. Kvalitet svetla je odličan bez tamnih tačaka na osvetljenoj površini. Ova lampa je dobra za kamping i korišćenje u šatoru. Čak postoji malena kuka na elastičnoj traci za kačenje u šatoru.

Baterija: 3 x AA

Osvetljenje: 180 lumena

Okvirna cena: 42 evra

www.ledlenserusa.com

7. Fenix HL30

[povoljna cena]

Ovo je jedna od lampi koja daje jako osvetljenje, a veoma je izdržljiva. Može se reći da je povoljna

kupovinu kada se gleda odnos cena/snaga. Ima komponente napravljene od aluminijuma (kod LED) i plastike. Pokazala se kao veoma stabilna kod trčanja.

Baterija: 2 x AA

Osvetljenje: 200 lumena

Okvirna cena: 33 evra

www.fenixtactical.com

POGLEDAJTE JOŠ

Waka Waka Power

Ima solarni punjač. Puni se za osam sati na suncu.

Okvirna cena: 58 evra

www.waka-waka.com

Pop-Up MicroLite

Idealno za odlazak u toalet u nepoznatom planinarskom domu :) Ima osvetljenje samo dva lumena, što je dovoljno da ne slomite vrat dok tražite „onu“ prostoriju.

Okvirna cena: 5 evra

www.microlitetechnology.com

Life+Gear Glow Sticks

Kombinacija SOS svetla i pištaljke.

Okvirna cena: 6 evra

www.lifegeart.com

AKO SE SPREMATE NA PUT, OVA APLIKACIJA MOŽE VAM BITI OD VELIKE POMOĆI

TripRider putni planer

Sezona intenzivnih outdoor aktivnosti i putovanja je pred nama. Otkrijte čari leta koristeći „malog pomoćnika“ u vidu vašeg iPhone-a ili iPad-a!

O čemu pričamo?

Bilo da ste iskusan putnik ili osoba koja se tek osmelila da krene na put, sigurno ćete prepoznati mnoge korisne vrline TripRider-a, aplikacije za putovanje. Aplikacija radi na iPadu i iPhoneu, a uskoro će biti dostupna i za Android platformu.

DOBITNICI APLIKACIJE

Kompanija MINOA d.o.o. iz Ljubljane poklonila je pet aplikacija (puna verzija) za iPad i iPhone uređaje. Aktivacioni kod dobilo je PETORO ČITALACA koji su odgovorili tačno na pitanje:

Kako se zove zamišljena linija koja Zemljinu kuglu deli na severnu i južnu hemisferu? Tačan odgovor je „ekvator“, a izvučena su sledeća imena:

1. **Saša Panić** - Novi Beograd, Srbija
2. **Srdan Jović** - Lopare, BiH
3. **Midhat Kasap** - Zenica, BiH
4. **Davor Radić** - Novi Sad, Srbija
5. **Miroslav Bahmajer** - Osijek, Hrvatska

Na dva točka oko sveta

Uskoro ćete moći da čitate dnevnik putovanja
Snežane Radojičić, koja godinama
upoznaje svet putujući biciklom...

Roman „Zakotrljaj me oko sveta“ Snežane Radojičić žanrovski se može odrediti kao putopsino - ljubavno - avanturistički - i ne nužno tim redosledom. Siže čini sedmomesečno putovanje biciklima autorke romana i njenog partnera, ujedno i ljubavnika, kojeg je upoznala preko interneta tražeći društvo za put oko sveta na dva točka. Jedva se poznajući, a dolazeći iz dva različita sveta – on iz Amerike a ona iz Srbije – sa različitim putničkim i kamperskim iskustvom – njegovo ogromno a njeno zanemarljivo - oni pokušavaju da u ekstremnim uslovima dvadesetčetvoročasovnog zajedničkog života na drumu nađu model u kojem bi njihova veza zaživela. Priča je smeštena u putopisni okvir. Neprekidno se krećući, junaci iznose lične utiske o zemaljama i predelima kroz koje prolaze, kao i o znamenitostima koje posećuju, a najčešće je reč o opažanju zanimljivih detalja u

životima ljudi, posebno onih izvan turističkih sredina, u selima i u zabačenim delovima Karpata a potom i Balkana, kuda su se pretežno kotrljali. Tu su i priče desetine ljudi koje su upoznavali bilo tako što odsedali kod njih (preko lista „Traženje kauča“ i „Toplog tuša“) ili su ih samo usput sretali. Neke od tih priča ne završavaju se rastankom gostiju od domaćina, već slučaj udešava da se ponovo, na nekom drugom mestu, sretnu u drugačijim okolnostima. Kako priča odmiče, tako sve više poprima i elemente road-mouvi romana, budući da se junaci stalno prieispituju i menjaju, što svesno pokušavajući da se prilagode uslovima i vezi u kojoj su, što pod uticajem samog putovanja. Prirodno, njihova pažnja najviše je usmerena prema ljubavi i pitanjima u vezi sa njom.

Osim što je putovanje biciklom već samo po sebi avantura, avanturistički deo

romana najizraženiji je u epizodama poput napada dečije bande, nečijeg šunjanja noću oko šatora u kome spava sama junakinja ili krađe torbe ispred njega, dok su junaci unutra predati ljubavnoj strasti. Podvig u koji su se upustili podrazumeva svakodnevno savladavanje velikih fizičkih napora, a pogotovu kada ih u trci s vremenom sustigne zima na Balkanu sa snegovima i visokim minusevima. I kada se čini da su najzad pregrmeli najteža iskušenja, domogavši se toplijih krajeva, njihova veza doživljava najozbiljniju krizu. Nakratko uspevaju da je prebrode, ali se potom vrlo brzo konačno razilaze - junakinja biva ostavljena nakon prilično neprijatne hirurške intervencije. Dok pokušava da se - i fizički i emotivno - zaleći u gostima kod prijatelja koje je upoznala preko svog bloga, mora da donese odluku da li da odustane ili da, uprkos svim otežavajućim okolnostima, nastavi da sama prati svoj san.

Kako do knjige?

UPUTSTVO ZA NARUČIVANJE KNJIGE U PRETPLATI
Putopisni roman „Zakotrljaj me oko sveta“ možete da naručite u pretplati do 21. avgusta, kada će izaći iz štampe.

Na ovaj način pomažete mi da prikupim sredstva neophodna za štampanje i ujedno štedite jer će po izlasku iz štampe knjiga biti skuplja.

Svi prenumeranti dobiće primerak knjige sa posvetom. Po objavljivanju, knjiga će vam biti poslana poštom na adresu koju navedete prilikom uplate. Knjiga se šalje kao preporučena tiskovina preko Pošta Srbije.

Kupci iz Srbije poštarinu u iznosu od 99 dinara plaćaju pouzećem, kada im knjiga stigne.

Kupci iz inostranstva treba da unapred uplate iznos knjige i poštarine prema sledećoj tabeli:

CENA KNJIGE	dinari	evro	dolar
	580	5	6,8

Cena poštarine		
Evropa, uključujući Rusiju, Tursku, Gruziju	6,6	9
Azija i Afrika	6,7	9,1
Severna i Južna Amerrika, Australija, Okeanija, Novi Zeland	7	9,5
Ukupna cena koju treba uplatiti za knjigu i poštarinu		
Evropa, uključujući Rusiju, Tursku, Gruziju	11,6	15,8
Azija i Afrika	11,7	15,9
Severna i Južna Amerika, Australija, Okeanija, Novi Zeland	12	16,3

Način uplate

Na dinarski tekući račun kod Societe Generale Banke broj: 275-0010371356521-67. Račun glasi na moje ime a svrha uplate može da bude: pretplata. Poziv na broj, ukucajte 0000 ili šta primi, nebitno je. Možete i kopirati uplatnicu i poslati mi na dole navedeni mejl: snezana@gea-tour.com ili koristeći kontakt formu na ovom sajtu. Preko PayPal naloga, na adresu snezana@gea-tour.com (Nalog ne glasi na moje ime, tako da se ne zbunite.)

Prilikom uplate obavezno na uplatnici (za uplate preko računa) ili u mejlu (za PayPal uplate) navedite ime i prezime, adresu na koju će knjiga biti poslata, kao i broj primeraka koji naručujete ako je to više od jedne knjige.

Napomena

Biće moguće preuzeti knjigu i lično, u Beogradu i još nekim gradovima u Srbiji, u vreme održavanja njene promocije. Datumi i mesta održavanja promocija biće objavljeni po izlasku knjige iz štampe.

Ukoliko se opredelite da knjigu sami preuzmete, obavezno i to navedite prilikom uplate.

59. TID

ili zagrevanje za veliki jubilej

Kajakaši Podunavskih zemalja, Švajcarske, Velike Britanije, Italije, Izraela, USA i Australije kampovaće u 61 mestu duž Dunava u osam zemalja, a put od 2.515 kilometara prevaliće za 75 dana...

Iz nemačkog grada Ingolštata, 22. juna, po 59. put krenula je najstarija, najduža i najveća sportsko rekreativna turistička kajak, kanu i veslačka regata na svetu. Oko 120 kajakaša krenulo je na put dug preko 2.500 kilometara ka obali Crnog mora. Kajakaši Podunavskih zemalja, Švajcarske, Velike Britanije, Italije, Izraela, USA i Australije kampovaće u 61 mestu duž Dunava u osam zemalja. Put od 2.515 kilometara prevaliće za 75 dana. Za to vreme u 12 gradova imaćemo po jedan slobodan dan koji možemo iskoristiti za razgledanje grada i okoline, snabdevanje i odmor posle napornih etapa. Interesantan je podatak da je polovina regate baš kod Sremskih Karlovaca, posle 39 dana veslanja.

Organizator TID regate kroz Srbiju je Odbor za turizam Kajakaškog saveza Srbije uz pomoć domaćina Turističkih organizacija, opština i gradova kroz koje prolazimo. Princip regate je dnevno veslanje i noćenje u prethodno određenim etapnim mestima. Kajakaši uz prethodnu najavu i dogovor sa organizatorom mogu se priključiti ili isključiti gde žele u zavisnosti od svoje fizičke spreme i slobodnog vremena.

Regata prolazi pored deset, a zaustavlja se u osam zemalja. Za sada ovoj velikoj družini nisu se priključile samo Moldavija i Ukrajina. U Srbiju, odnosno u Apatin, u sredu 23. juna

uploviće 150 kajakaša iz Nemačke, Austrije, Slovačke, Mađarske, Bugarske, Rumunije, Švajcarske, Italije, Velike Britanije, Izraela, USA, Australije i naravno Srbije. Ove godine na regati imamo zavidan broj mladih ljudi iz različitih zemalja željnih dokazivanja, koji planiraju da preveslaju ceo Dunav i stignu do Crnog mora. Pripreme za ulazak regate u Srbiju su u završnoj fazi, a domaćini etapnih mesta pobrinuli su se, u skladu sa svojim mogućnostima i ambicijama, da dočekaju i ugoste regataše. Zbog vidnog napretka i poboljšavanja kvaliteta organizacije u Srbiji svake godine se povećava broj učesnika regate u Srbiji.

U svakom mestu organizovano je druženje uz večeru. U Apatinu boravimo na prostoru najmodernije marine u Srbiji, gde će kao i u Starom Slankamenu i Brzoj Palanci biće održan muzički ili folklorni program. U Bačkoj Palanci pratićemo otvoreno prvenstvo Vojvodine u kajaku na mirnim vodama a u Čelarevu posetićemo muzej piva. U Novom Sadu boravimo na najlepšoj i najuređenijoj plaži na celom toku Dunava, novosadskom „Strandu“. Za slobodan dan u Novom Sadu organizovan je prijem i turističko razgledanje grada za sve učesnike regate. Stari Slankamen će se predstaviti sa turističkim potencijalima vinskog, istoriskog i zdravstvenog turizma. Beogradska opština Palilula, domaćin regate

u Beogradu, priprema boravak učesnika regate sa bogatim programom dešavanja na visokom nivou, kako i dolikuje glavnom gradu. Za učesnike regate koji to žele, organizovan je turistički panoramski autobus za razgledanje Beograda. Ove godine po prvi put u svojoj dugoj istoriji regata boravi u smederevskoj tvrđavi što u mnogome omogućava kajakašima - turistima da posete sam grad i tvrđavu a grad Smederevo i Turistička organizacija organizuju i kvalitetan prateći program.

U Velikom Gradištu bićemo gosti u vreme velikog narodnog vašara povodom praznika svetoga Ilije. Od Golubca i prema Donjem Milanovcu ulazimo u nesumnjivo najlepši deo celog Dunava Nacionalni park „Đerdap“. Posetićemo Golubački grad i vizitorski centar „Lepenski vir“, pećine Ponikova i Veterani, odmaraćemo se na „Hajdučkoj vodenici“ posmatrajući lik Decebala, poslednjeg kralja Dačana, isklesanog u steni. Posle Trajanove table izaći ćemo na veliku vodenu površinu koja podseća na Bokokotorski zaliv i uploviti u Tekiju.

Opština Kladovo je domaćin tri etapna mesta naše regate, a organizovaće i posete Arheološkom muzeju Đerdapa i ostacima Trajanovog mosta a u Kladovu boravićemo na prostoru tvrđave „Fetislam“. U svim tim mestima učesnici regate imaće priliku da posećuju naše čarde i restorane i uživaju u

kvalitetnoj hrani i specijalitetima od sveže dunavske ribe.

Posle 588 kilometara i 18 dana učesnici regate će 9. avgusta napustiti Srbiju, uploviti u Bugarsku i nastaviti put ka Crnom moru gde stižemo 2. septembra. Ovogodišnja regata pored sportsko - rekreativnog i turističkog cilja ima i konkretnu akciju prikupljanja materijalne pomoći našem kajakašu čija je kuća zajedno sa celim Obrenovcem stradala u poplavama.

Info

Pozivamo ljubitelje sporta, rekreacije, boravka u prirodi i zdravog načina života da nas posete i pridruže se Dunavskoj regati.

Kontakt osoba: Dejan Jovanović +381 64 3495193; +381 63 276638;

e-mail: tidejan@gmail.com

Kalendar 59. TID-a na delu kroz Srbiju koji se vozi od 23. 7. do 9. 8.

29.07. utorak STARI SLANKAMEN

30.07. sreda BEOGRAD – Ada Huja

31.07. četvrtak slobodan dan

01.08. petak SMEDEREVO

02.08. subota VELIKO GRADIŠTE

03.08. nedelja DOBRA NA DUNAVU

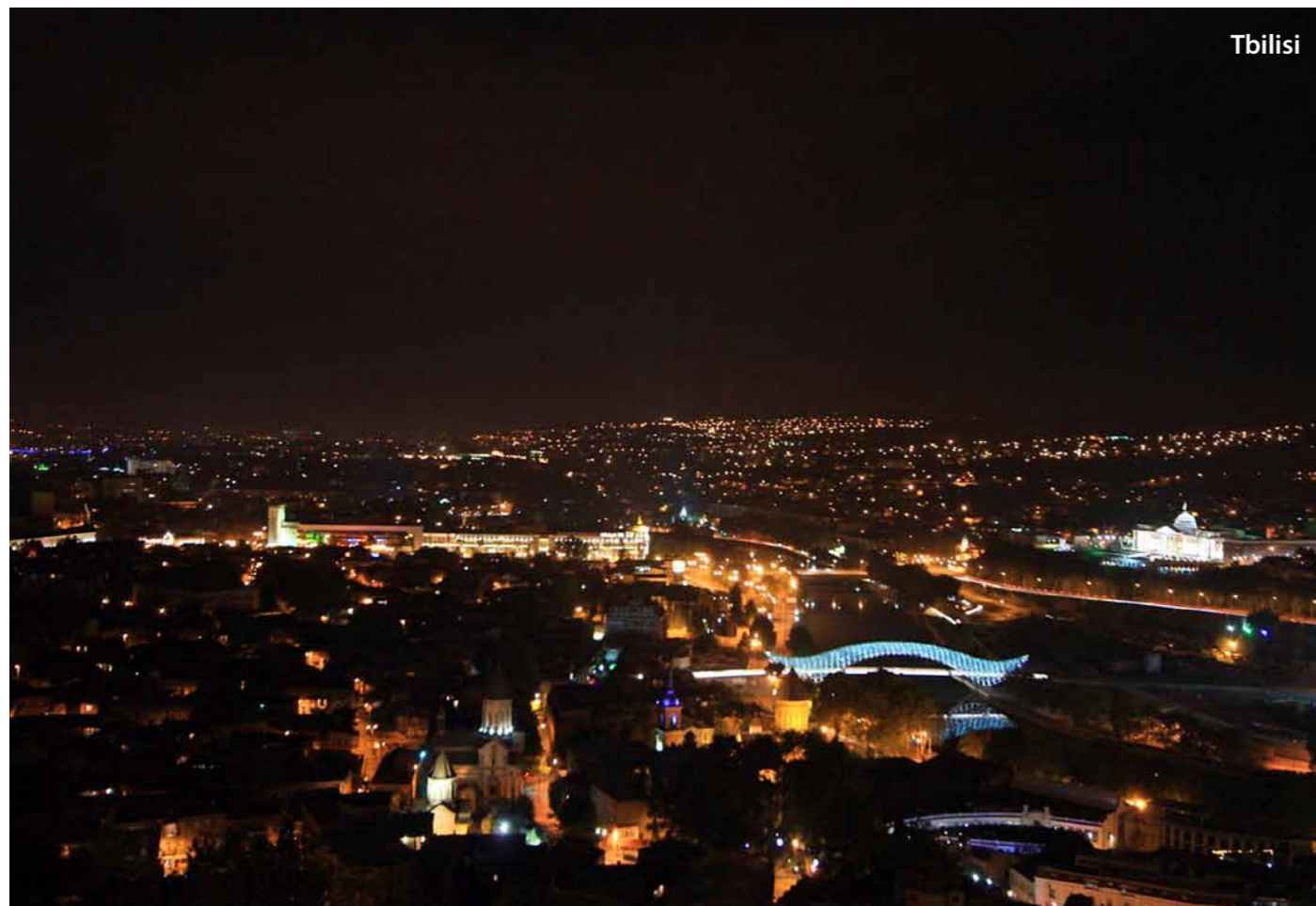
04.08. ponedeljak DONJI MILANOVAC

05.08. utorak TEKIIJA

06.08. sreda KLADOVO

07.09. četvrtak slobodan dan

08.08. petak BRZA PALANKA

Tbilisi

Ovako se živi u PUTNIČKOJ KUĆI

Urednik Kluba putnika Marko Đedović govori za „Moju planetu” kako je protekao jul u bazi za putnike namernike u gruzijskom gradu Tbilisiju...

Ovog leta Klub putnika nastavio je tradiciju Putničke kuće. Ovaj besplatni dom za sve putnike o kom smo već pisali, ove godine se nalazi na Kavkazu, u Gruziji. Kuća je otvorena 1. jula, i u prve tri nedelje primila je 118 gostiju iz 31. zemlje. Jedne večeri, blizu 40 ljudi je prespavalo u trosobnom stanu koji je Klub putnika od donacija ljudi koji su podržali projekat iznajmio u Tbilisiju. Većina putnika stiže iz

bivšeg SSSR-a ali bilo je tu i puno putnika sa Balkana, Nemačke, Poljske, kao i Japana, Indije, Kanade... Gostiju bi bilo i više da u jednom trenutku „posada” nije izbačena iz stana zbog ksenofobičnih suseda kojima se nije dopadalo što im se „stranci motaju po zgradi”.

U razgovoru sa Markom Đedovićem, jednim od urednika Kluba putnika i trenutnog „dežurnog” u Putničkoj kući, otkrivamo kakva je atmosfera u Kući, sa kakvim se problemima susreo Klub putnika u nalaženju stana, kako izgledaju pregovori sa gruzijskim stanodavcima i druge zanimljive detalje.

„Ne govoriš jezik, ne poznaješ grad. Da li je bilo teško pronaći stan u Tbilisiju?”, pitamo Marka Đedovića.

„Kao i prethodnih godina, lokalna pomoć se postavila ključnom za pronalazak stana”, objašnjava naš sagovornik, i dodaje: „Temur, momak koji nam se javio preko sajta da ponudi pomoć, ugostio nas je,

hranio nas i pojiо zajedno sa svojom ženom, tokom potrage i izlazio cipele pešačeći gradom. Kao i uvek dosad, niko nije hteo ni da čuje za izdavanje na dva meseca.”

Koliko je trajala potraga? Kako je izgledalo pregovaranje sa Gruzijcima?

„Potraga za prvim stanom trajala je četiri dana, kada nam se javio gazda stana koji smo pogledali još prvog dana. To je ujedno bio i najbolji stan koji smo videli. Otišli smo kod njega na posao, na ginekološko odeljenje, da se dogovorimo. Jedino što smo razumeli u petanestominutnom razgovoru bilo je ‘ara’, odnosno ‘ne’, koje je bilo svaka peta reč. Gazda je bio zabrinut da ćemo napraviti belaj i pobeći, pa je zahtevao da potpiše ugovor samo sa našim domaćinom iz Tbilisija. Rekao je da zna da nam stan treba za ‘dnevno izdavanje’. Takođe je tražio i više novca jer izdaje na kraći rok, što smo prihvatili, pod uslovom da ne ostavimo nikakav depozit i da on kupi već mašinu. Usput smo se dogovorili i da ne plaćamo vodu – stan nije imao interfon, pa je dogovor bio da mi regulišemo to, a gazda račune za vodu. Zatim smo na pijaci kupili bežično zvonice za pet evra, i rešili se troška ogromnih računa za vodu koji su normalni kada ugošćavate preko 20 ljudi dnevno. Naravno, uvek je postojala mogućnost da se predomisli kada vidi koliki su računi”, objašnjava Marko i dodaje da je cena stana bila 550 evra mesečno, baš koliko su koštali i stanovi u Istanbulu i Granadi u prethodne dve godine.

Kako su protekli prvi dani nakon otvaranja? Da li je bilo nekih nepredviđenih situacija?

„Prvog jutra nakon otvaranja sačekao nas je i prvi problem - zapušila se WC šolja. Odvodna cev je preuska, pa se nakon bacanja veće količine papira zapušila. Kako je voda sporo oticala, tako je cev iza popustila

i fekalije su polako curile kupatilom. Pokušali smo da rešimo problem ‘onim’ za otpušavanje cevi, ali nije uspeo. Zatim smo, prema uputstvima sa interneta, probali da kipucom vodom razbijemo papir. Nije uspeo. Onda smo probali sa sonom kiselinom, takođe nije uspeo. Na kraju smo kupili i sajlu, ali ni to nije

pomoglo. Već prvog jutra morali smo da pozovemo komšiju vodoinstalatera i, razumljivo, da sakrijemo petnaestak ljudi koji su u tom trenutku bili u kući, kako nas komšija ne bi prijavio gazdi. Ljudi nisu ni pisnuli, a šolja je konačno bila otpušena”, kaže Marko, dodajući da tu nije kraj, već tek početak problema koji su snažili Klub putnika u Gruziji.

VEĆINA GOSTIJU STIŽE IZ BIVŠEG SSSR-A ALI BILO JE TU I PUNO PUTNIKA SA BALKANA, NEMAČKE, POLJSKE, JAPANA, INDIJE. KANADE...

Tbilisi

Šta se dogodilo?

„Gazda nas je iznenada pozvao, besan zbog žalbi komšija. Rekao nam je: žale se na miris iz naše kuhinje, da je neko došao biciklom... Ukratko, na besmislene stvari. Temur je pokušao da ga umiri i zatražio drugu šansu. Pošto smo očekivali posetu gazde, zamolili smo sve da sklone svoje stvari i odu u šetnju, i počistili stan. Zadržali smo Maju koja je bila sa devetogodišnjom ćerkom, kako bismo delovali bezazlenije. Pet sati kasnije, kada je došao, prvo smo slušali dvadeseto-

minutnu raspravu sa komšijama, a potom je došao da nas izbaci iz stana”, kaže Marko, ističući da su komšije na kraju priznale da gosti nisu bili bučni, niti su pravili probleme, te da je jedini problem bio što „komšija iz stana pored ne želi da se po zgradi šetaju stranci”.

Šta se desilo sa gostima? Kako ste pronašli novi stan?

„Okupili smo goste i ispričali im šta se desilo. Zamolili smo ih da nastave put sledećeg dana, ili da pronađu neki drugi krov nad glavom. Međimom smo obavestili one najavljene za narednih nekoliko dana da malo odlože dolazak. Temur je ponovo okrenuo na desetine brojeva, no uspele smo da zakažemo posete samo za dva stana, od kojih je jedan ovaj u kom smo sada, u predgrađu Tbilisija”.

Da li ste uspele da povratite novac od starog stana?

„Usledile su prepirke sa prethodnim gazdom oko vraćanja novca, jer nije želeo da vrati sav novac. Nudio nam je 1.200 od 1.500 dolara koliko smo dali. Kaže, platio je 20% poreza državi. Uzvratili smo da je u tom slučaju ugovor pravno obavezujući i da ne mrdamo iz stana. Ili sve pare nazad ili se ne pomeramo. Usput

**IAKO ĆE FIZIČKE
GRANICE POSTO-
JATI JOŠ DUGO,
MOŽEMO DA
UKINEMO MAKAR
ONE U NAŠOJ
GLAVI**

POGLEDAJTE VIDEO PROMOCIJU KUĆE

smo u stanu uvek ostavili bar jednu osobu da ga čuva, da ne bi došao u međuvremenu i promenio bravu. Posle nam je ponudio 1.200 dolara odmah, a preostalih 300 za nekoliko dana, kada mu ih 'vrate iz poreskog'. Mirisalo nam je sve to na prevaru pa smo odlučili da ne mrdamo iz stana dok nam ne da sav novac. Posle se iznenada pojavio i dao nam celu sumu, a mi brže bolje potpisali ugovor za novu Kuću. Nismo mu ostavili ni ono zvonce što smo bili kupili.”

Kakva je nova Putnička kuća? Na fotografijama vidimo i klavir?

„Stan je odličan, iako je u predgrađu. Ima bolju konfiguraciju, međusprat, kao i pomenuti klavir - nezaobilazni deo nameštaja u Gruziji. Uzeli smo ga preko agencije, obećali su nam da neće praviti nikakve probleme zbog stranaca.”

Znamo da svi urednici i saradnici rade volonterski za Klub putnika, a ovo je ipak „posao” koji zahteva puno vremena i posvećenosti. Otkud ti tolika volja da se ovim baviš i budući da Klub nema finansijske koristi od Putničke kuće, objasni nam zašto to radite?

„Novac nije jedina vrsta satisfakcije. Posao koji radim u Klubu putnika je moja duhovna hrana. Omogućuje mi da doprem do ljudi, da zajedno promišljamo o svetu oko nas, kao i o vezama sa drugim ljudima i kulturama, da preispitujemo uvrežene stavove i razbijemo sopstvene čaure. Iako će fizičke granice postojati još dugo, možemo da ukinemo makar one u našoj glavi.

Putnička kuća nije profitabilan projekat, ali njena vrednost je upravo na liniji ovoga prethodnog – u vreme kada više nema razmene među putnicima u hostelima jer su svi zauzeti kuckanjem po telefonima i tako ostaju jedni drugima stranci, u kući se ljudi aktivno druže i rade stvari zajedno. Kuća omogućuje i besplatan smeštaj za one bez mnogo sredstava a koji ipak imaju volje da putuju. Kada stopirate danima i spavate u šatoru, Putnička kuća postaje vaš pravi dom. Mnogo putnika koji su trenutno ovde je shvatilo da novac nije preduslov za putovanje – samo čvrsta volja”, zaključuje Marko Đedović. ■

Info**KAKO STIĆI DO TBILISIJA?**

Ekipa Kluba putnika pripremila je detaljna uputstva na temu „kako doći do Gruzije”. Na forumu Kluba uveliko se traže saputnici i raspravlja koji je najekonomičniji način za putovanje do Kavkaza. Za one sklone avanturama, tu je i **ILUSTROVANI STOPERSKI VODIČ!**

FORUM KLUBA**KAKO ODSESTI U KUĆI?**

Da biste odseli u Putničkoj kući morate popuniti prijavnicu i sačekati odgovor. Postoji i Kućni red koji se mora poštovati. Pravila su jednostavna: ne možete donositi kućne ljubimce, osim papagaja koji govore, nema droge, alkohola i žurki, ali i pored toga dobro druženje je zagarantovano. Kompletan kućni red pogledajte **OVDE**.

Stara planina

Beogradski planinari

od 11. do 13. jula
istraživali su lepote
najviše planine u Srbiji
i uživali u muzičkim
hitovima...

Beograd voli kad se petak pretvori u popodne. Mada ga to košta čuvenih gužvi i ponekog saobraćajnog kolapsa, prosto se ozari ibarskom i autoputem, kojima kuljaju prevozna sredstva, odvozeći dobar dio stanovništva koje-kude po Srbiji. Tridesetak željnih planinarske akcije i još neviđenih ljepota Stare planine,

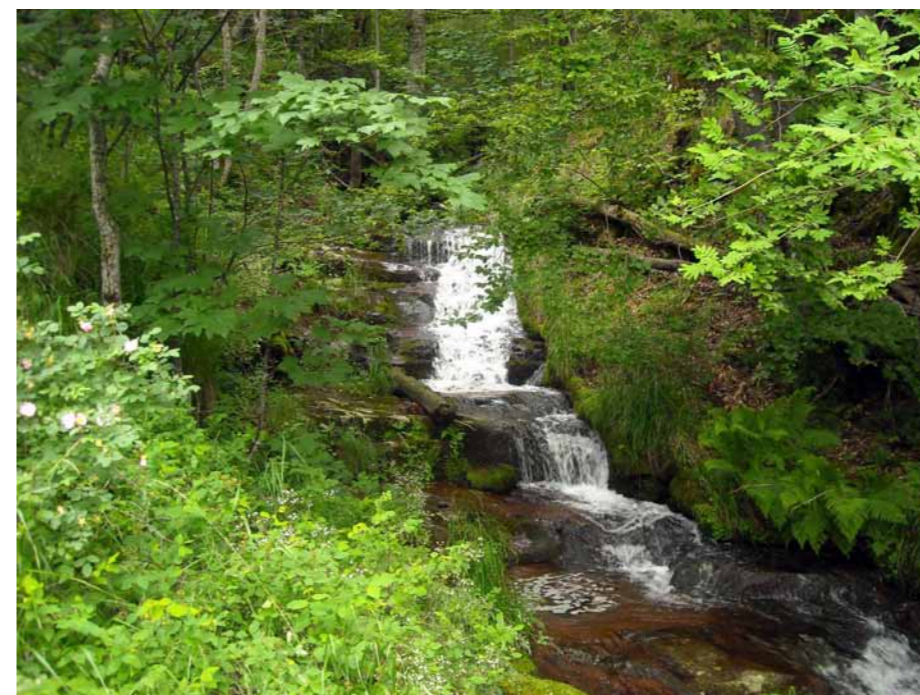
također ozarenih lica, drijemali su u autobusu bijele boje. Kod Paraćina siđosmo sa auto puta, zajahavši regionalni drum za Zaječar. Kratak odmor na nekoj pumpi. Nastavismo truckanje pored samog „čika Rtnja”, koji se podbočio mrkim grebenom, prateći nas dugo. Petak se raspilavio, trčeći kroz mrak i vukući oblake suboti u naručje. Svjetla Zaječara mutno nas gone ka Knjaževcu. Taj nas nije ni pogledao! Samo kao da reče: „Kalna? To vam je tu negdje”.

To „negdje” nas tiho dočeka nešto iza 22 h. Vozač Vlada kao maestro, uparkira bjelu aždahu ispred „Konaka Stara planina”. Domaćin Nikola, mlad čovjek, nazva „dobro veče” i uvede nas u restoran. Za čas rasporedismo

sve po sobama i pustismo petak da ode na spavanje. Većina je otišla u snove kad i taj momak. Izađoh na terasu da pogledam u oči tami. Iza leđa se nekako stvori Nikola i reče: „Gospodine Branislave, hoćete da nešto popijete?”

„Ako izbaciš to ‘gospodine’, vrlo

rado. Još ako imaš nešto domaće, u vidu ‘gospođe Šljivke’, još ćemo se i ispričati noćas”...Gospodin je ostao tu još neko vrijeme, ali i „gospođa”...

Dogovorih doručak u 6,30 h. Polazak na Staru planinu u 7 h. Sve se odavno utišalo. Kalna u snu...

Neka čudna muzika čupa note! Nikako da uhvatim korak za bilo kakav ples. Dajte neki drugi CD! Uf, pa to telefon zvoni! Tačno je 5,30 h. Uz ovo se ne pleše! Jedva potrefih ono: „otkaži”. Ako ne ustanem odmah, ista muzika sledi za 10 minuta. Dobro, hajde! Tuš i brijanje naspram ogledala spuštenog na lavabo!? Nema veze!

Tako sam se brijao pored potoka u prilično navrata. Možda mi je desni zuluf ostao malo kraći?

„Branislave, je l’ slobodno kupatilo?” Moja cimerka Mira izroni ispod mase čebadi na susjednom krevetu. „Molim vas, g-đo! Smatrajte me nestalim u pravcu restorana!”

Hm! Pravougani restoran me dočeka sa dugačkim šankom i zujanjem frižidera. Kuhinja još spava. Kako doći do kafe u taj pospani čas!? Izađoh na terasu. Vlažno sivilo je tetoviralo jutro po obrazima. Samo dva psa krenuše da se protežu mašući repom. Za kafu bih i ja...

„Dobro jutro, gospodine Branislave! Kako ste spavali? Hoćete da pijemo kafu?”

„Nikola, isprepada me sa tim ‘gospodine’! To zabranjujem, a kafu - molim te!”

Uz put saznajem priču o Kalni, o konaku, o vlasniku, o tome kako je ostao bez konobara i kako njegova mlada i pomalo trudna supruga, moraju sve sami... Eh! Znao sam da nećemo krenuti u 7h. Kafa i doručak su potrajali malo duže, ali i neka su. Stigli smo na vrijeme, da uđemo u istorijat PK „Babin Zub” i budemo na otvorenju druge tradicionalne akcije „Stazama Stare planine”.

Još u podnožju, penjući se serpentinama ka planinarskom domu, magla nas je prekrivala sivom vunom. Žustar Rock and Roll je pokušavao da razbije te ogromne čaršafe. Dobar podstrek za pješačenje. Uvodni govori i upozorenja: „Pratite naše vodiče u stopu!” Na nekim mjestima nije se vidjela ni stopa... No, to nije smetalo planinarima da se prepuste travnatom tepihu Stare i blagom ćeretanju, koje joj je davalo mističnu notu.

Midžor se raznježio od 196 polaznika. Niz uklesanih 2.168 m, kamenom se cijedila kiša kao suza..

Malo ispod vrha policijski džip. Da ne bi neko otišao za Bugarsku. Mislim da ne trebaju vize...

Povratak ništa jasniji, ali nekako veseliji. Poneki tračak razbijenog oblaka se otkine i padne na kapuljaču. Ukaže se vidik, kao otpadak sna. Tako i nestane. I komentari su iznicali.

„Kad ti kažem! Prošle godine si mogao sa Midžora da vidiš pola Srbije i dobar deo Bugarske!”

„Eh, pola Srbije!”

„Keve mi! Pazi kad je Avala virila...”
Krenuli smo u 9, a već u 13,45 h smo bili pred domom! Dakle, ništa pauze, ništa fotkanje!

Ponovo neki lijepi zvuci odzvanjaju pred domom „Babin Zub”. Potom se zvuci spajaju sa mirisima. Neko je puštao Pink Floyd - „Wish You Were Here”, „Shine On You Crazy Diamond”... Dire Straits - „Telegraph Road”...

Pasulj se izmješao sa slaninom, kao Midžor sa oblacima. Zaječarsko pivo ja otvaralo prostor masovnom pozivu na „Zaječarsku gitarijadu”. Tek pred povratak u Kalnu, iznad građevina, koje vise kao zavjesa, pokaza se, vrlo stidljivo, stijena - vrh „Babin Zub”. Pomalo nagluha, krivila se na desno uho, slušajući još po neki govor iz stranica zatvaranja akcije. Vidimo se ponovo, vrlo skoro, g-đo....

Nije neki put, ali dokotrljasmo se u Kalnu. Malo mokri i promrzli, vrlo željni tuša. „Ima tople vode, evo samo da pumpa...”

Toplo je srce svuda okolo. Čovjek u restoranu ispriča istorijat. Sa 1.200 stanovnika, Kalna se istopila na 140. Od tih 140 još pola stremlji ka Nišu, Knjaževcu... U 17 h stiže lokalni bus. Tri puta dnevno vozi iz Zaječara, za Pirot, preko Knjaževca i Kalne. U osnovnoj školi još jedan razred. Ili je to samo još kupe, u vozu koji vozi Srbiju direktno... za Beograd?

Nekako se svi razbježeše!? Kao da je označena uzbuna! Nikola, mladac, dobaci: „Gde su vaši? Stiže muzika!”

Moji? Muzika!? Šta god. Hajmo suboti dati noćnu važnost!

Za razliku od planinske DJ šeme, u kafanu je stigao čovjek sa klavijaturama i kompjuterom. Sve je svirao i pjevao sam. Tako poznato! Šta je tu je! Ekipa od sijaset djevojaka i par čudnih momaka, skočiše suboti na vrat! Već u 22 h stiže Nena, kao furija! „Kakva je ovo džiberijada!? Ne mogu spavati!”

„Bravo, Blues sestro! Upravo smo tražili ime za tradicionalno druženje. ‘Džiberijada’! Što da ne? Dobro došli! Samo se opustite...” Onda je vozač Vlada uzeo mikrofon u svoje moćne ruke i označio kraj druženju. Ponoć je

mrkla sama od sebe. Valja sutra preko rijeke...

Opet onaj glupi telefon! Ništa nisam sanjao! Samo mi mozak probi! Pobogu, što ga naštima u peti?

Spremiš stvari u ranac. To bi se prije nazvalo „gazanjem”. Tuš i ja ponovo...

Kafa, rakija, doručak... „Koja ti je ovo rakija, Džoni?”

„Loza, domaća. Tata pekao!”

„Nikola, ovo ubija kandidu, esherihiju... i mene! Hoćemo da krenemo?”

„Evo, samo da odem po auto...”

Nedelja, pomalo mamurna, sa par

krmelja u kraju oka, raširi se, puštajući jutru da se baškari u suncu. Tako se šepurio i Bigarski vodopad, na 6 km od početne tačke. Kaskade u pletenicama! Brdo se pretvorilo u milost očima! „Wish You Were Here” - i bio je tu. Par stotina metara iznad vodopada je klijao raj! Manastir osta neviđen. Drugi put!

Onda ide Temska. „Ko će znati da je to ‘The Road to Hell’, za Topli Do!?”

Uzak i prilično opasan put, otkrivao se autobuskim gumama. Vlada je psovao uveliko! Ja sam u sebi! Put od 18 km se pretvorio u Rock and

Roll! Stijene, odroni, rupe svih vrsta i dimenzija! „Bože, kazni nas ravnim asfaltom!”

Ukaza se selo Topli Do! Već je 10,30h! Selo se zabezegnuto ukotvilo pored toplodolske rijeke i ne mrda!

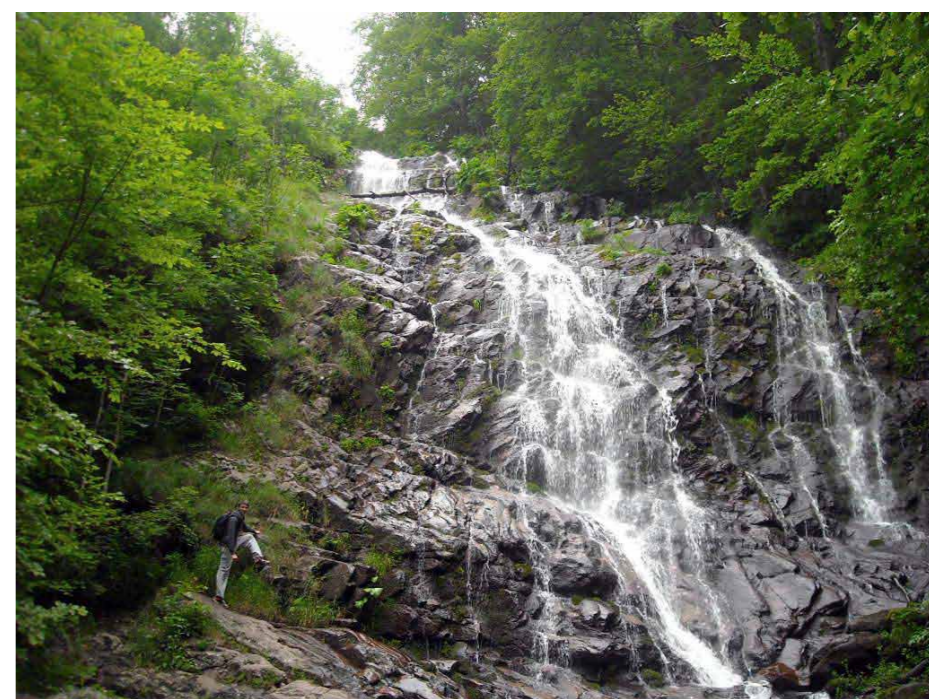
Most, česma i prodavnica... Bjeli autobus ispod tijesne sjene drveta... „Vidimo se oko 14h!”

Putem koji je probijala vojska, pet kilometara do šumskog grotla, stižemo oko podneva. Sa lijeve strane Toplodolska rijeka, sa svojim kotlovima. Sa lijeve i sa desne, planina Stara obuzima dah. Došli su i prijatelji iz Pirota! Lazići, planinari, biciklisti, dobri ljudi... Dobar duh ulazi u šumu...

Sa ceste se odvaja šumska staza. Priču šuma predvodi. Posle par stotina metara, kao da šuma ima tremu pred nastup. Ona drhti! Zvuci naviru u uho, potpuno i naprasno! Čuda padaju po glavama! Ogromne bukve, ne svjesne svog rasta, raširiše grane, željne rascjepa. Iz njedara planine, stijenom puknute, razčevrljio se vodopad Piljski. Gledaš negdje gore! Sa skoro 70 m se baca tebi na oko! Jasno ti je! Nisi ti tu slučajno! Ti si isto vodopad! Ti si kamen! Stijena! Pa sve to u vodi, onako, brzoj, grgoljavoj, što plavi koljena!

Povratak malo brži. „Srbija šume” sjeku usputnu šumu. Usijalo se sunce nad glavom!

Stigosmo u Topli Do, dok je rumenio. Neko je plastio sijeno. Ponovo most, česma, prodavnica. Pred prodavnicom tri čovjeka sjede. Jedan ima tri zuba i osmjeh. Drugi ima osmjeh i štap. Treći je vlasnik!

Hladno pivo je imperativ! Svi su tu, osim Ivane! Odjednom, ugledah vilu na brdu! Dozvah je, razbijajući tračak romantike. Pošla je, reče, u kabinu 1... Eh, Branislave!

Već smo znali šta nas čeka! Istim putem treba poći! Daleko je Temska -18km... Kroz Temsku neka poznata lica... Još planinara iz Beograda....

U Kalni već u 16,45h! Brzo spremanje, ručak, pivo, šta god! Vozač Vlada je već provezao svoj pakao. Propovjeda ga meni! Kako stići u Beograd do 21h!? Da neko odgleda drugo poluvrijeme utakmice Svjetsk-

og prvenstva u fudbalu? Da neko stigne na voz za Suboticu? Da neko stigne da vozi za Grčku? Ili, da neko jednostavno stigne!?

Stigosmo u 21,15h. Nervoza se pretvorila u cilj! Stigli smo, ma gdje to bilo. A bilo je u Beogradu, istom onom što nas je kao kopitom izbacio, zajedno sa petkom, znajući da nedelja nas vraća kao pokisle ili kao ozarene sa planine:

DOPIŠNIK IZ DŽEPOVA PRIRODE: BRANISLAV MAKLIJENOVIC
FOTO:BRANISLAV MAKLIJENOVIC,
MIRJANA, „KONAK STARA PLANINA”

Alpinizam za decu i odrasle

Članovi Planinarskog društva „Jelenak“ iz **Pančeva** (Srbija) organizovali alpinističku obuku i nastavili s edukativnim izletima...

Srbija
Pinom je obeležena približna pozicija lokacije opisane u tekstu.

Aktivnosti alpinističke sekcije PD „Jelenak“ Pančevo organizuje Goran Šarenac, koji je završio alpinističku obuku AOB i obuku penjanja na veštačkoj steni u Novom Sadu (PSV). Akcije se

izvode samostalno ili u sklopu neke druge aktivnosti Društva.

ALPINISTIČKA OBUKA

Za prvomajске praznike organizovan je odlazak na stenu

V1 na Topčideru. Učesnici su bili različitih uzrasta - od dece do iskusnih starijih planinara. Za početak je organizovano takozvano „prečkanje“, zagrevanje i upoznavanje sa stenom kroz horizontalno kretanje na 1,5 m iznad zemlje. Potom sledi upoznavanje sa opremom, način korišćenja i sticanje poverenja uz demonstraciju. A onda sledi najzanimljiviji deo - spuštanje niz prirodnu liticu 15 m pomoću užeta. Obezbeđenje je višestruko: šlem, sprava za osiguravanje, klizni čvorovi (ensa), pojas, dinamičko užje. Spuštanje se vrši uz nadzor stručnog instruk-

tora i sve je izuzetno bezbedno. Slična vežba je izvedena i krajem marta u okviru akcije u kanjonu reke Skrapež na Povlenu. U blizini vrha Beden nalaze se Mrke stene, izuzetno pogodne za demonstraciju alpinističkih tehnika. Tada smo vežbali spuštanje niz užje i upoznali se sa opremom i načinom upotrebe. Sa opremom i osnovnim alpinističkim veštinama upoznaju se i deca na ekološko - edukativnim izletima u prirodu. U okviru „Dana izazova“ u Pančevu, 28. 5. izvedena je i vežba na veštačkoj steni, što je posebno obradovalo najmlađe.

Prema rečima instruktora, najteže je napraviti korak preko ivice, pa se zbog toga uvek prvo radi spuštanje - silaženje u ambis. Posle prvog straha, negde na polovini spusta, nastaju radost i euforija, pa se kraj dočeka uz širok osmeh.

Ovakve akcije zahtevaju punu koncentraciju učesnika i poverenje u instruktora kome greška nije dozvoljena! Dešavaju se i nepredviđene okolnosti, kao što se desilo za Prvi maj, kad je na početku pokazne vežbe počela kiša, a na polovini spusta pljusak. Ali, planinari znaju da uvek moraju na sve biti spremni, a u takvim

slučajevima prioritet je zaštita opreme. Na ovaj način se osposobljavaju budući planinari i vodiči, budući da se interesovanje samo razvija kad se jednom pojavi, a talentovana deca posle samo nekoliko akcija postaju pomoćnici i asistenti. A u tome i jeste budućnost jednog društva!

EDUKATIVNI IZLETI

Kada smo 2009. godine počeli sa obeležavanjem 45 km staza na izletištu Čardak u Deliblatskoj peščari, zamisao je bila da ih za šetnju koriste planinari, građanstvo, deca i rekreativci. Odnedavno je

PD „Jelenak“ počeo da organizuje ekološko - edukativne izlete na Čardak sa najmlađim Pančevcima.

Ovaj vid boravka u prirodi je novina u našim vrtićima i školama, pa se sve veći broj dece prijavljuje za akcije. Naši stručni vodiči i instruktori, Goran Šarenac i Milan Piperski, organizuju ove izlete sa puno ljubavi i ozbiljnosti, pa su oni

postali i višednevni, a proširili su se i na terene po planinama - na Zlatiboru i Divčibarama.

Program ovih izleta obuhvata raznovrsne i zanimljive aktivnosti: pešačenje markiranim i uređenim stazama, upoznavanje sa florom i faunom i ostalim osobenostima Deliblatske pešcare putem informativnih tabli, razvijanje ekološke

svesti kroz predavanja o značaju očuvanja prirode i biološke raznovrsnosti, zaštite od požara i svrhe pošumljavanja. Za decu su posebno interesantne vežbe snalaženja u prirodi: čitanje oznaka na stazi i praćenje markacija, pravljenje skloništa (bivaka) od priručnih materijala iz prirode, snalaženje prilikom elementarnih

nepogoda, dobijanje vode putem kondenzacije i prečišćavanje vode kroz prirodne filtere (pesak, šljunak, ugallj, tkanina...), načini dobijanja vatre, pronalaženje hrane u prirodi. U obavezan deo ove obuke spada i postavljanje šatora, pravljenje nosila, stolica i ležaljki. Deca na ovaj način kroz zajednički rad razvijaju timski duh, solidarnost i

radost stvaralaštva. U najzujbudljiviji deo obuke spada upoznavanje sa osnovnim pojmovima planinarenja i alpinizma, predstavljanje neophodne alpinističke i zaštitne opreme, uz demonstraciju penjanja i spuštanja niz uže.

Osmeh nam je posebno izmamila akcija Vrtić na Čardaku, koja je izvedena 13. 6. sa

najmlađim planinarima. Čardak se tada zašarenio od njihovih rančica u obliku raznih životinja ili sa likovima iz crtanog filma, a šumom su odjekivali njihovi glasići i radoznala pitanja. Uživali su u bauljanju po pesku, ali su slušali vaspitačice i pridržavali se vodičevih uputstava.

Uostalom, slike će reći bolje i više nego reći! ■

Začin, lek i aroma

Naučite da prepoznate, uberete i upotrebite samoniklo jestivo i lekovito bilje, upoznajte raskoš sveta šumskih pečurki... U ovom broju upoznajte biljku **medveđa šapa**...

Mečja šapa ili medveđi dlan (HERACLEUM SPHONDYLIUM) dvogodišnja je do trajna biljka iz grupe štitarki. Naraste do blizu dva metra visine, sa uspravnom, dlakavom, uzdužno izbrzdanom, razgranatom i šupljom stabljikom. U spoljnom omotaču stabljike i lisne drške (manje i unutar) nalazi se neka vrsta armature - končaste niti pravilno raspoređene duž cele stabljike (lisne drške). Na vrhu stabljike i razgranatih ogranaka nalaze se štitasti kišobranasti cvetovi, prečnika do 20 cm, a

raspoređeni na više manjih drškica (i do 30). Boja cvetića ide od bele, žućkaste, preko zelenkaste i plavkaste do crvenkaste. Iz tog mnoštva cvetića razvijaju se veliki broj semenki. Bliže zemlji izrastu i do 60

Radenko Lazić

VIŠE INFORMACIJA O KONCEPTU ISHRANA IZ PRIRODE „SREMUŠ“ MOŽETE PRONAĆI NA: WWW.SREMUS.ORG

cm veliki nepravilni krpasto iscepani listovi, na dugim lisnim drškama, a gornji listovi na stabljikama su sve manji i manji. Ako bi se list okrenuo i utisnuo u sneg, dobio bi se otisak (trag) sličan otisku medveđe šape, pa otuda i ovo narodno ime. Cela biljka ima veoma intenzivan i prijatan miris, pa je u „SREMUŠ“-u svrstana u grupu aromatičnih biljaka, mada zaslužuje mesto i u

drugim grupama. Mečja šapa ima više varijeteta i svi su podjednako dobri, osim - pogledajte OPREZ.

STANIŠTA: Veoma je rasprostranjena šumsko - livadska biljka, od nizija do visokih planina. Voli skoro sve zemljišne ambijente gde ima vlage i gde nije izrazito kamenito područje (uz puteve, kraj potoka i reka, u vrzinama, šumama, livadama...).

BERE SE: Beru se mladi listovi (sa drškama), mlade mesnate stabljike, cvetni pupoljci, nezrelo (najedralo) i zrelo seme, pa i koren. Seme se sakuplja jednostavno, odsecanjem vrha stabljike na kojoj su drškice sa semenom, a kasnije se semenke odvoje. Suši se u hladu na promaji.

SASTOJCI: U 100 grama sveže biljke ima: vitamina C = 105 mg, karotina = 3,25 mg, belančevina = 5,31 g, masti = 0,95 g, ugljenih hidrata = 6,42 g, kal. = 50. U semenu ima eteričnih ulja, a biljku krasi glutamin, galakten, araben, arginin, holin, kumarinski heterozidi, sterol...

OPREZ: Kod korišćenja mečje šape oprez nije

REKLI SU O SREMUŠU

NI JEDNA BILJKA NA ZEMLJI NIJE TAKO DELOTVORNA ZA ČIŠĆENJE ŽELUCA, CREVA I KRV I KAO DIVLJI LUK

JOŠ PO NEŠTO O MEČJOJ ŠAPI

Nekada su naši (slovenski) preci iz listova mečje šape pravili „BARČ“ - vrstu piva.

Francuzima je mečja šapa služila za izradu posebne vrste likera.

Mečju šapu bije glas dobrog afrodizijaka. Napravi se alkoholna tinktura, pa se 20 do 30 kapi stavi u malo vode ili kao prah, jedan do dva vrška noža, dnevno. Po narodnom verovanju, za padavicu je najbolje da se usitnjeni koren potopi u vodu, odstoji preko noći, a potom lagano pije, tokom dana.

Čaj od ploda mečje šape odličan je snižavanje krvnog pritiska. Deluje postepeno i dugo, a nema štetnog uticaja na srčani mišić.

neophodan, jer su njeni sastojci veoma korisni. Kod sakupljanja oprez jeste neophodan, zbog sličnosti s još jednim „poklonom“ sa zapada (Heracleum mantegazzianum Somm. et Lev.), koji veoma liči na mečju šapu, a izaziva rane na koži - čak i na dodir sa kožom, slepilo (teško se ili nikako ne leči), kancerogena je. Osobe koje nisu sklone uočavanju sitnijih detalja (takvih je prilično) jednostavno neka ne beru ni mečju šapu, bez odobrenja od strane nekoga ko je dobro upućen u problem. Ponavljam: OPREZ, OPREZ, OPREZ...

UPOTREBA U ISHRANI

Svašta. Baš tako, ne znam odakle da krenem. Mečja šapa zaslužuje da se nađe u grupi neutralnih biljaka, jer se može konzumirati bez ograničenja. Ne bi bila greška da je u smislu jestivosti tretiramo i kao začinsku, lekovitu ili aromatičnu biljku, jer ona sve to jeste. Mi u „SREMUŠ“-u smo je dodelili grupi aromatičnih biljaka, a čitaocima ovih redova prepuštamo da se opredeli po svom ukusu. Mladi listovi su izvanredan sastavni deo jestivih biljnih mešavina (SJB), koje obogaćuju mirisom, lekovitošću, ukusom i drugim, a mešavine SJB su, inače, za salate, čorbe, variva, pite, zeleni „SREMUŠ“ hleb, zelene vegetarijanske šnicle... Seme mečje šape (celo ili samleveno) izvanredan je dodatak svemu navedenom i onome što vaša mašta osmisli. Stabljike (prvo odvojimo spoljne niti - konce), isečene na oko 5 cm, prokuvane u vodi i biozačinu, probajte da zamislite kakav su mezetluk uz rakijicu (sa još po nečim). Tečnost posle ovako kuvanih stabljika nikako ne bacati, već dodati (pri kraju) u kuvani pirinač, a zaključak prepuštam vama - javite mi. Mlade stabljike i lisne drške mogu i da se mariniraju (kisele). I koren može da se osuši, samleje i dodaje raznim jelima ili testu.

UPOTREBA U LEČENJU

U narodnoj medicini mečja šapa je odavno i dobro poznata, pre svega u lečenju padavice, a dobra je i za regulisanje probavnih smetnji, jačanje apetita...

NOVI PROSTORI pod većom zaštitom

Četiri nova prirodna područja upisana
na UNESCO Listu svetske baštine...

Novi prostori na UNESCO-voj listi

Ovogodišnje 38. zasedanje Komiteta svetske baštine održano je u Dohi pod pokroviteljstvom Katara. Tom prilikom četiri nova prirodna područja Okavango delta (Bocvana), Veliki Himalajski nacionalni park (Indija), Svetilište divljine planinskog lanca Hamiguitan (Filipini) i Stevns Klint (Danska) upisane su na UNESCO Listu svetske baštine, sledeći stručne preporuke IUCN-a. Južnokineski kras (Kina), Šuma Bjelovježa (Belorusija/Poljska) i Vadensko more (Danska/Holandija/Nemačka) su područja čija je površina uvećana, dok su Trang An pejzaž (Vijetnam) i Drevni majanski grad i zaštićena tropska šuma Kalakmul, Kampeće (Meksiko) dobili status mešovite kulturne i prirodne baštine.

„Upis na UNESCO Listu svetske baštine donosi veliku odgovornost, jer podrazumeva zadovoljavanje najviših standarda zaštite

prirode. IUCN će, kao savetodavno telo zaduženo za stru ne preporuke na osnovu kojih Komitet donosi odluke o upisu prirodnih područja na UNESCO Listu svetske baštine, nastaviti da primenjuje stroge kriterijume pri proceni opravdanosti upisa novih područja”, ističe Boris Erg, direktor IUCN Programske kancelarije za jugoistočnu Evropu, smeštene u Beogradu.

Značajan podatak je da je Okavango delta upisana kao

1.000. područje na Listu svetske baštine, koja uključuje prirodna, mešovita i kulturna područja. Veliki uspeh postignut u Dohi predstavlja odluka Komiteta da se ne izađe u susret zahtevu za skidanjem Tasmanijske divljine (Australija) sa Liste, dok je Vladi Australije istovremeno upućena i jasna poruka o neprimerenosti planiranih razvojnih projekata na Velikom koralnom grebenu, najvećem koralnom sprudu na planeti i jednom od najmarkat-

Svetski fond za prirodu

Worldwide Fund for Nature (WWF), odnosno Svetski fond za prirodu, jedna je od najvećih, širom sveta priznatih, nezavisnih organizacija, koja se bavi zaštitom prirode i ima skoro pet miliona pristalica i aktivnu globalnu mrežu u više od 100 zemalja. Misija WWF-a je da zaustavi uništavanje životne sredine i da stvori budućnost u kojoj ljudi žive u skladu sa prirodom putem očuvanja svetske biološke raznovrsnosti, održivog korišćenja prirodnih resursa i smanjenja zagađenja i preterane potrošnje.

Četiri nova prirodna područja

OKAVANGO DELTA u severozapadnoj **Bocvani** obuhvata trajne močvare i prostrana sezonski plavljena područja. Jedna je od retkih delti koja se ne uliva u more ili okean, a u njoj se nalazi i gotovo netaknut sistem vlažnih staništa. Godišnje plavljenje iz reke Okavango dešava se tokom sušne sezone, tako da je biljni i životinjski svet uskladio svoj biološki ciklus sa sezonskim kišama i plavljenjima. Reč je o izvanrednom primeru interakcije između klimatskih, hidroloških i bioloških procesa. Okavango delta predstavlja dom za neke od najugroženijih vrsta sisara, kao što su lav, gepard, beli i crni nosorog, afrički divlji pas...

Veliki **HIMALAJSKI NACIONALNI PARK** nalazi se u zapadnom delu Himalaja, na **severu Indije**. Odlikuju ga visoki planinski vrhovi, visokoplaninske livade i šume. Površina od 90.540 ha uključuje glečere koji su izvoriste brojnih reka od kojih zavise životi miliona ljudi u podnožju Himalaja. Veliki himalajski nacionalni park odlikuje 25 tipova šuma i brojne ugrožene životinjske vrste što ga čini izuzetno važnim područjem sa stanovišta očuvanja biodiverziteta.

SVETILIŠTE DIVLJINE planinskog lanca **HAMIGUITAN** na **Filipinima** je planinski greben koji se prostire između 75 i 4.637 m nadmorske visine, i predstavlja kritično važno stanište za niz biljnih i životinjskih vrsta. Obiluje kopnenim i vodenim staništima na različitim nadmorskim visinama i dom je ugroženim i endemskim vrstama flore i faune, od kojih se osam mogu naći samo na planini Hamiguitan. Tu se ubrajaju kritično ugrožene vrste drveća, biljaka i upečatljivi filipinski orao i filipinski kakadu.

STEVNS KLINT u **Danskoj** geološki je značajno područje jer obuhvata 15 km dugu liticu na obali bogatu fosilnim ostacima, koja je izvanredan dokaz posledica koje je pre oko 65 miliona godina ostavio pad meteorita na zemlju. Istraživači smatraju da je tada došlo do najdramatičnijeg masovnog izumiranja do sada u kojem je nestalo preko 50% ukupnog života na zemlji. Na ovom području zabeležen je oblak pepela koji je nastao pod udarom meteorita u dno okeana blizu obale meksičkog poluostrva Yucatan. Izuzetni fosilni ostaci su vidljivi na ovom području, dokumentujući u potpunosti sukcesivni razvoj faune i mikro-faune i pružajući uvid u oporavak nakon ovog masovnog izumiranja.

njih područja upisanih na Listu svetske baštine.

Sa nova četiri upisa na UNESCO Listu svetske baštine ukupan broj prirodnih područja je dostigao 197. Ovo su najznačajniji i najočuvaniji prirodni predeli na planeti, i predstavljaju retka područja koja zadovoljavaju visoke kriterijume UNESCO-a. Pre upisa prirodnog područja na Listu, potrebno je da Međunarodna unija za zaštitu prirode (IUCN) izvrši njegovu procenu i da dostavi stručnu preporuku Komitetu za svetsku baštinu na razmatranje. Komitet broji 21 zemlju članicu, a zanimljiv podatak je da je od 2011. godine Srbija članica Komiteta te može direktno da odlučuje o upisu novih područja na Listu i učestvuje u donošenju drugih odluka od važnosti za Konvenciju o svetskoj baštini.

„Srbija nema prirodnih područja upisanih na Listu svetske baštine, no nedavno se priključila velikom projektu za očuvanje Dinarida u kome učestvuju brojne zemlje iz regiona, od Albanije do Italije. Dinaridi su prepoznati kao područje sa mogućnošću za upis na UNESCO Listu svetske baštine i IUCN će pružiti neophodnu stručnu podršku Srbiji u ovom

značajnom projektu. WWF takođe pruža značajnu podršku ovoj inicijativi kroz projekat Parkovi Dinarskog luka“, izjavila je Duška Dimović, direktor WWF programa u Srbiji.

KONVENCIJA

Konvencija o zaštiti svetske kulturne i prirodne baštine je usvojena 1972. godine sa ciljem očuvanja najvrednijih kulturnih i prirodnih područja na planeti. Sva područja moraju da poseduju izuzetnu univerzalnu vrednost koja je od značaja za čitavo čovečanstvo. Do današnjeg dana na Listu svetske baštine je upisano ukupno 981 područja od čega su 759 dobra kulturne baštine, 193 područja prirodne baštine a 29 dobara su upisana kao mešovita kulturna i prirodna baština. Na listi se nalaze globalno prepoznatljiva područja kao što su Kilimandžaro, piramide u Egiptu, Veliki koralni greben i Maču Pikču, ali takođe i Gamzigrad-Romulijana, Durmitor, Plitvička jezera i dr. Zadatak IUCN-a je da ocenjuje prirodna područja koja se nominuju za upis na Listu i predlaže njihov upis. Odluku o upisu na Listu donosi Komitet svetske baštine koji se sastaje svake godine kako

Kontakt info

Dodatne informacije potražite na sledećim adresama:

www.panda.org/Serbia FB: i
www.facebook.com/WWFSerbia
TW: twitter.com/WWFinSerbia
WWF Dunavsko-karpatški program u Srbiji:
www.panda.org/serbia

bi razmatrao pristigle nominacije.

MEĐUNARODNA UNIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE

IUCN, Međunarodna unija za zaštitu prirode, je najstarija i najveća ekološka organizacija na svetu sa preko 1.200 članica koje čine vlade i NVO, i gotovo 11.000 volontera eksperata u 160 zemalja. IUCN Programska kancelarija za jugoistočnu Evropu promovise dobro upravljanje i održivo korišćenje prirodnih resursa i biodiverziteta, i podržava inicijative koje čuvaju biološku raznolikost i upravljaju ekološkim sistemima za dobro ljudi i prirode. Blisko sarađujući sa IUCN članicama i stručnjacima u šest komisija, IUCN radi na oblikovanju regionalnih politika i uključena je u dve vodeće inicijative: Evropski Zeleni pojas i Inicijativa za Dinaride.

Više informacija potražite na stranici:
www.iucn.org/southeasterneurope

PROGRAM IUCN-A ZA SVETSKU BAŠTINU

IUCN je savetodano telo za UNESCO Komitet za svetsku prirodnu baštinu. Blisko sarađujući sa IUCN Svetskom komisijom za zaštićena područja (IUCN WCPA), Program IUCN-a za svetsku baštinu daje ocenu područja nominovanih za upis na Listu svetske baštine, prati stanje očuvanosti područja na listi, promovise Konvenciju kao vodeću alatku za očuvanje, i pruža podršku, savet i obuku upravljačima, vladama, naučnicima i lokalnim zajednicama.

Proširena prirodna područja

▶ **JUŽNOKINESKI KRAS** je kao područje koje je već bilo upisano na Listu svetske baštine 2007. godine sada prošireno za gotovo 50.000 hektara. Reč je o jednom od najspektakularnijih primera subtropskog i tropskog krškog predela na svetu. Ovo područje uključuje kupe kao jednu od najznačajnijih kraških formacija u subtropskim krajevima kao i ostale impresivne pojave kao što su mostovi, klisure i veliki pećinski sistemi.

▶ **ŠUMA BJALOVJEŽA**, područje koje se prostire u Belorusiji i **Poljskoj**, upisano je na Listu svetske baštine 1979. godine. Smeštena između sliva Baltičkog i Crnog mora, ova mešovita listopadno-četinarska prašuma na površini od 141.885 ha dom je najveće populacije evropskog bizona. Ovogodišnja izmena oglada se u umanjenju površine šume u Belorusiji za preko 5.000 ha, i u znatnom povećanju teritorije na poljskoj strani, sa 5.069 na 59.576 ha.

▶ **TRANG AN** pejzaž je na UNESCO Listu svetske baštine upisan kao mešovito prirodno i kulturno područje. Smešten na severnoj obali delte Crvene reke, Trang An je spektakularna oblast krečnjačkih vrhova koji su ispresecani dolinama od kojih su neke ispod nivoa mora i okružene strmim, gotovo vertikalnim liticama. U nekim od istraženih pećina pronađeni su tragovi ljudskih aktivnosti starih gotovo 30.000 godina. Područje uključuje i Hoa Lu, prestonicu Vijetnama u 10. i 11. veku, kao i brojne hramove, pagode, sela i sveta mesta.

▶ **DREVNI MAJANSKI** grad i zaštićena tropska šuma Kalakmul, Kampece, područje koje je bilo upisano na listu kao kulturna baština na površini od 3.000 ha, sada je upisano kao područje mešovite prirodne i kulturne svetske baštine i prošireno na preko 330.000 ha. Smešteno na poluostrvu Yucatan, u južnom **Meksiku**, ovo područje uključuje ostatke značajnog majanskog grada Kalakmul, smeštenog usred tropske prašume. Ovaj grad je imao veliki značaj u istorijskom razvoju regiona tokom više od 12 vekova i odlikuje se dobro očuvanim strukturama koje živo opisuju život u drevnoj majanskoj prestonici.

▶ **VADENSKO MORE** je kao područje koje dele **Danska** i **Nemačka** već bilo upisano na Listu svetske baštine 2009. godine da bi sada bilo prošireno i zaokruženo uključujući i **Holandiju** kao treću zemlju kroz koju se ovo područje prostire. Vadensko more predstavlja najveći neprekinuti sistem obalnih peščanih sprudova na svetu pod uticajem plime i oseke.

TASOS i njegove lepote

Tekstovi i fotografije Aleksandra Damjanovića
i Nade Damjanović otvaraju nam prozor u svet!

*Hiljade i hiljade ljudi iz Srbije posećuje
i letuje na ostrvu Tasos, ali malo ko
zna i poznaje ostrvo bolje, potpunije,
celovitije... a to nije teško postići. Zato,
pođimo redom...*

Tasos je najsevernije grčko ostrvo u Jegejskom moru. Udaljeno je od trakijske obale svega dva-naestak kilometara. To je neveliko ostrvo skoro kružnog oblika. Ima dva gradića i desetak sela. Sve zajedno ima nešto preko 16.000 stanovnika. Ostrvo je interesantno iz mnogo razloga. Jedan od razloga su mnoge lepe peščane i šljunkovite plaže, zatim, tu su mnogobrojni ostaci prošlosti koji dosežu i vreme pre Hrista. Tu su i ogromni kompleksi, najviše borovih šuma, pa mnogobrojni rudnici kako olova,

cinka srebra i zlata, a takođe i kamenolomi prekrasnog belog mermersa, poznatog širom sveta! No, to nije sve. Iako je Tasos relativno malo ostrvo prečnika od svega tridestak kilometara, na njemu se nalaze prave planine sa impozantnim vrhom visokim čak preko 1.200 metara (vrh Ipsarion 1.204 m!). Širom planina na ovom ostrvu su mnogobrojni planinski izvori hladne, zdrave vode, pa čak i jedan izuzetno lep i atraktivan vodopad.

E, taj vodopad je i povod za ovaj tekst o Tasosu.

VAŽNE PODATKE O MOGUĆOSTIMA SMEŠTAJA PRONAĐITE NA STRANICI:
www.go-thassos.gr

Šta još možete da radite?

Pored boravka na Tasosu - devetom po veličini grčkom ostrvu, možete uživati i u poseti kulturno-istorijskim znamenitostima na kontinentu...

Retko koja zemlja ima tu privilegiju da na gotovo 80 odsto svoje teritorije može da ponudi obilje turističkih sadržaja. Pored bezbrojnih letovališta, Grčka je „patentirala“ arheološki turizam!

SOLUN je drugi po veličini grad u Grčkoj. Ako ste u prilici - posetite ga jer ga krase bogato arheološko i istorijsko nasleđe iz antičkog, vizantijskog i otomanskog doba. U požaru 1917. godine, nestao je veliki deo orijentalnog centra. Rekonstruisan je kao moderna evropska metrolopa.

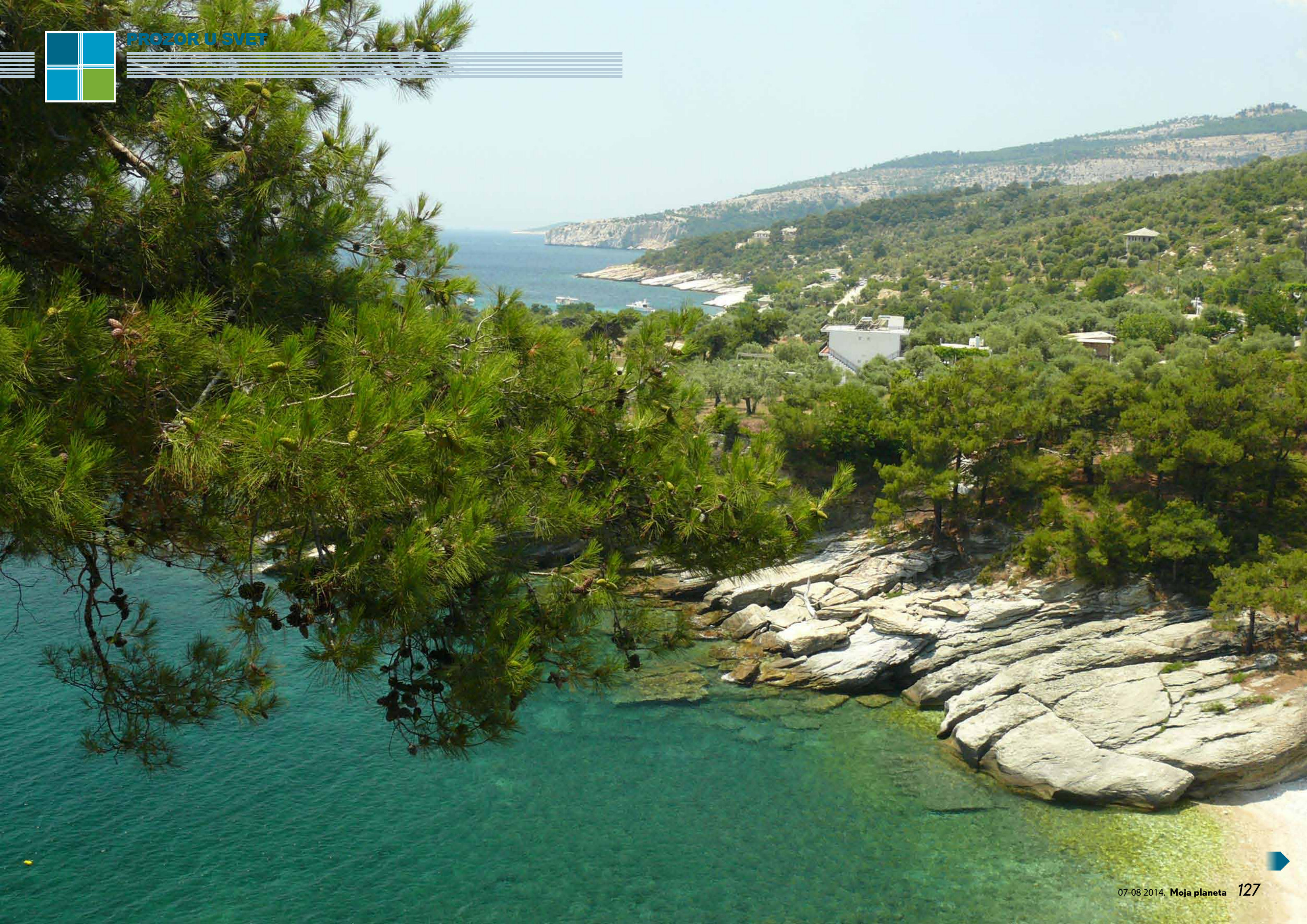
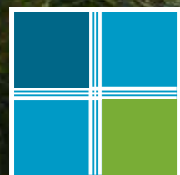
ETNO SELA Na ostrvu Tasos, ali i u kontinentalnom delu Grčke na svakom koraku možete pronaći etnosela sa autentičnim kućama i turističkim sadržajima. Istražite Tasos tako što ćete iznajmiti bicikl ili skuter, kojima možete doći i do najskrovitijih delova ostrva.

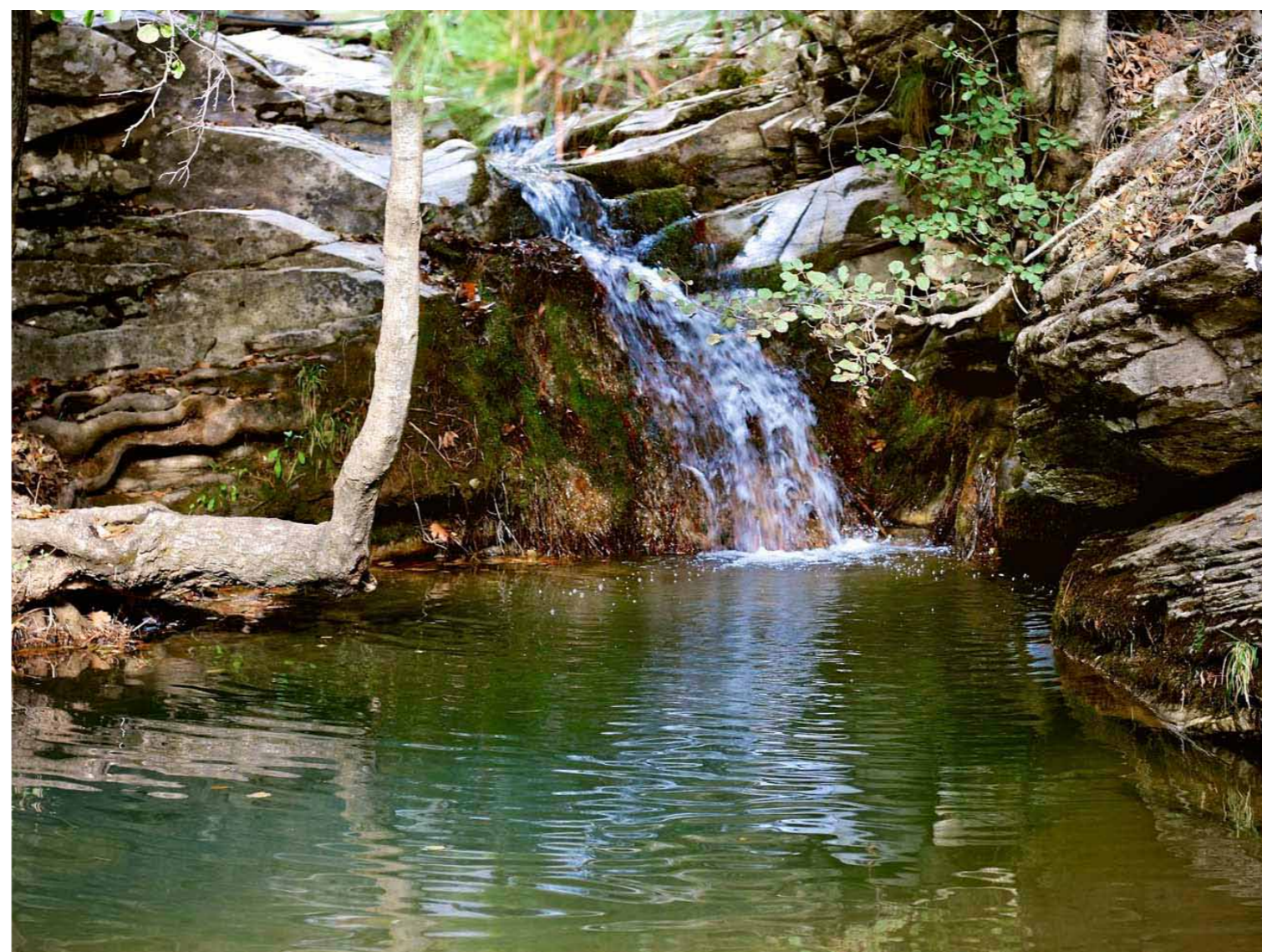
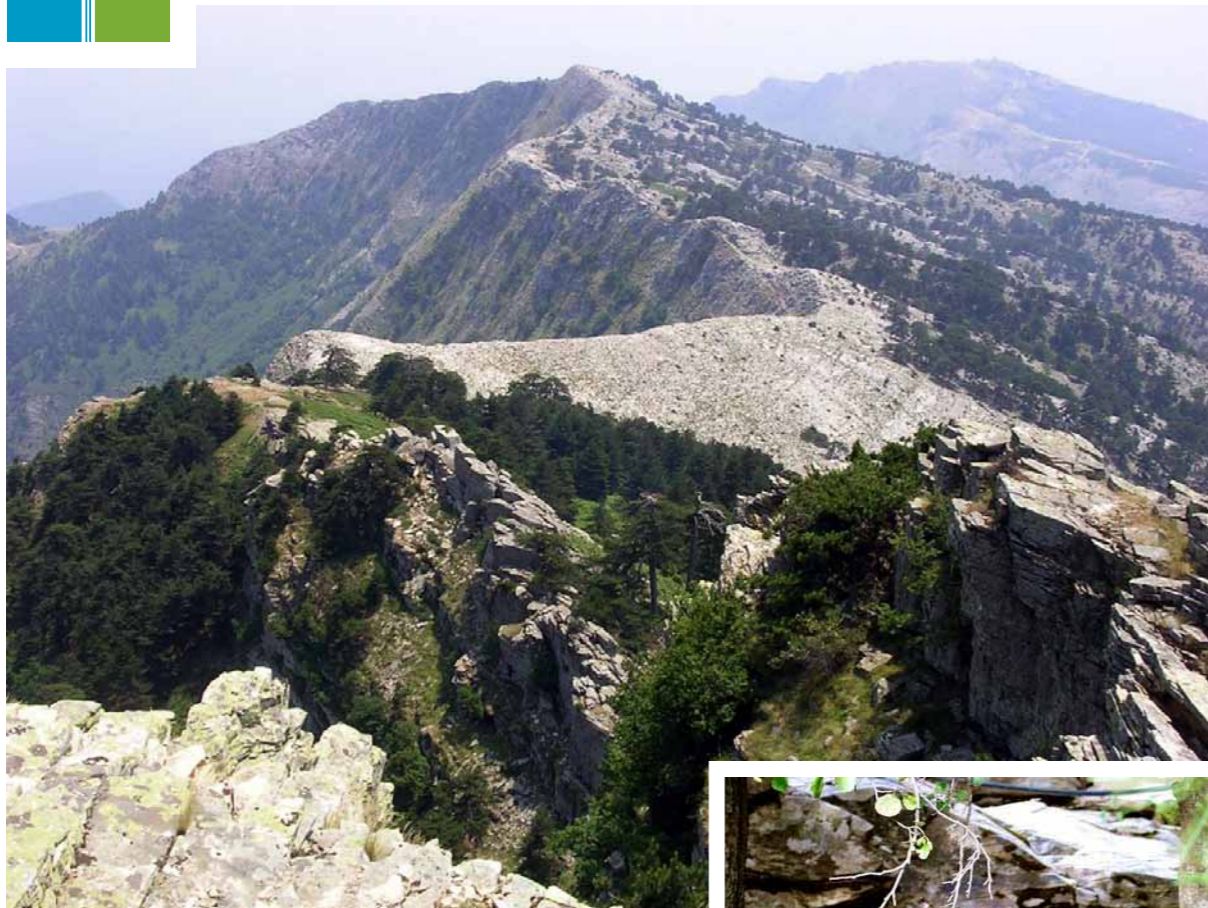
OSTRVA Glavnom ostrvu Tasosu, pripadaju još tri veoma mala ostrva: Tasopulo na sjevernoj strani, Kinira na istočnoj strani i Panagija na južnoj, sa ukupnom površinom od 0,4 km² i uzvišenjima od 60 do 80 m. Do njih možete otploviti uz pomoć lokalnih prevoznika, dok do kopna vozi trajekt.

Ambijent je stvarno prelep. Okolo na padinama brda su borovi, a oko jezera je listopadno drveće i trska! Napuštamo jezero i krećemo uzvodno. Dolina se sužava. Potok se razliva u više rukavaca. Sa desne strane stiže se do jedne nevelike pećine - potkapine odakle u kišnim periodima izvire voda. Sada kada nema vode potkapina sa ogromnim kamenovima i velikim deblima drveta deluje nekako prazno, pusto. Nastavljamo i dalje uz potok. Drveće je sve gušće, čuje se potmuo zvuk vode. Prelazimo skoro četvoronoške jednu gromadu, litici, koja je začudo ne od krečnjaka, već je tamna i sigurno je produkt nekadašnje vulkanske aktivnosti na ovom ostrvu. Posle još samo stotinak metara hoda stigismo do vodoada. Voda se sa bukom prelijeva preko ogromnih stena. Sada, kada nema mnogo vode sve ovo deluje lepo, prijatno, ali zamišljamo kako veličanstveno i snažno ovo izgleda kada su velike vode posle obil-

nih kiša. Sam vodopad nije naročito visok jedva da ima četiri - pet metara, ali deluje snažno upečatljivo i nadasve lepo u prelepom okruženju šume i litica stena. Posebno je iznenađenje što se ovaj divni dragulj prirode nalazi na nevelikom egejskom ostrvu u ambijentu Mediterana, a ima se utisak da je posetilac ili u visokim planinama Alpa, ili u zagrljaju Trakije i nedalekih Rodopskih planina.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ

Magazin o ekologiji, zaštiti životne sredine, održivom razvoju i zdravim stilovima života

Prodaja u pretplati

Hong Kong.

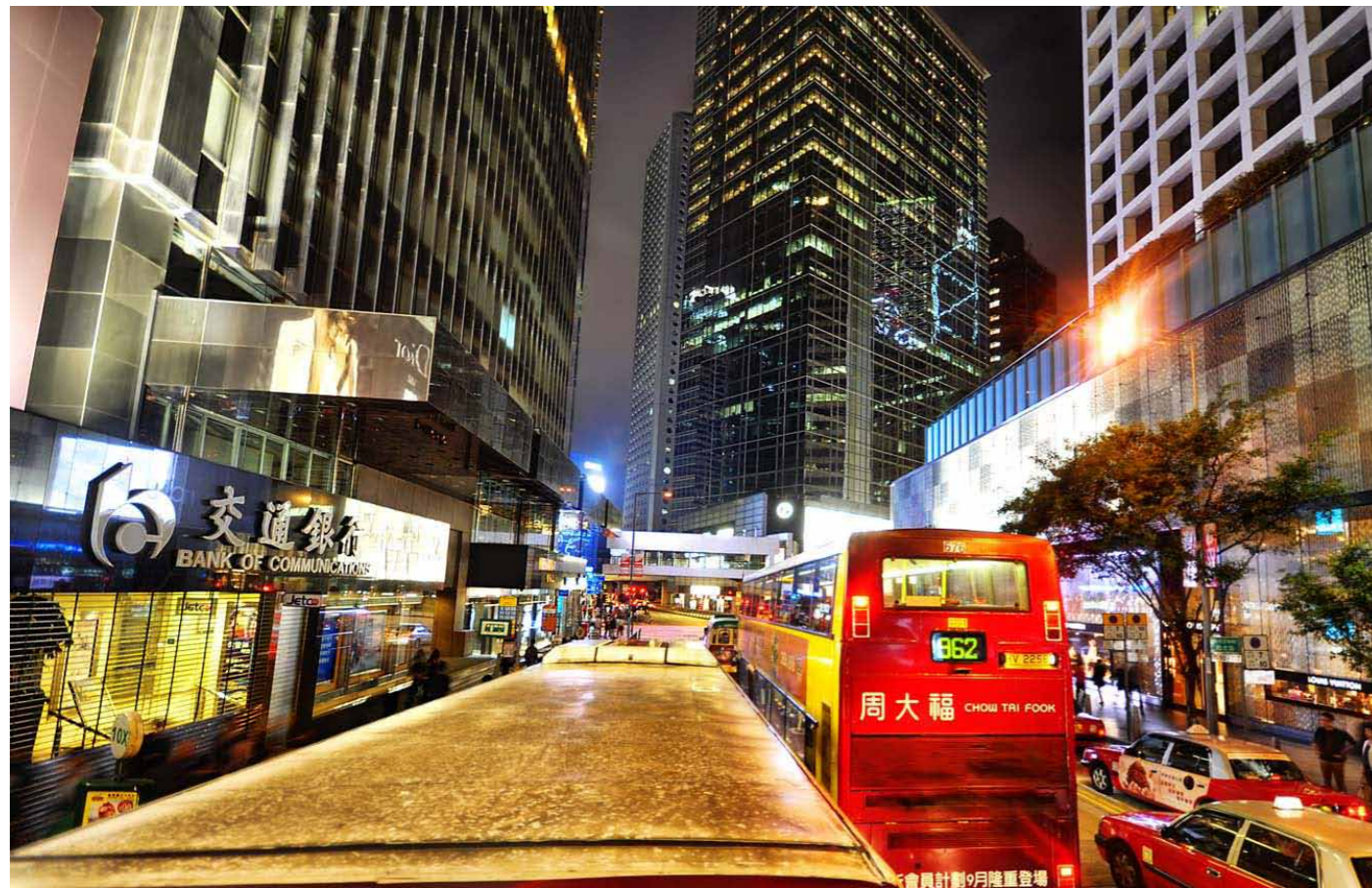
PUTOVANJA

Minja Tomić

PROFESOR GEOGRAFIJE, BLOGER, PUTNIK NAMERNIK,
SLUČAJNI TURISTA, TEST VOZAČ RAZNIH BEDEKERA

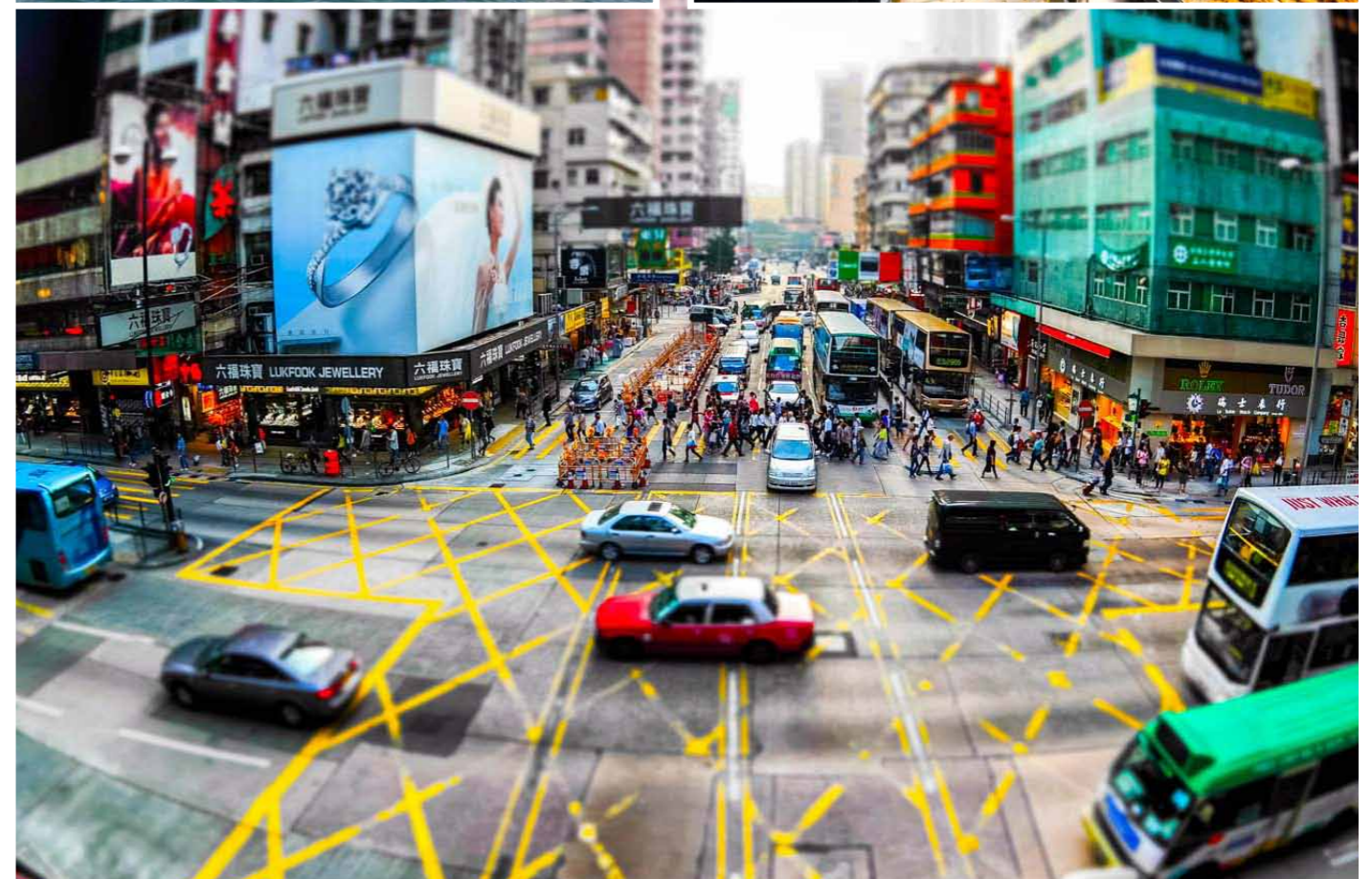
Tradicionalan i blistav, konzervativan i moderan – istovremeno iznenađuje, oduševljava i zbunjuje. Dinamičniji od Singapura, a jeftiniji od Tokija... Vidimo se u Hong Kongu!

Grad čiji naziv znači „mirisna/tamjanska luka“, smješten je na južnoj obali Kine 60 km istočno od Makaoa, na suprotnoj strani estuara Biserne reke. Površina teritorije od 1.104 km² se prvenstveno sastoji od ostrva Hong Konga, ostrva Lantaua, poluostrva Kauluna i Nove teritorije, kao i još 260 manjih ostrva. Veći deo

površine Hong Konga je brdovit sa strmim padinama, a prisutne su i duge, krivudave obale sa mnogo uvala, reka i plaža. Uprkos tome što je užurban grad, više od 70% njegovog zemljišta čine prekrasne planine, bele plaže, te prekrasna ostrva. Pored uobičajeno dobre hrane, izvrsnih trgovačkih centara i svetski poznatih

hotela, tu su i jedinstvena „ulična trpeza“ (fusion fast food) i skrovrta mesta za meditaciju.

Osnovani su ga Britanci kao svoju trgovačku koloniju 1842. godine i sve do 1997. godine bio je pod upravom britanske krune, kada je sporazumno vraćen Narodnoj Republici Kini. Sporazum je predvideo da NR Kina ne menja društveno-politički poredak kapitalizma narednih pedeset godina u Hong Kongu. U gradu danas živi oko sedam miliona stanovnika i po tome je Hong Kong jedan od najvećih gradova Jugoistočne Azije. Zbog izuzetno razvijene ekonomije, Hong Kong je u

svetu novca postao poznat kao „Tigar Istočne Azije“.

Grad je savršena mešavina nekoliko etničkih grupa. Ovde žive: Filipinci, Indijci, Nepalci koji još uvek uspešno odolevaju asimilaciji uprkos ekonomskoj integraciji. Hong Kong je bilingvalna zona i upotrebljavaju se kantonski i engleski jezik. Engleski je rasprostranjen zbog dugog uticaja britanske kulture i privrede. Kantonski je oblik kineskog jezika sa specifičnim akcentom. On nije sasvim standardni jezik, ali je vrlo prisutan u medijima, književnosti, čak i u politici i obrazovanju. Glavne religije su budizam,

taoizam i konfučijanstvo.

Centar Hong Konga je urban, čist i siguran, a periferija tropska, siromašna i egzotična. Zbog vlage u svim zatvorenim prostorijama (posebno restoranima) stalno je uključena klima. I da, sve je izgrađeno onako kako to nalaze feng shui.

U STAROJ ČAJDŽINICI

Slika koja najlakše opisuje Hong Kong je panorama sa vrha Victoria Peak, a pogled koji odatle puca na jednu od najlepših luka na svetu je toliko neverovatan da Menhetn izgleda kao neka provincija. Pogled od milion

dolara ovde je skoro džaba!

Čajdžinica Lin Heung mesto je gde se proletrska klijentela grabi za pohabane stolice, gde se na plafonu vrti ventilator, a prastari zidni sat pokazuje vreme - što je pomalo i besmisleno kada se ima u vidu da je u čajdžinici vreme stalo još 1962. godine. U nekoliko decenija staroj čajdžinici u honkoškom kvartu Central District nema mesta stvarima novog doba, ali nema mesta ni engleskom jeziku. Ono što Lin Heung (Mirisni lotos) nudi ukus je starog Hong Konga. Nemojte otići a da ne probate valjuške od lotosove paste ili knedle od pirinča. Kulinarska

i kulturna autentičnost ovog grada nalazi se u nekoliko preživelih mesta - ovo je jedno od njih!

Svi o Hong Kongu misle kao o gradu, a to je u stvari rastrkani arhipelag od 260 ostrva. Da bi se obišla njegova razučena obala i napuštene uvale džunka (ovaj izraz nekada se odnosio samo na tradicionalne kineske ribarske čamce, a danas na bilo kakav motorizovani čamac) pravo je rešenje. Ako dočekate zalazak sunca negde na sred luke, začaraće vas šljašteća rasveta grada, jer, veće je predviđeno za honkošku simfoniju svetlosti u kojoj niko ne ostaje ravnodušan.

KAD JE MAFIJA BILA DRŽAVA, A DRŽAVA MAFIJA

Utvrdjeni grad u Kovlonu u Hongkongu, najgušće je naseljeni grad koji je ikada postojao. Preko 33.000 ljudi zbijeno je u 350 zgrada i sve to na površini 210 sa 120 metara. Kada se napravi računica – dobije se da je gustina naseljenosti jednaka broju od 1.270.000 stanovnika po kilometru kvadratnom. Tvrđava napravljena oko 1810. godine, a kasnije je bila dodatno utvrđena i poboljšana jer je celo područje dospevalo pod sve veći britanski uticaj.

Grad je tokom 1854. godine bio osvojen od strane pobunjenika tokom Tajpin ustanka, koji je ugušen nekoliko nedelja kasnije, a grad-tvrđava je bio vraćen pod kinesku kontrolu.

Kada je 1898. godine potpisan ugovor kojim je Hong Kong iznajmljen Britaniji na 99 godina, Ograđeni grad je tada imao sedamsto stanovnika.

Kini je dozvoljeno da raspolaže Utvrđenim gradom pod uslovom da se ne meša u odbranu britanskog Hong Konga. Iako su Britanci tvrdili da imaju pravo na korišćenje grada, nikada se nisu previše mešali u to šta se dešava u njemu. Vremenom, grad je

postao interesantan turistima i britanskim kolonistima, koji ga posećivali sa velikom znatiželjom.

Tokom Drugog svetskog rata japanska vojska je u potpunosti uništila ovaj grad, a kamen sa zidina su iskotistili kako bi produžili pistu za avione na obližnjem aerodromu. Nakon kapitulacije Japana, Kina je izrazila želju da povрати svoja prava veći uticaj na Utvrđeni grad. Mnoge kineske izbeglice su pobegle u sam grad, a kada britanske vlasti nisu uspele da ih isele odatle, zauzeli su politiku da se ne

mešaju u funkcionisanje grada i da drže ruke dalje od njega.

Tada u gradu počinje totalna anarhija. Bez vlasti grad postaje utište kriminala, droge, kocke i prostitucije, i njime vladaju kriminalne grupe, trijade. Početkom sedamdesetih godina policija Hong Konga izvršila je preko 3.500 racija, uhapsila preko 2.500 kriminalaca i zaplenila nekoliko tona narkotika. Nakon toga, snaga trijade počinje da slabi i tek deset godina kasnije stopa kriminala stavljena je pod kontrolu.

Grad je najveću izgradnju doživeo upravo kada su u njemu vladale trijade. Sve objekte je vodom napajalo smo osam cevi, a toliko je gusto i visoko bio izgrađen da u neke delove sunčevi zraci nikada nisu dospevali.

Godine 1987. napravljeni su planovi da se Utvrđeni grad uništi što je i učinjeno do kraja 1994. godine, a samo godinu dana kasnije otvoren je istoimeni park na tom mestu. Grad, ipak, nije u potpunosti srušen tako da su i danas vidljivi delovi stare tvrđave. ■

Kuhinja

Urbana legenda kaže da se ovde jede sve što leti - a da nije avion, i sve što ima četiri noge - a da nije sto...

Hong Kong je poznat po specijalitetima azijske kuhinje koji se prodaju po celom gradu, i koji su generalno odlično spremljeni. Najviše se jedu dan-dan nudle sa povrćem i jakim sećuanskim začinima, kao i različita jela spremljena u dim-sum stilu. Hrana je život, zdravlje, i sreća.

Uvek postoji smeša Jina i Janga, principa ravnoteže i harmonije – blagi sastojci uvek su upareni sa jakim, a hrskavi sa mekim. Dihotomija između sastojaka fan (žitarica) i kai (povrće) takođe pokazuje kako se Jin i Jang primenjuju u svakodnevnom životu. Konkretnije – sve povrće i voće je Jin, uglavnom je vlažno i meko, a cilj mu je da proizvede osvežavajući efekat, i da zadovolji ženski aspekt naše prirode. Yang hrana, pržena i začinjena, predstavlja toplotu i zadovoljava mušku stranu naše prirode.

Cha Siu je pravo hongkonško nacionalno jelo – to su krti svinjski odresci premazani medom i začinjeni različitim začinima. Nakon pečenja, meso

se izlaže u izlozima specijaliziranih dućana. Cha Siu se poslužuje tanko narezan s kuvanim pirinčem i povrćem. Piletina Hainan je svakodnevno hongkonško jelo od komada kuvane piletine koji se poslužuju hladni ili lagano podgrejani, s umakom od aromatičnog ulja, luka i đumbira. Uz jelo se tradicionalno poslužuje pileća supa, povrće i pirinač kuvan na pilećem temeljcu. Riba se u Hong Kongu oduvek priprema na jednostavan način, kuvana na pari, uz dodatak ulja, umaka od soje, korijandera i vlasca.

Lokalno stanovništvo jede riblje okruglice ispečene na tiganju ili pomešane u supi. Prave se od mlevene ribe, belog bibera i ostalih začina, a najčešće se mešaju sa supom od plodova mora ili od piletine.

Wonton su ravioli sa svinjetinom kuvani na temeljcu od škampa s dodatkom semenki anisa i začina. Ravioli se poslužuju uz supu i svežu testeninu s jajima.

Lai Wong Bau je vrsta tradicionalnog kineskog hleba, odnosno, slatkog peciva. Lai Wong Bau se pravi od mleka, jaja, kokosa i šećera, oblikuje se u hlepčice, ali se ne peče, već se priprema na pari što ga čini mekanim. Dim Sum su mali kuvani obroci u bambusovim korpicama (koji su u nekim restoranima vrlo skupi, no, mogu se kupiti i na ulici od meštana koji ih prodaju na kolicima). Vrste dim sum valjušaka su:

Ha Gow – morski račići u testu od pirinčanog brašna (poput malo debljih raviola);
Siu Mai – mlevena svinjetina i delovi

škampa, pomešani s malo ikre od rakova;
Seen Juk Guen – zapečeno pecivo od soje, punjeno povrćem (umesto uobičajene rolade);
Gai Jaht – piletina i šunka omotane testom od soje, poslužuje se s ljutim umakom;
Cheung Fun – rolade od rižinog testa punjene račićima, svinjetinom ili govedinom prelivenom slatkim umakom od soje;

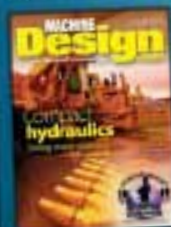
Chiu Chow Fun Gohr – mekani valjušci punjeni naseckanim oraščićima, mlevenom svinjetinom i ukiseljenim povrćem;

Chin Yeung Laht Jiu – zelene paprike punjene mlevenom ribom i račićima, poslužene u umaku od pasulja;
Lohr Bahk Goh – pasirana repa, propržena na tiganju s vlašcem, sušenim škampima i kineskom salatom.

Čaj je nacionalno piće i toliko je rasprostranjeno da će vas kelner u svakom restoranu prvo pitati kakav čaj želite? Najzastupljeniji je zeleni, ili čaj od jasmine.

 Broj 11
01.11.2010.

 Broj 20090102
(02.11.2009.)

 Broj 11
01.12.2009.

 Broj 15
18.03.2010.

 Broj 96
01.03.2010.

 Broj 1
01.03.2010.

POGLEDAJ

POGLEDAJ

Novinarnica – sve novine na jednom mestu

ČITAJTE NAŠE NAJNOVIJE IZDANJE NA SAJTU WWW.NOVINARNICA.NET

Nova izdanja časopisa „Moja planeta” od sada će moći da se čitaju i putem internet portala www.novinarnica.net. Saradnjom sa portalom Novinarnica, na kome se nalazi sva dnevna štampa, kao i razni nedeljnici, časopisi iz Srbije i regiona, želeli smo da unapredimo odnos prema našim čitaocima i da im omogućimo da čitaju naše novine bilo kad i bilo gde, tako što će putem kratke procedure, otvaranja naloga biti u mogućnosti ne samo da čitaju, već i da čuvaju i prave sopstvenu arhivu interesantnih tekstova na internet stranici Novinarnice.

Novinarnica predstavlja prodaju ili besplatno čitanje novina u elektronskom formatu, u zavisnosti od vrste izdanja, ne gubeći na originalnosti, zadržavajući isti izgled, kao i sadržaj. Na ovaj način izašlo se u susret potrebama savremenog načina života koje nameće brz protok informacija, ali u isto vreme zadržao se kvalitet, koji štampani mediji nude čitaocima, u odnosu na kratke vesti i sadržaje koje nude razni internet portali informativnog karaktera.

Novinarnica je prvi i jedini portal ovog tipa u Srbiji koji ima za cilj da na jednom mestu korisnicima

interneta omogući pristup i čitanje svih štampanih medija koji se izdaju u Srbiji iz različitih oblasti, kako nacionalnog, tako i lokalnog karaktera. Ako želite da saznate, kakva je situacija u vašem rodnom gradu, da li je pametno ulagati u nekretnine, gde kupiti venčanicu i kako organizovati venčanje, kakva je aktuelna politička situacija u zemlji, nešto više o muzici, fotografiji, umetnosti, koja je najpopularnija dijeta ove sezone, šta rade poznate ličnosti, kako opremiti stan i tako dalje, sve to može se naći na jednom mestu, u izdanjima dostupnim na portalu www.novinarnica.net. Novinarnica pokriva 90% štampanih medija u Srbiji, najrazličitijih oblasti, dnevne novine, nedeljnice, političke, ekonomske, stručne, lifestyle časopise, itd što čitaocima omogućava brzu pretragu sadržaja i tema koji ih interesuju. Osim ove prednosti, svih novina na jednom mestu, Novinarnica nudi jednostavnu i brzu upotrebu sadržaja sajta, arhivu koja je konstantno na raspolaganju, ali i jeftinija izdanja u odnosu na štampane medije. Ako želite da budete informisani i da budete u toku koristite sajt Novinarnice.